

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Dainora GULBYTĖ
Ekonomikos studijų programos studentė

RASEINIŲ KREDITO UNIJOS VEIKLOS EKONOMINĖ
ANALIZĖ

Magistro darbas

Šiauliai, 2016

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Dainora GULBYTĖ

RASEINIŲ KREDITO UNIJOS VEIKLOS EKONOMINĖ
ANALIZĖ

Magistro darbas
Ekonomika (L100)

Darbo vadovė:

prof. dr. Zita TAMAŠAUSKIENĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Ekonomikos studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

SANTRAUKA

Dainora Gulbytė

Raseinių kredito unijos veiklos ekonominė analizė.

Magistro darbas.

Magistro baigiamajame darbe analizuojama Raseinių kredito unijos veikla 2011–2015 m. laikotarpiu, todėl šiame magistro darbe siekiama išanalizuoti kredito unijų teorinius klausimus, atlikti pajamų – išlaidų, veiklos efektyvumo ir pelningumo analizę bei pateikti veiklos tobulinimo kryptis ir priemones.

Kredito unijos daugeliu aspektų skiriasi nuo komercinių bankų, todėl, remiantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais kredito unijų veiklą, bei pasitelkiant Lietuvos ir užsienio autorių nuomonėmis, pirmoje magistro baigiamojo darbo dalyje išanalizuota kredito unijų samprata, apžvelgti jų veiklos ypatumai ir svertai, pateiktas kapitalo ir pelno paskirstymo modelis kredito unijose. Taip pat šioje darbo dalyje pateikta pagrindinių veiklos rodiklių skaičiavimo metodika.

Pastaraisiais metais keliami kredito unijų veiklos klausimai ir griežtėjantys normatyviniai reikalavimai byloja apie būtinybę nuolat stebėti kredito unijų veiklos rodiklius ir jų vykdymą, todėl analitinėje magistro baigiamojo darbo dalyje atliekama Raseinių kredito unijos 2011–2015 m. aktyvų ir pasyvų struktūros dinaminė analizė. Remiantis NASDAQ finansinių rodiklių skaičiavimo metodika (2010), apskaičiuoti pagrindiniai veiklos efektyvumo ir pelningumo rodikliai, atskleidžiantys realią analizuojamos finansų įstaigos ekonominę būklę. Siekiant nustatyti gautų rezultatų sąsają su kredito unijų sistemos rodiklių kaita, apskaičiuoti Raseinių kredito unijos rodikliai lyginami su sisteminiiais. Įvertinus Raseinių kredito unijos veiklos išorinius ir vidinius veiksnius, trečioje magistro darbo dalyje pateikiamos veiklos tobulinimo kryptys.

SUMMARY

Dainora Gulbytė

Economic Analysis of Raseiniai Credit Union Performance

Master's final thesis

Performance of Raseiniai Credit in 2011-2015 is analysed in this Master's final thesis. Therefore, the aim of this work is to analyse theoretical issues of credit unions, to make the income/expense analysis, effectiveness and profitability analysis, and to suggest directions and means to increase the performance.

There are many aspects of differences between credit unions and commercial banks. Therefore, in the first part of the present thesis, the concept of credit union is analysed and the peculiarities and leverages of the credit unions are reviewed, the model of capital and profit allocation is represented in accordance with the legal acts of the Republic of Lithuania regarding the activity of credit unions and Lithuanian and foreign scientific sources. The methods of main performance indicators calculations are also provided in this part of the thesis.

Lately the issues of the credit unions are often discussed and requirements are being tightened what reveals the necessity of permanent observation of credit unions performance rates and implementation. For this reason, the dynamic analysis of the structure of assets and liabilities of Raseiniai Credit Union in the period of 2011-2015 is made in the analytical part of the Master thesis. Performance indicators and profitability indicators are calculated in accordance with NASDAQ Methodology for Financial Indicators Calculation (2010) which represents the actual economic situation of the analysed financial institution. The results of calculated indicators for Raseiniai Credit Union were compared with systematic indicators to assess the relation with the dynamics of indicators of the system of credit unions. As the internal and external factors which influence the performance of Raseiniai Credit Union were assessed, the directions for the performance improvement were provided in the third part of the Master's final thesis.

TURINYS

ĮVADAS	7
1. TEORINIAI KREDITO UNIJŲ VEIKLOS PRINCIPAI	10
1.1. Kredito unijų samprata	10
1.2. Kredito unijų veiklos charakteristika.....	13
1.3. Kredito unijų kapitalas ir pelno paskirstymas	18
1.4. Kredito unijų veiklos rizika ir jos ribojimas.....	20
1.5. Kredito unijų finansinių rodiklių skaičiavimo metodika.....	25
1.5.1. Veiklos efektyvumo rodikliai	26
1.5.2. Veiklos pelningumo rodikliai	27
1.5.3. Normatyviniai rodikliai	28
2. RASEINIŲ KREDITO UNIJOS VEIKLOS 2011–2015 M. ANALIZĖ	30
2.1. Tyrimo metodologija	30
2.2. Raseinių kredito unijos veiklos trumpa charakteristika.....	31
2.3. Raseinių kredito unijos aktyvų struktūros dinaminė analizė	33
2.4. Raseinių kredito unijos pasyvų struktūros dinaminė analizė.....	40
2.5. Raseinių kredito unijos veiklos efektyvumo analizė	45
2.6. Raseinių kredito unijos pelningumo rodiklių analizė.....	50
2.7. Raseinių kredito unijos normatyvinių rodiklių vykdymo analizė	53
3. RASEINIŲ KREDITO UNIJOS VEIKLOS TOBULINIMO KRYPTYS.....	57
IŠVADOS	59
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	61
PRIEDAI	64

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. RKU aktyvų struktūra 2011-2015 m., tūkst. EUR	34
2 lentelė. RKU aktyvų struktūros pokytis 2011-2015 m., proc.	34
3 lentelė. RKU paskolų portfelio struktūra ir pokyčiai, tūkst. EUR	37
4 lentelė. RKU ilgalaikių investicijų struktūra ir pokyčiai, tūkst. EUR.....	37
5 lentelė. RKU kredito įstaigoms suteiktų paskolų ir kitų iš jų gautinų sumų struktūra ir pokyčiai, tūkst. EUR	38
6 lentelė. RKU įsipareigojimų struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR	41
7 lentelė. RKU įsipareigojimų pokyčiai.....	41
8 lentelė. RKU kapitalas ir jo pokyčiai 2011–2015 m., tūkst. EUR	44
9 lentelė. RKU išlaidų ir pajamų santykio rodiklio pokytis 2011–2015 m.....	45
10 lentelė. RKU palūkanų išlaidų koeficiento pokytis 2011–2015 m.	47
11 lentelė. RKU nepalūkanų išlaidų (be atlyginimų ir kitų išmokų) koeficiento pokytis 2011–2015 m. ..	48
12 lentelė. RKU nepalūkanų išlaidų koeficiento rodikliai 2011–2015 m.....	49
13 lentelė. RKU nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykio rodikliai 2011–2015 m.	49
14 lentelė. RKU pelno maržos rodiklis ir jo pokytis 2011–2015 m., proc.	51
15 lentelė. RKU turto ir nuosavo kapitalo santykis 2011–2015 m.	52
16 lentelė. RKU finansinio svėro rodiklis 2011–2015 m., proc.	53
17 lentelė. RKU likvidumo rodiklis 2011–2015 m., proc.....	54
18 lentelė. RKU didžiausios paskolos vienam skolininkui rodiklis 2011–2015 m., proc.	55
19 lentelė. RKU kapitalo pakankamumo normatyvas 2011–2015 m., proc.	56

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Kredito unijos koncepcija	11
2 pav. Kredito unijų tikslai	11
3 pav. Kredito unijų pagrindiniai principai	12
4 pav. Kredito unijų organai	14
5 pav. Kredito unijos paslaugų naudotojai	16
6 pav. Kredito unijos teikiamos finansinės paslaugos pagal licencijavimą.....	17
7 pav. Kredito unijos kapitalas	19
8 pav. Kredito unijų veiklos riziką ribojantys normatyvai	21
9 pav. Kredito unijos veiklos rizikos	22
10 pav. Tyrimo metodikos schema.....	30
11 pav. Kredito unijos organizacinė struktūra.....	32
12 pav. Raseinių kredito unijos aktyvai 2011–2015 m., tūkst. EUR.....	33
13 pav. Kredito unijų sektoriaus aktyvai 2011–2015 m., tūkst. EUR.....	33
14 pav. Suteiktų paskolų struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR.....	35
15 pav. Ilgalaikių paskolų struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR	36
16 pav. RKU lėšos laikomos likvidumo rezervo fonde 2011–2015 m., tūkst. EUR	39
17 pav. RKU mokėtinos sumos ir įsipareigojimai, tūkst. EUR.....	40
18 pav. Kredito unijų įsipareigojimai, tūkst. EUR	40
19 pav. RKU indėlių struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR.....	42
20 pav. RKU indėlių iki pareikalavimo struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR.....	43
21 pav. RKU terminuotų indėlių struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR	43
22 pav. RKU nepalūkanų išlaidų struktūra 2011–2015 m., proc.	46
23 pav. RKU grynujų palūkanų ir nepalūkanų pajamų struktūra 2011–2015 m., proc.....	46
24 pav. RKU palūkanų išlaidos 2011–2015 m., tūkst. EUR	48
25 pav. RKU turto pelningumo rodiklis (ROA) 2011–2015 m., proc.....	50
26 pav. RKU nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (ROE) 2011–2015 m., proc.....	52
27 pav. RKU padengimo likvidžiu turtu rodiklis 2013–2015 m., proc.....	55

ĮVADAS

Kredito unijos užima reikšmingą finansų sektoriaus dalį, kuris turi įtakos valstybės ir verslo įmonių ekonominiam vystymuisi. Šios kooperatiniais pagrindais įkurtos finansines paslaugas teikiančios institucijos konkuruoja su bankais mažmeninio kreditavimo sektoriuje. Kredito unijos ypač skatina smulkų ir vidutinį verslą, efektyvų žemės ūkio valdymą, teikiant savo nariams paskolas bei kitas finansines paslaugas kuo palankesnėmis sąlygomis sudarant saugias sąlygas indėliams. Taip yra įgyvendinami ir kiti kredito unijų tikslai, tokie kaip skatinti išmintingą finansų valdymą, puoselėti demokratiškumą, solidarumą, bendradarbiavimą, socialinės atsakomybės jausmą, kooperatinę dvasią.

Kredito unijos veikia šalia tradicinių bankų sistemos, tačiau juos skiria esminis aspektas. Kredito unijos skiriasi nuo bankų tuo, kad kiekviena unija yra atskira, autonomiškai narių valdoma įmonė, kurios nariai kartu yra ir savininkai, atsakingi už įmonės veiklą, augimą bei efektyvumą. Kredito unija yra savo bendruomenės partnerė, kredito dėka padedanti kurti naujas darbo vietas.

Kredito unijos Lietuvoje pradėjo kurtis 1995 m. priėmus Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymą, todėl jos laikomos besivystančiomis kredito įstaigomis. Dėl šios priežasties kredito unijų veikla turi būti nuolat analizuojama, stebima ir vertinama.

Kredito unijų veikla neatsiejama nuo įvairių rūšių rizikos, kurią sukelia išorinė ir vidinė aplinka, klientų poreikiai ir jų finansinė būklė. Kelių komercinių bankų, Nacionalinės kredito unijos, Vilniaus taupomosios kasos, „Naftininkų taupos“ veiklos nutraukimas byloja apie rizikos valdymo ir veiklos efektyvumo vertinimo svarbą ir šios problemos aktualumą ne tik komerciniuose bankuose, bet ir kredito unijose. Rizikos valdymo sistemos tobulinimas sumažina rizikos nuostolius, padidina kredito unijų veiklos efektyvumą ir pelningumą.

Pagrindinė baigiamojo darbo problema – nustatyti, ar Raseinių kredito unijos veikla yra pakankamai efektyvi ir pelninga, ar patikimai funkcionuoja rizikos valdymo sistema. Siekiant tai išsiaiškinti, darbe yra analizuojami Raseinių kredito unijos veiklos efektyvumą ir riziką atspindintys rodikliai bei pateikiami pasiūlymai veiklos gerinimui. Vertinant finansinės analizės rezultatus, akcentuojama kredito rizika, kylanti dėl skolininkų nemokumo, specialiųjų atidėjimų sudarymo, paskolų administravimo profesionalumo stokos.

Baigiamojo darbo objektas: Raseinių kredito unijos veiklos 2011–2015 m. ekonominė būklė.

Tikslas: išanalizuoti kredito unijų teorinius klausimus, atlikti pajamų – išlaidų, veiklos efektyvumo ir pelningumo analizę bei pateikti veiklos tobulinimo kryptis ir priemones.

Darbo uždaviniai:

1. Išnagrinėti kredito unijų ypatumus ir veiklos svertus.
2. Išanalizuoti kredito unijų finansinių rodiklių vertinimo metodiką.
3. Atlikti Raseinių kredito unijos aktyvų, pasyvų, veiklos efektyvumo ir pelningumo analizę.

4. Pateikti Raseinių kredito unijos veiklos tobulinimo kryptis ir priemonės.

Metodai: mokslinės literatūros ir Raseinių kredito unijos vidaus tvarkų analizė, unijos finansinių ataskaitų duomenų sisteminimas, veiklos rodiklių analizė.

1. TEORINIAI KREDITO UNIJŲ VEIKLOS PRINCIPAI

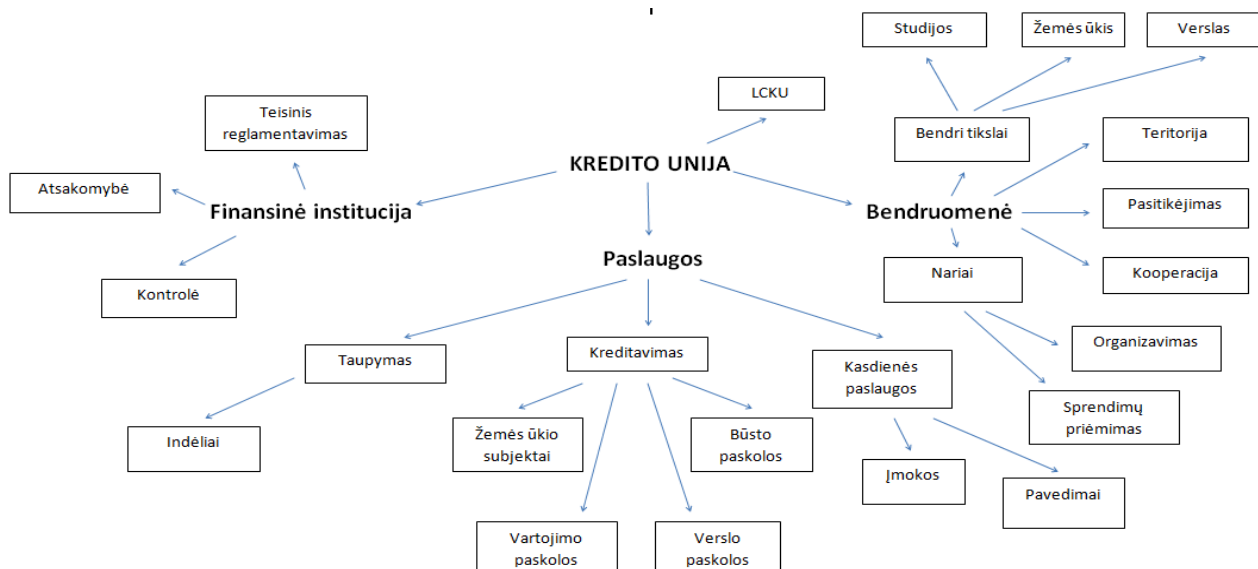
1.1. Kredito unijų samprata

Pirmosios kredito kooperatyvų užuomazgos atsirado Bavarijos miestelyje (Pietų Vokietijoje) 1849 metais, tačiau tik 1864 metais buvo įsteigta pirmoji Heddesdorf kredito unija, kurios tikslas buvo finansiškai padėti savo nariams. Pamažu prie kredito kooperatyvų judėjimo prisijungė Šiaurės Vokietija, o susiformavę pirmieji kredito unijų veiklos principai antroje XIX amžiaus pusėje pasiekė ir Italiją, Austriją, Didžiąją Britaniją, Nyderlandus, Belgiją.

Pirmoji kredito unija Lietuvoje buvo įkurta 1871 metais Pabiržėje „Taupmenų skolinimosi bendrovė“. Bėgant laikui kūrėsi vis daugiau kredito kooperatyvų, nes bankai skolino tik stambioms įmonėms didelėmis palūkanomis, o smulkius verslininkus laikė nepelningais. Priežiūros stoka ir spragos įstatyminiame reglamentavime lėmė bankų griūtį ir paskatino kredito unijų kūrimąsi, todėl 1995 metais Lietuvoje priimtas Kredito unijų įstatymas (toliau – KUI). Priėmus šį įstatymą, savo veiklą pradėjo pirmoji kredito unija „Vievio taupa“, o 1997 metais buvo įkurta Asociacija Lietuvos kredito unijos. 2000 metais priimtas Lietuvos Respublikos Centrinės kredito unijos įstatymas kredito unijoms suteikė didžiulę valstybės paramą, užtikrino jų sėkmingą vystymąsi ir plėtrą.

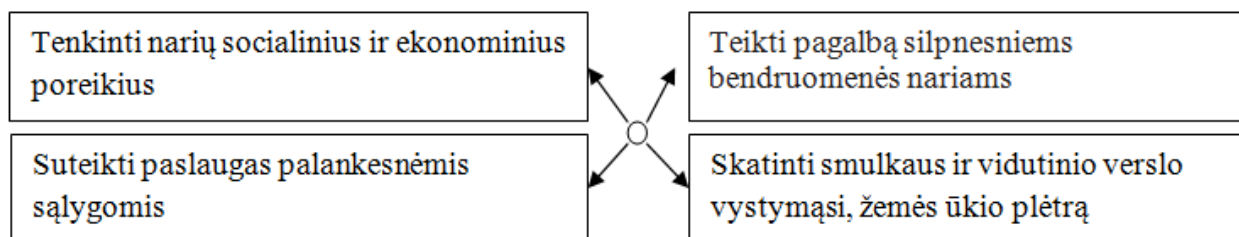
Pagal KUI (2009), Kredito unija – tai kredito įstaiga, kuri tenkina savo narių ūkinius ir socialinius poreikius, turi licenciją verstis, ir verčiasi indėlių ir kitų gražintinų lėšų priėmimu iš neprofesionalių rinkos dalyvių ir jų skolinimu, kitų finansinių paslaugų teikimu ir prisiima su veikla susijusią riziką bei atsakomybę. Kredito unija yra kooperatiniais pagrindais įkurta finansines paslaugas teikianti įstaiga. Kredito unijos, dar vadinamos „liaudies bankais“ arba „žmonių bankais“, - labiausiai Baltijos šalyse išplėtota kooperatinė bankininkystė, todėl siekiant užtikrinti ekonominę žemdirbių bei kitų ūkine veikla užsiimančių bendruomenės gyventojų socialinę gerovę, toks susivienijimas ir bendradarbiavimas yra ypač svarbus. Dėl šios priežasties veikia kooperatinės bendrovės, kurių veiklos principai – savanoriška narystė, savivalda ir lygios narių teisės. Tai sukuria savitarpio pagalbos bei pasitikėjimo atmosferą.

Kredito unijos koncepcijos žemėlapis pateiktas žemiau (1 pav.).

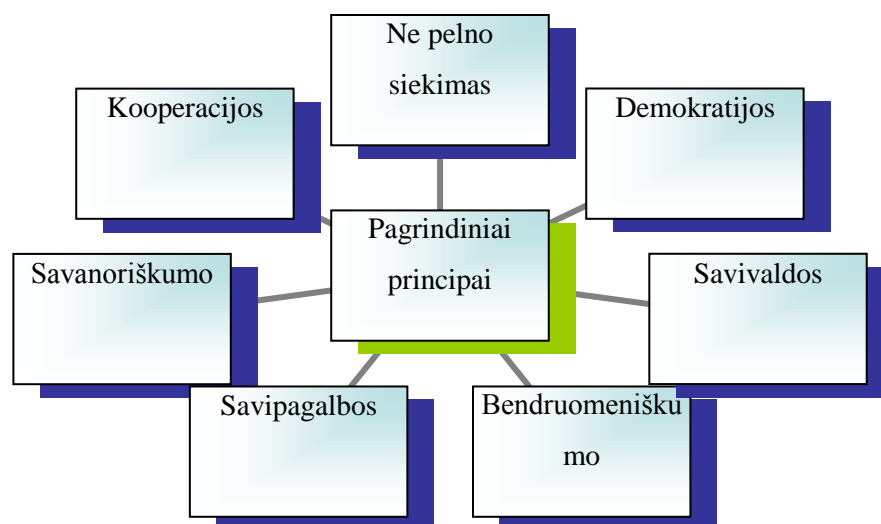
1 pav. Kredito unijos koncepcija

Lietuvos kredito unijų veikla grįsta užsienio šalių patirtimi, todėl Lietuvoje veikiančių kredito unijų tikslai neatitrūksta nuo kitose valstybėse veiklą vykdančių kredito unijų (2 pav.).

2 pav. Kredito unijų tikslai

Pagrindinis kredito unijų tikslas - suteikti nariams reikalingas finansines paslaugas palankesnėmis nei bankuose sąlygomis, vystyti ir remti verslus bendruomenėse, skatinti žmones taupyti, išmintingai skolintis ir padėti žmonėms susikurti gerbūvį. Kredito unijos ypač skatina smulkų ir vidutinį verslą, efektyvų žemės ūkio valdymą, teikiant savo nariams paskolas bei kitas finansines paslaugas kuo palankesnėmis sąlygomis sudarant saugias sąlygas indėliams. Taip yra įgyvendinami ir kiti kredito unijų tikslai, tokie kaip skatinti išmintingą finansų valdymą, puoselėti demokratiškumą, solidarumą, bendradarbiavimą, socialinės atsakomybės jausmą, kooperatinę dvasią. Galima teigti, kad Kredito unijos savo veikloje naudojami keliais pagrindiniais principais, išlikusiais nuo pat kredito unijų įkūrimo ir lėmusiais sėkmingą jų veiklą, sistemingą plėtrą bei kūrusios socialiai atsakingos įmonės įvaizdį (3 pav.).

3 pav. Kredito unijų pagrindiniai principai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Lietuvos centrinės kredito unijos duomenimis.

Šios kooperatinės finansinės institucijos veikia šalia tradicinių bankų sistemos, tačiau juos skiria esminis aspektas - kad kiekviena unija yra atskira, autonomiškai narių valdoma įmonė, kurios nariai kartu yra ir savininkai, atsakingi už įmonės veiklą, augimą bei efektyvumą. „Dėka savo lankstumo, sugebėjimo labiau nei komerciniai bankai įsigilinti į besikreipiančių žmonių problemas, galimybių teikti finansines paslaugas tose vietovėse, kurios nepatrauklios bankams, kredito unijos atras dar nemažai laisvų nišų“ rašė Lietuvos Centrinės kredito unijos valdybos pirmininkas Fortunatas Dirginčius žurnale „Ekonomika ir visuomenė“ (2012). Kredito unija yra savo bendruomenės partnerė, kredito dėka padedanti kurti naujas darbo vietas.

Pagrindinės kredito unijų teikiamos paslaugos yra:

- Indėliai.
- Paskolos.
- „MasterCard“ debeto ir „Maestro“ kredito kortelės.
- Internetinė bankininkystė.
- Mokėjimo pavedimai ir įmokos.
- Tarptautiniai mokėjimo pavedimai.

Kredito unijoje galima atsidaryti banko sąskaitą, pasidėti terminuotąjį indėlį, kaupti pinigus taupomosiose, vaikų, tikslinio taupymo sąskaitose. Ypač patrauklios indėlių palūkanos kredito unijose skatina unijų narius taupyti. Didžiausią kredito unijų aktyvų dalį sudaro suteikiamos vartojimo, verslo, žemės ūkio, studijų, būsto paskolos. Dėl įprastai žemų komisinių mokesčių, kredito unijų nariai aktyviai naudojami mokėjimų pavedimų ir įmokų paslaugomis.

Šiuo metu Lietuvoje veikia 75 kredito unijos, iš kurių 63 yra susivienijusios į Asociaciją Lietuvos kredito unijos.

Aukštesniosios pakopos finansinis kooperatyvas yra Lietuvos Centrinė kredito unija (LCKU), kurios nariai yra 63 kredito unijos. Svarbiausios LCKU funkcijos yra palaikyti kredito unijų mokumą, likvidumą, teikti finansinę paramą narėms, vykdyti kontrolę. LCKU atlieka tarp narių kliringo operacijas ir nustato dokumentų tvarkymo formas bei informacines sistemas, priima indėlius, leidžia ir aptarnauja mokėjimo priemones, vykdo darbuotojų mokymus. Susivienijusių į LCKU kredito unijų veikla yra mažiau rizikinga nei atskirai vykdančių veiklą. Santykiai tarp asmenų ir organizacijų tampa lankstesniu, žmogiškasis kapitalas yra labiau vertinamas bei puoselėjamas. Be socialinio faktoriaus, susivienijus lengviau įveikti ir išskylančius finansinius sunkumus, atsiranda galimybė gauti paramą, kai jos labiausiai reikia siekiant išsaugoti ekonominį stabilumą. Ypač svarbus LCKU vykdomas stebėjimas padeda narėms unijoms labiau kontroliuoti įmonės efektyvumo, likvidumo, kapitalo pakankamumo rodiklius.

Dėl spartaus kredito unijų vystymosi, pastaruoju metu ypač daug dėmesio skiriama rizikai kredito unijose valdyti. Didėjant paskolų portfeliui kooperatiniais pagrindais veikiančios finansų institucijos kasmet susiduria su kredito rizikos valdymo sistemos problemomis. Lietuvos bankui priėmus didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvą net 15 kredito unijų nesugebėjo jo įvykdyti. Siekiant tinkamai informuoti visus kredito unijų narius apie finansinių institucijų veiklą, Lietuvos bankas nuo 2013 m. pradėjo viešai skelbti informaciją apie kiekvienos kredito unijos veiklos riziką, normatyvų vykdymą ir pagrindinius jų veiklos rodiklius.

Apibendrinant galima teigti, kad kredito unija yra kooperatiniais pagrindais įkurta finansines paslaugas teikianti įstaiga, kurios pagrindiniai veiklos principai – savanoriška narystė, savivalda ir lygios narių teisės susiformavo iš kredito unijos priešistorės. LCKU atlikdama savo funkcijas ir savalaikę unijų kontrolę, padeda užtikrinti efektyvią, nerizikingą ir ekonomiškai stabilią kredito unijų veiklą bei padeda įgyvendinti jų tikslus, tokius kaip išmintingas finansų valdymas, demokratijos puoselėjimas, solidarumas, bendradarbiavimas, socialinės atsakomybės jausmas, kooperatinė dvasia.

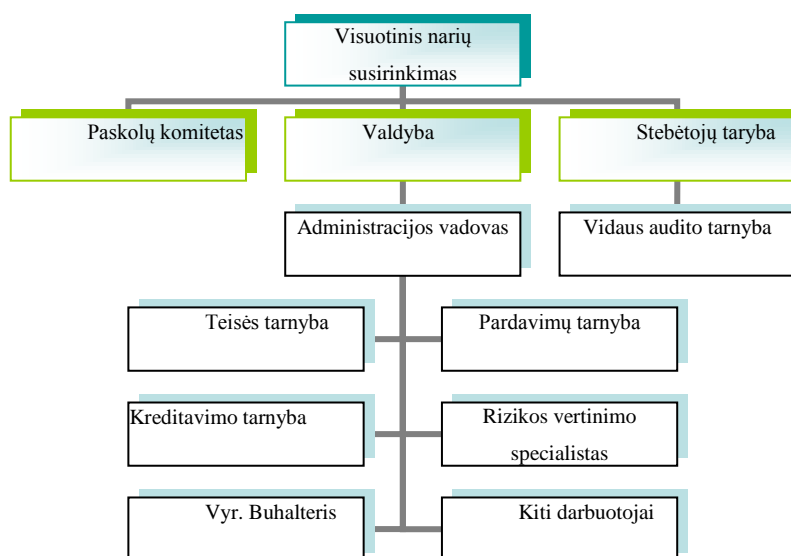
1.2. Kredito unijų veiklos charakteristika

Pagrindinis kredito unijų veiklą reglamentuojantis norminis aktas yra KUI, priimtas 1995 m. kovo 25 d. Šis įstatymas yra esminis kredito unijų steigimosi, licencijavimo, veiklos priežiūros normatyvas. 2009 sausio 1 d. įsigaliojo nauja šio įstatymo redakcija kuri aktuali iki šių dienų. Taip pat svarbus yra 2000 m. gegužės 18 d. priimtas Lietuvos Respublikos Centrinės kredito unijos įstatymas, kuris reglamentuoja Centrinės kredito unijos veiklą. Dauguma Lietuvoje veiklą vykdančių kredito unijų yra Lietuvos Centrinės kredito unijos (toliau – LCKU) narės, besinaudojančios LCKU paslaugomis, tokiomis kaip unijų kontrolė, efektyvios, nerizingos, stabilios kredito unijų veiklos užtikrinimas, unijų tikslų įgyvendinimas. Lietuvos Respublikos Centrinės kredito unijos įstatymas buvo reikšmingas tuo, jog

priėmus šį įstatymą valstybė suteikė 2,7 mln. EUR paramą, kuri buvo ypatingai svarbi tolimesnei unijų veiklai ir plėtrai.

Kredito unija yra steigiama tik neribotam laikui ir priežiūros institucijai išdavus licenciją. Kredito unijos licencija – išduotas leidimas teikti licencines finansines paslaugas. Unija steigiama kaupiant jos steigimo išlaidų padengimo lėšas iš stojamojo mokesčio ir kaupiant pajinį kapitalą iš pajinių įnašų. Stojamasis mokestis yra vienkartinis įnašas, kurį turi sumokėti kiekvienas į kredito uniją stojantis asmuo. Pajinis įnašas yra asmens įmokėta pinigų suma pajinio kapitalo formavimui. Remiantis KUI 2 str. 9 dalyje pajaus vardinis dokumentas (pajus) yra apibrėžtas kaip vertybinis popierius, patvirtinantis asmens dalyvavimą kredito unijos kapitale ir suteikiantis kredito unijos nariui turtines ir neturtines teises. Akcentuotina tai, kad unijų steigėjais gali būti tik fiziniai asmenys, o steigiamos kredito unijos pajus gali įsigyti tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys. Taip pat unijos steigėjai privalo sušaukti steigiamąjį susirinkimą ne vėliau kaip per 60 d. nuo kredito unijos steigimo sutarties pasirašymo dienos ir svarstyti bei patvirtinti kredito unijos įstatus, išrinkti stebėtojų tarybą, valdybą, komiteto bei revizijos komisijų narius, patvirtinti steigimo ataskaitą, steigėjų sudarytus sandorius, bei spręsti kitus visuotinio narių susirinkimo kompetencijos klausimus. Steigiamajame susirinkime taip pat yra tvirtinama steigėjų parengta steigimo ataskaita, kurioje nurodomos steigimo išlaidos, išplatintų pajų skaičius ir už juos gauta pinigų suma; pajinių įnašų, kuriuos įmokėjo kiekvienas steigėjas, dydis; sandoriai, kuriais pagrįstas prievolės steigėjai perduoda kredito unijai; kompensuojamos steigimo išlaidos, atlyginimas už steigimą. Po įvykusio steigiamojo susirinkimo kredito unija priežiūros institucijai pateikia atitinkamus dokumentus licencijai gauti.

Kredito unijos pagrindiniai organai, tai visuotinis narių susirinkimas (toliau – VNS), stebėtojų taryba, valdyba ir administracijos vadovas. Iš jų valdymo organai yra valdyba ir administracijos vadovas (4 pav.).

4 pav. Kredito unijų organai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis KUI (2009).

Kredito unijos organų sudarymo ir darbo tvarką, kompetenciją ir funkcijas, atsakomybę nustato kredito unijos įstatai, Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, Kreditų Unijų įstatymas, taip pat Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymas bei Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas.

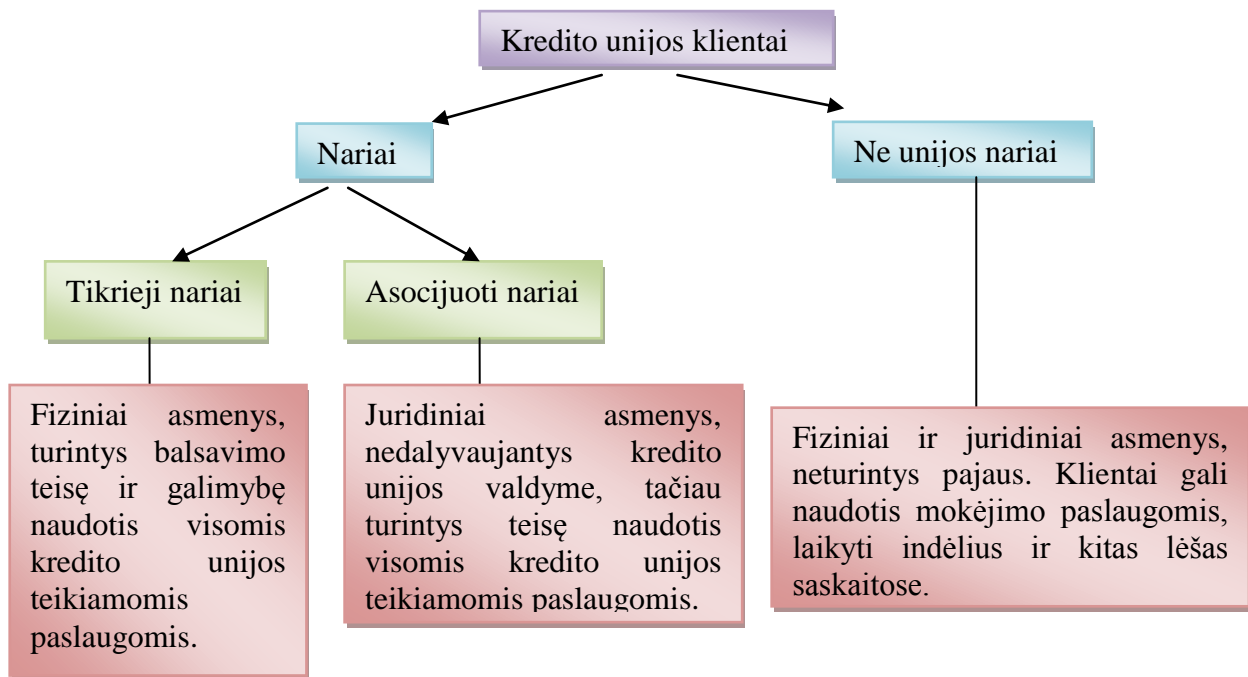
Kredito unijos visuotinį narių susirinkimą šaukia valdyba arba nemažiau kaip $\frac{1}{4}$ unijos tikrųjų narių. VNS nutarimai priimami tik tuo atveju, kai susirinkime dalyvauja ne mažiau kaip $\frac{1}{2}$ visų tikrųjų kredito unijos narių (įskaitant išankstinį balsavimą raštu pildant balsavimo biuletenį). Eilinį visuotinį narių susirinkimą šaukia valdyba kasmet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos.

Stebėtojų taryba yra kolegialus kredito unijos priežiūros organas. Stebėtojų taryba kontroliuoja, kaip paskolų komitetas, valdyba ir administracijos vadovas vykdo visuotinio narių susirinkimo nutarimus; vertina kredito unijos, jos valdybos, paskolų komiteto, vidaus audito tarnybos veiklą, finansinių išteklių kaupimą ir naudojimą, darbo apmokėjimą, finansinę būklę; periodiškai vertina kredito unijos vidaus audito tarnybos ataskaitas; pateikia visuotiniam narių susirinkimui savo išvadas ir pasiūlymus dėl metinių finansinių ataskaitų rinkinio, pelno paskirstymo ir (ar) nuostolių atlyginimo tvarkos projektų bei valdybos parengtos kredito unijos veiklos ataskaitos, taip pat dėl vidaus audito tarnybos ir auditoriaus nustatytų pažeidimų bei kitų trūkumų.

Vienas iš kredito unijos valdymo organų yra kredito unijos valdyba, kuri priima naujus narius į kredito uniją, sprendžia narystės kredito unijoje pasibaigimo klausimus, renka ir atšaukia administracijos vadovą, tvirtina administracijos darbo reglamentą; organizuoja ir šaukia kredito unijos visuotinius narių susirinkimus; tvirtina lėšų skolinimosi, įskaitant indėlius, ir skolinimo taisykles; priima sprendimus dėl disponavimo kredito unijos turtu ir ilgalaikio turto įsigijimo, ilgalaikių paskolų paėmimo ir suteikimo. Valdyba už savo veiklą atsiskaito stebėtojų tarybai ir visuotiniam narių susirinkimui kredito unijos įstatuose nustatyta tvarka.

Kredito unijos administraciją sudaro kredito unijos administracijos vadovas, vyriausiasis buhalteris (buhalteris) ir kiti kredito unijos dokumentuose nurodyti kredito unijos darbuotojai. Kredito unijos administracijos vadovas yra vienasmenis valdymo organas, kurį renka ir atšaukia valdyba. Administracijos vadovas organizuoja ir vykdo kredito unijos ūkinę finansinę veiklą; atstovauja kredito unijai; kredito unijos vardu sudaro sandorius; sudaro darbo sutartis su darbuotojais, atsako už kredito unijos metinių finansinių ataskaitų rinkinių sudarymą.

Kredito unijose yra išskiriami trys narių tipai: tikrasis narys, asocijuotas narys ir klientas (5 pav.).

5 pav. Kredito unijos paslaugų naudotojai
Šaltinis: sudaryta autorės pagal KUI (2009).

Kredito unijos tikraisiais nariais gali būti tik veiksnūs fiziniai asmenys, gyvenantys Lietuvoje ir dirbantys savivaldybėje kur įregistruota unija, taip pat dirbantys įstaigose ar įmonėse kurias vienija ta pati ekonominės veiklos rūšis.

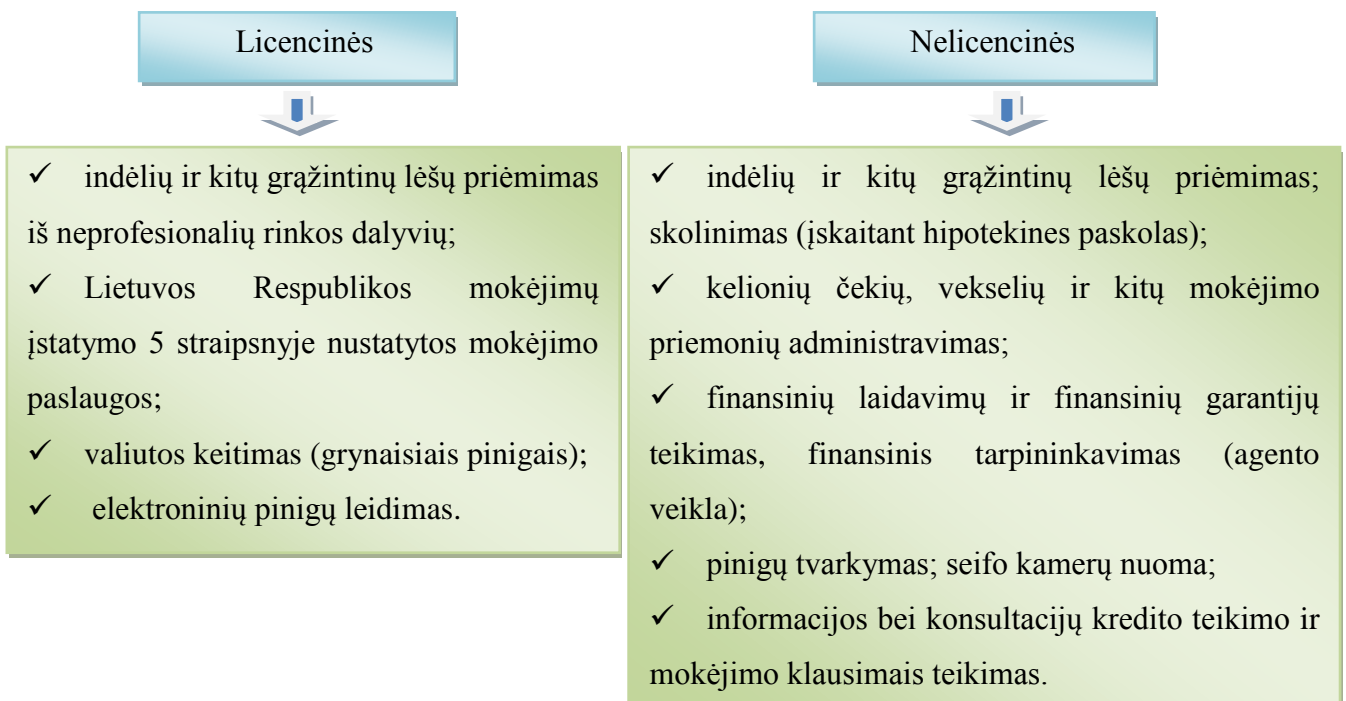
Kredito unijos asocijuotais nariais gali būti Lietuvos Respublikoje įregistruoti ir Lietuvos Respublikos savivaldybės, kurioje įregistruota kredito unijos buveinė, teritorijoje ir su šia savivaldybe besiribojančių kitų kredito unijos įstatuose nurodytų savivaldybių teritorijose buveinę turintys juridiniai asmenys.

Pabrėžtina tai, kad Kredito unijos nariais negali būti asmenys nepateikę duomenų unijai leidžiančių nustatyti jų tapatybę, dalyvius, veiklą, finansinę būklę, juridinio asmens vadovus (juridinio asmens organų, išskyrus dalyvių susirinkimą, narius), tai pat asmenys, nesutinkantys, kad priežiūros institucija įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka tvarkytų įstatyme numatytoms licencijoms, leidimams ir sutikimams išduoti reikalingus duomenis apie juos, įskaitant asmens duomenis ir informaciją apie asmens teistumą, sveikatą. Taip pat yra apibrėžtos kredito unijų narių teisės ir pareigos kurios pateiktos 1 priede.

Kredito unija yra organizuota kooperatiniais pagrindais ir, teikdama paslaugas savo nariams, nesiekia pelno. Dėl šios priežasties kredito unijos nariams skiria daug dėmesio, nuolat analizuoja besikeičiančius ekonominius poreikius. Artimesnis klientų pažinimas lemia glaudų bendravimą, kas patenkina narių socialinius poreikius. Dėl narių dalyvavimo kredito unijos valdyme, teikiamos paslaugos tampa lankstesnėmis, pigesnėmis, sprendimai priimami organizuotai ir pakankamai greitai. W. R.

Emmons ir F. A. Schmid (1999) nuomone, kredito unijos, reguliuojamos ir apdraustos finansinės institucijos, yra skirtos taupymui, kreditavimui ir įprastinėms tikslinių vartotojų grupių finansinėms reikmėms. Remiantis KUI 4 str., kredito unija teikia šias paslaugas: indėlių ir kitų gražintinų lėšų priėmimas iš neprofesionalių rinkos dalyvių, mokėjimo paslaugos, valiutos keitimas (grynaisiais pinigais), elektroninių pinigų leidimas, skolinimas, pinigų tvarkymas ir kt.. Kaip matome, kredito unijos paslaugų spektras yra pakankamai platus, nariams teikiamos visos kasdienės paslaugos, tokios kaip indėlių priėmimas, kreditavimas, vykdomi vietiniai ir tarptautiniai mokėjimai. Tačiau, atsižvelgiant į didėjančius žmonių investavimo poreikius, kredito unijose pasigendama investicinių produktų. Tai neišnaudota galimo paslaugų spektro niša, kuria kredito unijos neturi galimybės konkuruoti su komerciniais bankais.

Kredito unijų teikiamos paslaugos yra skirstomos į licencines ir nelicencines (6 pav.).

6 pav. Kredito unijos teikiamos finansinės paslaugos pagal licencijavimą

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis KUI 4 str.

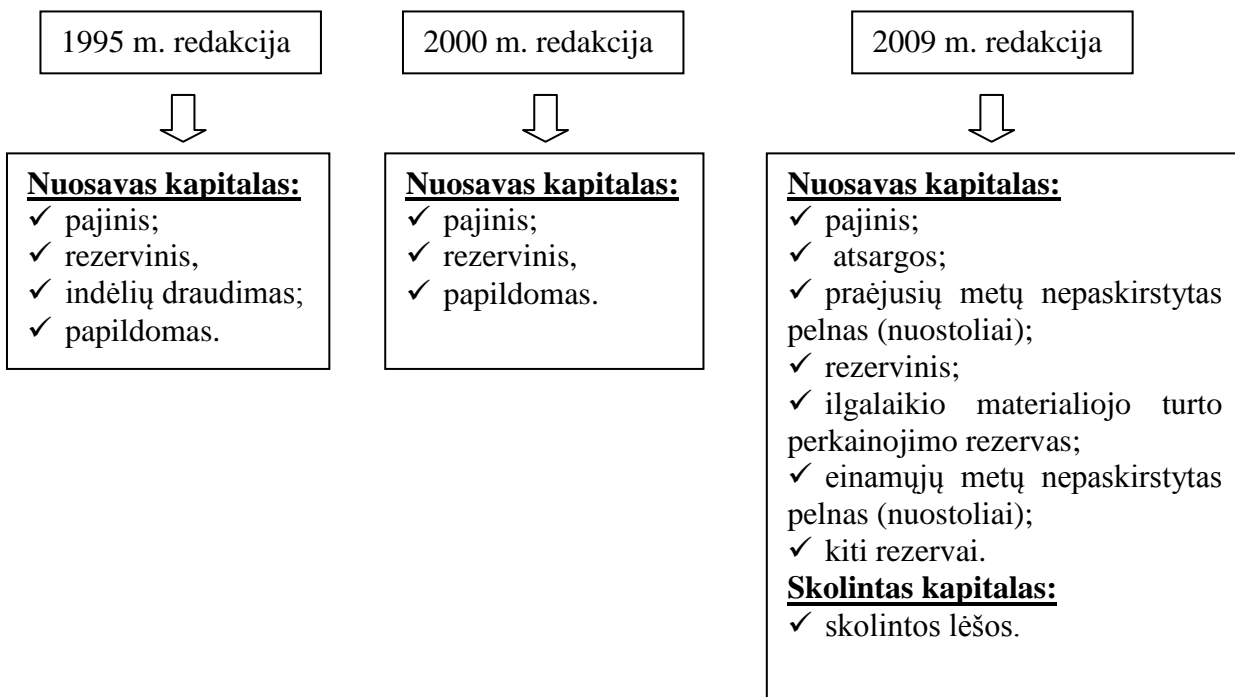
Lietuvos Respublikos finansų rinkų įstatymo 2 str. neprofesionalūs rinkos dalyviai yra „visi asmenys, išskyrus Lietuvos banką, finansų įstaigas, draudimo įmones, taip pat kitus asmenis, kurie gali kvalifikuotai įvertinti skolinimosi riziką“. Atsižvelgiant į KUI 4 str., tik viena licencinė paslauga indėlių ir kitų gražintinų lėšų priėmimas iš neprofesionalių rinkos dalyvių yra privaloma vykdyti, o kitas licencines ir nelicencines paslaugas kredito unija gali teikti atsižvelgdama į narių poreikius bei veiklos aplinką. Tai esminis aspektas, kuris sudaro įspūdį, kad kredito unijų veikla labiausiai yra orientuota į taupymo paslaugas, todėl retkarčiais unijos yra vadinamos taupymo institucijomis. Tuo tarpu bankų pagrindinė

veiklos kryptis yra paskolų teikimas, kurios dažniausiai sudaro didžiausią aktyvų dalį. Taip bankas siekia pagrindinio tikslo – uždirbti kiek įmanomą didesnę pelną. Kredito unijos taip pat gali suteikti ilgalaikes ir trumpalaikes įvairių rūšių savitarpio paskolas. Lietuvos banko duomenimis, 2011 – 2015 m. laikotarpiu paskolų apimtys kredito unijose vidutiniškai kasmet didėjo 7 proc. F. Jasevičienės ir D. Mačiulio (2014) nuomone, tokį paskolų augimą lėmė taikyta liberalesnė nei komerciniuose bankuose taikoma kreditavimo politika, t.y. skolininkams buvo keliami mažesni paskolų reikalavimai ir sprendimai dėl paskolų suteikimo buvo priimami greičiau nei kitose kredito institucijose. Tačiau, remiantis kredito unijų veiklos principais, pelno maksimizavimas nėra unijos siekiamybė. Socialinė ir ekonominė tarpusavio pagalba kredito unijai yra žymiai svarbesnis momentas.

Apibendrinant galima teigti, kad Kredito unijos organai yra visuotinis narių susirinkimas, stebėtojų taryba, valdyba ir administracijos vadovai. Stebėtojų taryba kredito unijoje atlieka veiklos priežiūros funkciją, užtikrina sklandų, skaidrų ir tinkamą unijos veiklos tęstinumą. Tuo tarpu kredito unijos valdymo organai, t.y. valdyba ir administracijos vadovas, yra atsakingi už einamuosius veiklos klausimus. Narystė kredito unijose yra pakankamai aiškiai ir logiškai reglamentuota įstatymais bei unijų veiklos reglamentais. Kredito unijų teikiamų paslaugų spektro analizė atskleidžia, kad vyrauja didelis teikiamų paslaugų spektras. Pagrindinės paslaugos skirstomos į licencines ir nelicencines. Galima teigti, kad teikiamų paslaugų spektras orientuotas siekiant patenkinti savo narių ūkinius ir socialinius poreikius ir orientuotas į išmintingą taupymą. Suteikdamos palankesnes sąlygas nariams taupyti, kredito unijos pritraukia gyventojų dėmesį ir gali sėkmingai plėsti savo veiklą. Išskirtinis dėmesys klientui sukuria pasitikėjimo atmosferą.

1.3. Kredito unijų kapitalas ir pelno paskirstymas

Kredito unijos kapitalą aktualioje KUI 2009 m. redakcijoje sudaro nuosavas ir skolintas kapitalas. Tuo tarpu ankstesnėse KUI redakcijose kapitalo koncepcija yra siauresnė – kapitalas galėjo būti tik nuosavas (7 pav.).

7 pav. Kredito unijos kapitalas

Kaip matome 7 pav., kredito unijos kapitalas gali būti formuojamas iš nuosavų ir skolintų lėšų. Kredito unijos skolintą kapitalą sudaro lėšos, kurias kredito unija įsigijo nuosavybės teise pagal skolinimosi santykius išleisdama ilgalaikius skolos vertybinius popierius (obligacijas) arba sudarydama paskolos sutartis (KUĮ 39 str.). Nuosavą kapitalą sudaro pajinis, atsargos, praėjusių metų nepaskirstytas pelnas (nuostoliai), rezervinis, ilgalaikio materialiojo turto perkainojimo rezervas, einamųjų metų nepaskirstytas pelnas (nuostoliai) bei kiti rezervai.

Pajinis kapitalas – tai piniginės lėšos, gautos iš pajinių įnašų už pagrindinius ir papildomus pajus. Kredito unijoje narys gali turėti tik vieną pagrindinį pajų, kurio mažiausias pajinio įnašo dydis negali būti mažesnis kaip 28,96 EUR. Pastebėtina, jog 1995 m. KUĮ redakcija nustatė ne mažesnę nei 86,89 EUR pajinį įnašą, o 2000 m. redakcijoje tikriesiems asmenims pajinis įnašas sumažėjo iki 28,96 EUR, o asocijuotiems nariams padidėjo iki 289,62 EUR. Papildomi pajai gali būti paprastieji arba privilegijuotieji. Privilegijuotieji pajai gali sudaryti ne didesnę kaip 1/3 pajinio kapitalo dalį.

Kredito unijos atsargos kapitalo paskirtis yra garantuoti kredito unijos finansinį stabilumą. Jis sudaromas iš kredito unijos narių papildomų įnašų, atskaitymų iš kredito unijos pelno ir (ar) kitų negražintinų lėšų. Privalomasis rezervas arba rezervinis kapitalas sudaromas iš kredito unijos grynojo pelno atskaitymų. Atskaitymai į privalomąjį rezervą arba rezervinį kapitalą yra privalomi ir negali būti mažesni kaip 20 procentų kredito unijos grynojo pelno, iki privalomasis rezervas arba rezervinis kapitalas sudarys 1/5 kredito unijos nuosavo kapitalo.

Grynasis pelnas arba nuostoliai yra grynasis kredito unijos finansinis metinės veiklos rezultatas, kuris apskaičiuojamas iš kredito unijos finansinio metinės veiklos rezultato atėmus ataskaitinio

laikotarpio apskaičiuotas mokesčių sumas. Per finansinius metus gautas grynasis finansinis metinės veiklos rezultatas turi būti paskirstytas ne vėliau kaip per 3 mėnesius pasibaigus finansiniams metams, kai eilinis kredito unijos visuotinis narių susirinkimas tvirtina metinę finansinę atskaitomybę. Jeigu pasibaigus finansiniams metams, kitų finansinių metų pradžioje kredito unijos nepaskirstytojo rezultato ir grynojo metinės veiklos rezultato suma yra teigiama (pelnas), kredito unijos visuotinis narių susirinkimas priima sprendimą dėl pelno paskirstymo (KUI 42 str.).

Pagal galiojančią KUI redakciją, kredito unijos nuosavo kapitalo dalių suma turi sudaryti ne mažiau kaip 144,81 tūkst. EUR jei unija neketina teikti elektroninių paslaugų leidimo paslaugos ir 350 tūkst. EUR tuomet, kai unija ketina teikti šią licencinę paslaugą. Pabrėžtina, jog ankstesnės KUI redakcijos nustatė 4344,30 EUR minimalų pajinį kapitalą.

Apibendrinant galima teigti, kad kredito unijos kapitalas sudaromas iš nuosavų ir skolintų lėšų. Tai praplėčia galimybes unijoms didinti kapitalą pritraukiant naujus narius pajinio kapitalo didinimui bei formuojant rezervus, taip pat pagal skolinimosi santykius išleidžiant ilgalaikius skolos vertybinius popierius arba sudarant paskolos sutartis.

1.4. Kredito unijų veiklos rizika ir jos ribojimas

Siekiant užsibrėžtų tikslų nuolat patiriama rizika. Pasak Romano Urniežiaus (2001), „Rizika – tai ryžtas veikti žinant, kad galima tikslo ir nepasiekti“. Kiekvienoje situacijoje galimi nuostoliai, pavojai, kurių neįmanoma nuspėti, prognozuoti. Panašus yra ir Vytauto Rutkausko (2011) požiūris: „Rizika – tai galimybė (pavojus) įmonei prarasti dalį savo išteklių, negauti planuotų pajamų arba patirti papildomų išlaidų dėl tam tikros gamybinės ir finansinės veiklos vykdymo“. Skiriama sisteminė ir nesisteminė rizika. Sisteminė rizika yra rinkos rizika, o nesisteminė priklauso nuo pačios įmonės veiklos. Pastaroji rizikos rūšis labiau atsispindi įmonės rezultatuose, greičiau pastebima rizikos pasekmė, kuri gali būti ne tik nuostolis, bet ir šansas.

Kiekviena verslo įmonė patiria riziką ir nusprendžia, kiek jos gali prisiimti siekiant teigiamo rezultato – didesnių pajamų ir pelno. Rizika tampa atlygiu, premija už rizikingus sandorius. Verslininkams rizika suprantama kaip naujos galimybės, inovacijos.

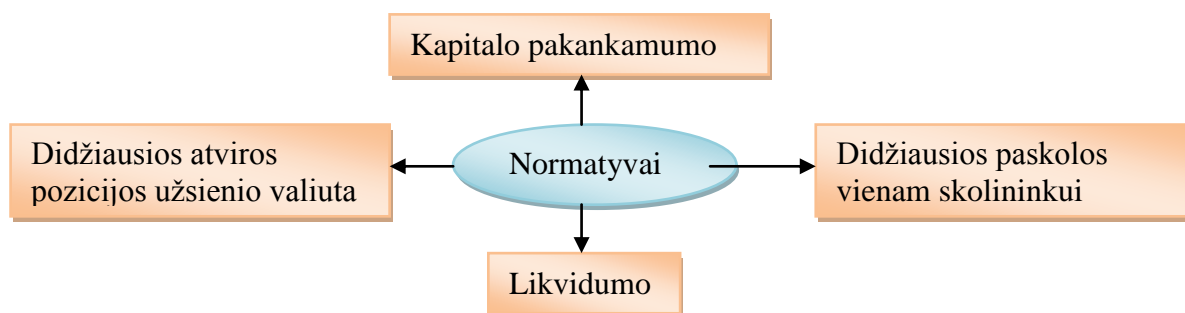
Rizikos galimybės dabartinėje rinkoje gali būti apdraustos remiantis įvairiais skaičiavimais, tačiau nuo rizikos neatsiejamas neapibrėžtumas (netikrumas), kuris tėra nuspėjamas remiantis informacija, nuojauta ir patirtimi. Sudarydami strateginius planus verslininkai priversti spėlioti, remtis savo požiūriu ir statistiniais duomenimis priimdami ilgalaikius sprendimus, pasirašydami ilgalaikes sutartis.

Ryškiausiai neapibrėžtumas pasireiškia kintant rinkos sąlygoms, keičiantis veiklą reglamentuojantiems teisės aktams, vykstant ekonominiams ir socialiniams pokyčiams. Ypač svarbus

tampa psichologinis aspektas, greita reakcija į susiklosčiusią situaciją, tinkamas esamos rizikos įvertinimas.

Anot Vytauto Vaškelaičio (2003), „Pagrindinis banko veiklos rizikos valdymo tikslas – išlaikyti tokį rizikos lygį, kad ekonominės veiklos pokyčiai, valiutų kursų, palūkanų normų ir pan. svyravimai nesukeltų pavojaus stabiliai banko veiklai, pasitikėjimui banku bei bankų priežiūros institucijų nustatytą riziką ribojančių normatyvų vykdymui“. Kiekvienai finansų institucijai šis tikslas yra svarbiausias, nes bankas ir yra rizikingiausias verslas. Kiekviena finansinė sutartis turi būti koordinuojama, tinkamai prižiūrima siekiant nesukelti pavojaus įmonės stabilumui ir uždirbti pelną. Tikintis rizikos valdymo efektyvumo privaloma aptarti rizikos valdymo politiką, nustatyti prioritetus ir galiausiai sukurti strategiją.

Kiekviena kredito unija turi vykdyti KUI 44 str. nustatytą veiklos riziką ribojančių normatyvų (8 pav.), kurių ribas ir apskaičiavimo metodiką nustato Lietuvos bankas.

8 pav. Kredito unijų veiklos riziką ribojantys normatyvai

Kapitalo pakankamumo normatyvas – kredito unijos perskaičiuoto kapitalo ir turto (aktyvų) bei nebalansinių įsipareigojimų, turinčių požymių, kad bus įvykdyti, įvertintų pagal riziką, santykis:

- kredito unijų, kurių suteiktos paskolos asocijuotiesiems nariams, išskyrus paskolas, kurios suteiktos asociacijoms, profesinėms sąjungoms, religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, sodininkų bendrijoms, daugiabučių namų savininkų bendrijoms (toliau – asocijuotieji nariai), sudaro iki 20 procentų (įskaitytinai) visų suteiktų paskolų, – ne mažesnis negu 13 procentų;
- kredito unijų, kurių suteiktos paskolos asocijuotiesiems nariams sudaro nuo 20 iki 40 procentų (įskaitytinai) visų suteiktų paskolų, – ne mažesnis negu 18 procentų;
- kredito unijų, kurių suteiktos paskolos asocijuotiesiems nariams sudaro daugiau kaip 40 procentų visų suteiktų paskolų, – iki 2013 m. gruodžio 31 d. ne mažesnis negu 20 procentų, o nuo 2014 m. sausio 1 d. – ne mažesnis negu 25 procentai.

Likvidumo normatyvas – kredito unijos likvidžiojo turto santykis su kredito unijos einamaisiais įsipareigojimais:

- kredito unijų, kurių turtas neviršija 4,34 mln. EUR arba metinis indėlių augimas sudaro iki 15 procentų (įskaitytinai), – ne mažesnis negu 30 procentų;

- kredito unijų, kurių turtas viršija 4,34 mln. EUR ir metinis indėlių augimas sudaro nuo 15 iki 25 procentų (įskaitytinai), – ne mažesnis negu 40 procentų;
- kredito unijų, kurių turtas viršija 4,34 mln. EUR ir metinis indėlių augimas sudaro nuo 25 iki 50 procentų (įskaitytinai), – ne mažesnis negu 50 procentų;
- kredito unijų, kurių turtas viršija 4,34 mln. EUR ir metinis indėlių augimas didesnis negu 50 procentų, – ne mažesnis negu 60 procentų.

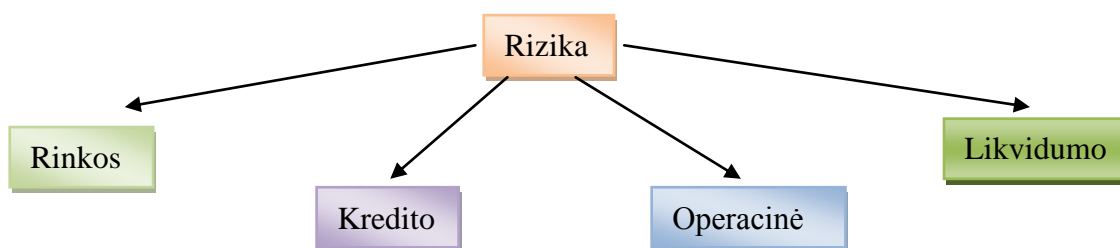
Didžiausios atvirosios pozicijos užsienio valiuta normatyvas – bendrosios atvirosios valiutos pozicijos (išskyrus eurus) ir kredito unijos perskaičiuoto kapitalo santykis, ne didesnis kaip 25 procentai, bei vienos valiutos (išskyrus eurus) atvirosios pozicijos ir kredito unijos perskaičiuoto kapitalo santykis, ne didesnis kaip 15 procentų kredito unijos perskaičiuoto kapitalo.

Didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvas – paskolos suma vienam skolininkui neturi viršyti mažesniojo iš šių dydžių:

- 25 procentų kredito unijos perskaičiuoto kapitalo;
- 144,81 tūkst. EUR.

Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis – kredito unijos aukštos kokybės likvidžiojo turto ir grynojo netenkamo pinigų srauto santykis, ne mažesnis kaip 100 procentų.

Rizikos klasifikacijų yra daugybė, tačiau, autorės nuomone, G. Kacerevyčiaus (2009) išskiriamos rizikos rūšys finansinėms institucijoms gali atnešti didžiausius nuostolius. Taigi išskiriamos rinkos, kredito, operacinė ir likvidumo rizika (9 pav.).

9 pav. Kredito unijos veiklos rizikos

Šaltinis: sudaryta autorės pagal G. Kacerevyčių (2009).

Kredito rizika sudaro didžiausią bankų ir kredito unijų rizikų dalį, nes paskolų teikimas klientams yra pagrindinė finansinių institucijų veiklos kryptis ir paskolos dažniausiai sudaro didžiausią aktyvų dalį. R. Urniežius (2001) kredito riziką apibrėžia kaip „skolos ir palūkanų negražinimo riziką“. Kitaip tariant, tai rizika, kad kredito unijos nariai ar sandorių šalys nevykdys įsipareigojimų ir dėl to bus patirtas nuostolis. Tai reiškia skolininko nesugebėjimą padengti paskolos dėl įvairių priežasčių, tokių kaip pinigų srautų nevaldymas, pajamų netekimas, pakitusi šeiminė padėtis ir t.t. Kredito unijos, siekdamos

glaudesnio ryšio su klientais ir išlaidų amortizavimo, naudoja kokybinius kliento būklės įvertinimo būdus bei dažnai atsižvelgia ir į neoficialias skolininko pajamas, todėl atsiranda neapibrėžtumas ir to pasekmė – didesnis kredito rizikos lygis. Tinkamas ir objektyvus skolininko įvertinimas turi būti pagrindinis kriterijus įvertinant skolinimo galimybę. Paskolos yra grupuojamos į penkias rizikos grupes ir pagal jas formuojami specialieji atidėjimai paskolos sumos procentinei daliai.

I rizikos grupė – 0 proc.;

II rizikos grupė – 1-15 proc.;

III rizikos grupė – 15-40 proc.;

IV rizikos grupė – 40-60 proc.;

V rizikos grupė – 100 proc.

Kredito rizika yra susijusi ne tik su paskolos negražinimu, bet ir su vertybiniais popieriais bei kitomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis. Ši rizika atsiranda tuomet, kai pablogėja emitentų reitingai ir planuojamos pajamos iš vertybinių popierių tampa mažesnės nei tikėtasi.

Tikintis efektyvaus kredito rizikos valdymo, finansų institucijoje pasidalijama atsakomybe ir įgaliojimais. Už šios rūšies riziką atsako valdyba, reglamentuodama skolinimo sąlygas ir prižiūradama paskolų komiteto darbą.

Kredito analizė yra ne vienintelis kredito rizikos valdymo būdas. Minėta analizė atliekama atsižvelgiant į veiklos politikos nuostatas, rizika nuolat planuojama, analizuojama ir vertinama. Netinkamų sprendimų priėmimas lemia didesnę kredito riziką. Todėl visame procese yra būtina tinkama vidaus kontrolė. Ne mažiau svarbu diversifikuoti (paskirstyti) paskolų portfelį. Tai kreditų paskirstymas pagal terminus, paskirtį, užstato skaidrumą (patikimumą), fiksuotų ar kintamų palūkanų nustatymą, ūkio šakas.

Siekiant užtikrinti tinkamą kredito unijose įdiegtą kredito rizikos sistemos veikimą, rekomenduojama bent kartą per pusmetį atlikti kredito operacijų pelningumo analizę. Be šios analizės administracijos vadovas reguliariai pateikia valdybai kredito rizikos analizės ataskaitas, kuriose turi būti išorės aplinkos apžvalga, portfelio augimas palygintas su biudžetu, nurodytos išlaidos dėl rizikos, didžiausi įsipareigojimai, pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis, mokėjimo terminų pradelsimai, didžiausi probleminiai klientai, portfelio pasiskirstymas pagal rizikos grupes.

Kredito unijos savo veikloje susiduria ir vertina rinkos riziką. Tai rizika, kai turto ir įsipareigojimų vertė gali keistis dėl rinkos kainų pokyčių. Pagrindinės rinkos rizikos sudedamosios dalys yra palūkanų normos rizika bei valiutų kursų rizika.

V. Vaškelaičio (2003) teigimu „Palūkanų normos rizika bendraja prasme galima pavadinti banko pajamų reakciją į būsimus palūkanų normos pokyčius“. Todėl yra svarbu nustatyti tikslų su naujais produktais, sandoriais ir naujomis veiklos sritimis susijusios palūkanų normos rizikos laipsnį ir užtikrinti, kad įdiegs naujas procedūras ir rizikos kontrolės sistemas. Kredito unija turi atsižvelgti į perkainojimo

riziką, kai yra turto ir įsipareigojimų gražinimo ir kainų pokyčių terminų neatitikimų, t. y. fiksuotų ir kintamų palūkanų normų priemonių vertės sumažėjimų pakitus palūkanų normai.

Kredito unija, vertindama palūkanų normos riziką, nustato tokius vidinius limitus:

1. Minimalų suteiktų paskolų vidutinių palūkanų normų limitą;
2. Maksimalų terminuotų indėlių vidutinių palūkanų normų limitą;
3. Maksimalų kliento lėšų vidutinių palūkanų normų limitą;
4. Minimalų pajamų duodančio turto ir su išlaidomis susijusių įsipareigojimų palūkanų normų skirtumo limitą;
5. Minimalų maržos limitą;
6. Tarpbankinių paskolų LCKU ir kitoms kredito unijoms ar finansų įstaigoms limitus;
7. Turto ir įsipareigojimų skirtumų pagal terminus ataskaitinio laikotarpio pabaigoje limitus.

LCKU teikia rekomendacijas palūkanų normos lygio periodiškam stebėjimui ir valdymui, kuris naudingas tinkamai informuoti vadovus apie pasikeitimus rinkoje. Pokyčių tikimybės priežiūros sistema padeda nedelsiant reaguoti ir priimti rizikos valdymo sprendimus. Staigiai ir netikėtai pakitus palūkanų normoms Lietuvos bankas turi teisę paprašyti unijos informacijos apie poveikį kapitalo pakankamumui.

Taigi, palūkanų normų rizikos valdymas yra labai svarbus dėl to, kad didžioji dalis uždirbamų palūkanų ir patiriamų išlaidų ir yra palūkanų pajamos ir išlaidos. Todėl svarbu apsaugoti pajamas ir siekti kuo mažesnių palūkanų išlaidų.

Valiutų kursų rizika atsiranda tuomet, jei kredito unija turi Lietuvos banko leidimą dirbti su užsienio valiutomis. Todėl ši rizika reiškia turto ir įsipareigojimų vertės pasikeitimą dėl užsienio valiutos kursų pokyčio. Siekdamas išvengti valiutų kursų rizikos, kredito unijos kontroliuoja atskirų valiutų pozicijas, iš gautų indėlių išduoda paskolas ta pačia valiuta, stebi situaciją rinkoje.

V. Vaškėlaičio (2003) nuomone, likvidumo rizika – tai rizika, kai bankas (ar kredito unija) tam tikru momentu gali neturėti pakankamai likvidžių lėšų, kad įvykdytų visus savo įsipareigojimus mažiausiomis išlaidomis. Likvidumo arba dar vadinama finansavimo rizika siejama su galimybe finansuoti lėšų trūkumą, vykdyti mokėjimus, materialųjį turtą paversti pinigais. Ši finansinės rizikos rūšis, kaip ir kredito bei rinkos rizika, yra nuolat stebima, vertinama ir kontroliuojama. Ypač svarbu, kad kredito unija turėtų pakankamai lėšų. Todėl kredito unija prisiima likvidumo rizikos lygį, nustato vertinimo metodus, taiko limitus ir apribojimus, diversifikuoja finansavimo šaltinius pagal finansines priemones, kruopščiai renkasi lėšų skolintojus, planuoja einamuosius įsipareigojimus. Taip pat sudaroma tokia organizacinė struktūra, kad būtų aiškiai atskiriamos atsakingų darbuotojų funkcijos, nekiltų interesų konfliktų, vadovai būtų tinkamai informuoti. Tik tinkamas dėmesys ir nenutrūkstamas rodiklių stebėjimas gali padėti tinkamai valdyti likvidumo riziką.

Operacinė rizika - rizika, kylanti iš netinkamų ar nesėkmingų vidinių procesų, žmonių veiklos ar sistemų funkcionavimo arba dėl išorinių įvykių įtakos. Operacinė rizika yra galimybė patirti nuostolius

dėl to, kad kredito unijos veiklos procesas organizuojamas netinkamai, kai atsiranda darbuotojų arba sistemų veiklos netikslumų. Žmonių klaidos yra natūralus reiškinys, todėl privalu pasirinkti tinkamas informacines sistemas bei kontrolės mechanizmą, kurie galėtų sumažinti galimus nuostolius. Darbuotojų motyvacija, palankus vidinis mikroklimatas, klientų geranoriškumas ir pakantumas yra pagrindiniai darbuotojų klaidų mažinimo būdai. Žmogaus vidinė savijauta lemia koncentraciją, bendravimą, o tuo pačiu gerina darbo rezultatus. Priešingai nei žmogiškasis faktorius, informacinių sistemų veikimas yra neprognuojamas, todėl sistemą būtina nuolat prižiūrėti, o kilus nesklandumams, kreiptis į programavimo specialistus dėl sisteminių klaidų. Šiuo klausimu kredito unijas nares konsultuoja LCKU. Išorinių įvykių įtaka dažniausiai suprantama kaip teisinė aplinka. Kredito unijų veiklos principus, tvarkas ir nuostatas reglamentuoja teisės aktai, todėl jų pasikeitimai neretai sukelia daug sumaišties ir nežinomybės. Dėl šios priežasties stengiamasi teisės aktus keisti tik tuomet, kai yra neišvengiama būtinybė.

Apibendrinant galima teigti, kad unijų veiklos riziką reglamentuota KUĮ, kuris reglamentuoja veiklos riziką ribojančius normatyvus, kurių ribas ir apskaičiavimo metodiką nustato Lietuvos bankas. Išskiriami kapitalo pakankamumo, likvidumo, didžiausios atviros pozicijos užsienio valiuta, didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui pagrindiniai rodikliai. Galima teigti, kad vyrauja ganėtinai didelė unijų veiklos rizikų klasifikacija, kiekvienas autorius riziką interpretuoja savaip, tačiau autorė pasirinko G. Kancerevyčiaus rizikos rūšių skirstymą, pagal kurį išskiriamos keturios pagrindinės kredito unijų veiklos rizikos: rinkos, kredito, operacinė ir likvidumo rizika. Kredito rizikos valdymui finansų institucijos skiria daugiausia dėmesio, nes paskolų teikimas klientams yra pagrindinė veiklos kryptis ir paskolos dažniausiai sudaro didžiausią aktyvų dalį. Tenkindamos savo narių ūkinius ir socialinius poreikius, kredito unijos susiduria su visomis galimomis rizikos rūšimis, todėl būtina skirti pakankamai dėmesio visoms rūšims.

1.5. Kredito unijų finansinių rodiklių skaičiavimo metodika

Rodikliai yra geriausias būdas pateikti informaciją ir paruošti informacijos valdymo ataskaitas. Tai leidžia atlikti efektyvų organizacijos veiklos stebėjimą ir kontrolę. Finansines paslaugas teikiančių institucijų veikla skiriasi nuo komercinių įmonių veiklos, todėl bankų veiklos analizėje remiamasi NASDAQ OMX (2010) parengta rodiklių skaičiavimo metodika, kuri yra pritaikyta bankų (ir kredito unijų) veiklai analizuoti. Pagrindiniai kredito unijų veiklos rodikliai pagal minėtą skaičiavimo metodiką skirstomi į efektyvumo ir pelningumo rodiklių grupes.

1.5.1. Veiklos efektyvumo rodikliai

Išlaidų ir pajamų santykis yra vienas pagrindinių finansų įstaigų veiklos efektyvumo rodiklių, kuris parodo, kokia nepalūkanų išlaidų dalis tenka vienam pajamų (palūkanų ir nepalūkanų pajamų) eurui. Kuo mažesnis rodiklis, tuo bankas (kredito unija) efektyviau valdo išlaidas.

Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$NI/(GPP+NP), \text{ kur:} \quad (1)$$

NI – nepalūkanų išlaidos;

GPP – grynosios palūkanų pajamos;

NP – nepalūkanų pajamos.

Palūkanų išlaidų koeficientas įvertina banko ar kitos finansų įstaigos veiklos efektyvumą pritraukiant ir panaudojant finansinius išteklius. Mažas rodiklis atspindi efektyvų išlaidų valdymą ir veda didesnio pelningumo linkme.

Palūkanų išlaidų koeficiento formulė:

$$PI/VP, \text{ kur:} \quad (2)$$

PI – palūkanų išlaidos;

VP – veiklos pajamos.

Nepalūkanų išlaidų koeficientas parodo, kokia nepalūkanų išlaidų dalis tenka vienam veiklos pajamų (palūkanų ir nepalūkanų pajamų) eurui. Mažas rodiklis reiškia didelį pelningumą, tačiau pernelyg menka nepalūkanų išlaidų dalis visose pajamose gali signalizuoti apie esmines įstaigos problemas (pvz.: darbuotojų kvalifikacijos stoką).

Nepalūkanų išlaidų koeficientas apskaičiuojamas taip:

$$NI/VP, \text{ kur:} \quad (3)$$

NI – nepalūkanų išlaidos;

VP – veiklos pajamos.

Nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykis apibūdina kredito unijos veiklos diversifikavimo valdymo efektyvumą ir parodo, kiek nepalūkanų pajamų tenka vienam nepalūkanų išlaidų eurui:

$$NP/NI, \text{ kur:} \quad (4)$$

NP – nepalūkanų pajamos;

NI – nepalūkanų išlaidos.

1.5.2. Veiklos pelningumo rodikliai

Kredito unijos finansinis savarankiškumas reiškia sugebėjimą efektyviai ir pelningai veikti be išorės pagalbos. Finansiškai savarankiška unija gali sudaryti sutartis, sėkmingai veikti turimais resursais tenkinant narių poreikius. Finansinio savarankiškumo rodikliai yra šie:

- turto pelningumas (ROA);
- pelno marža (PM);
- nuosavo kapitalo pelningumas (ROE);
- turto ir nuosavo kapitalo santykis;
- finansinis svertas.

Turto pelningumas (ROA), dar kitaip vadinamas aktyvų grąža, parodo, kaip kredito unija panaudoja turimą turtą pajamoms uždirbti. Tai pajamų ir turto santykis, kurį siekiama gauti kuo aukštesnį. Neigiama turto grąža reiškia problemą, jog turtas neuždirba pelno ir yra naudojamas netinkamai ir neefektyviai.

Turto pelningumo formulė:

$$GP/T_{\text{vid.}} \times 100, \text{ kur:} \quad (5)$$

GP – grynosios pajamos;

$T_{\text{vid.}}$ – vidutinis turtas.

Pelno marža (PM) atspindi kredito unijos gebėjimą kontroliuoti patiriamas išlaidas. Kuo pelno marža aukštesnė, tuo pelningumas didenis. Šis rodiklis priklauso nuo paskolų palūkanų lygio, kitos veiklos pajamų. Rodiklio mažėjimą lemia palūkanų ir veiklos išlaidos, specialieji atidėjiniai bei pelno mokesčio tarifas.

Pelno marža apskaičiuojama taip:

$$GP/VP \times 100, \text{ kur:} \quad (6)$$

GP – grynasis pelnas;

VP – veiklos pajamos.

Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE) parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo eurui. Didenė rodiklio reikšmė (>20 proc.) reiškia efektyvų kredito įstaigos valdymą ir gebėjimą

sėkmingai pritraukti indėlius ir kitas skolintas lėšas. Rodiklio reikšmę mažina didelis nuosavo kapitalo lygis.

Nuosavo kapitalo pelningumo formulė:

$$GP/NK_{\text{vid.}} \times 100, \text{ kur:} \quad (7)$$

GP – grynasis pelnas;

$NK_{\text{vid.}}$ – vidutinis nuosavas kapitalas.

Turto ir nuosavo kapitalo santykis parodo, kiek turto tenka vienam nuosavo kapitalo eurui. Aukštas rodiklio lygis byloja apie didelius kredito unijos įsipareigojimus ir patiriamą kapitalo riziką.

Rodiklio formulė:

$$T/NK, \text{ kur:} \quad (8)$$

T – turtas;

NK – nuosavas kapitalas.

Finansinio sverto koeficientas yra pagrindinis rodiklis, atskleidžiantis kapitalo formavimo ir veiklos finansavimo politiką, neatsižvelgiant į turto rizikingumą. Šis rodiklis turėtų viršyti 2 proc.

Tai atvirkščias turto ir nuosavo kapitalo santykiui rodiklis:

$$NK/T \times 100, \text{ kur:} \quad (9)$$

NK – nuosavas kapitalas;

T – turtas.

1.5.3. Normatyviniai rodikliai

Likvidumo rodiklis skaičiuojamas remiantis Lietuvos banko valdybos 2004 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 1 (2008 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 87 redakcija) patvirtintomis „Likvidumo normatyvo skaičiavimo taisyklėmis“, kuriose nurodyta 30 proc. minimali rodiklio reikšmė. Likvidumo perteklius nėra naudingas optimaliam skolintų lėšų valdymui, tačiau užtikrina finansų įstaigos veiklos stabilumą.

Likvidumo normatyvas apskaičiuojamas taip:

$$T_{\text{likv.}}/EĮ \times 100, \text{ kur:} \quad (10)$$

$T_{\text{likv.}}$ – likvidus turtas;

EĮ – einamieji įsipareigojimai.

Padengimo likvidžiu turtu rodiklis – kredito unijos aukštos kokybės likvidžiojo turto ir grynojo netenkamų pinigų srauto santykis. Šis normatyvas taip pat yra skaičiuojamas pagal Lietuvos banko valdybos patvirtintas „Likvidumo normatyvo skaičiavimo taisyklės“ ir turi būti ne mažesnis nei 100 proc. Aukštos kokybės likvidžiojo turto šaltiniai yra gryniesi pinigai, investicijos į vyriausybių ar centrinių bankų vertybinius popierius bei likvidumo palaikymo rezervo, laikomo Centrinėje kredito unijoje, lėšos.

Padengimo likvidžiu turtu rodiklio formulė:

$$AKT_{likv.}/GNPS \times 100, \text{ kur:} \quad (11)$$

$AKT_{likv.}$ – aukštos kokybės likvidus turtas;

GNPS – grynasis netenkamų pinigų srautas.

Kapitalo pakankamumo normatyvo skaičiavimo metodika apibrėžta Lietuvos banko valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. 138 patvirtintose „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosiose nuostatose“. Šis rodiklis kredito unijose turi būti ne mažesnis nei 13 proc. Kapitalo pakankamumas apsaugo indėlininkus nuo galimų nuostolių, o rodiklio nuolatinė kontrolė mažina kredito, rinkos ir operacinės rizikos laipsnį.

Normatyvas apskaičiuojamas taip:

$$PK/T_{iv. \text{ pagal riziką}} \times 100, \text{ kur:} \quad (12)$$

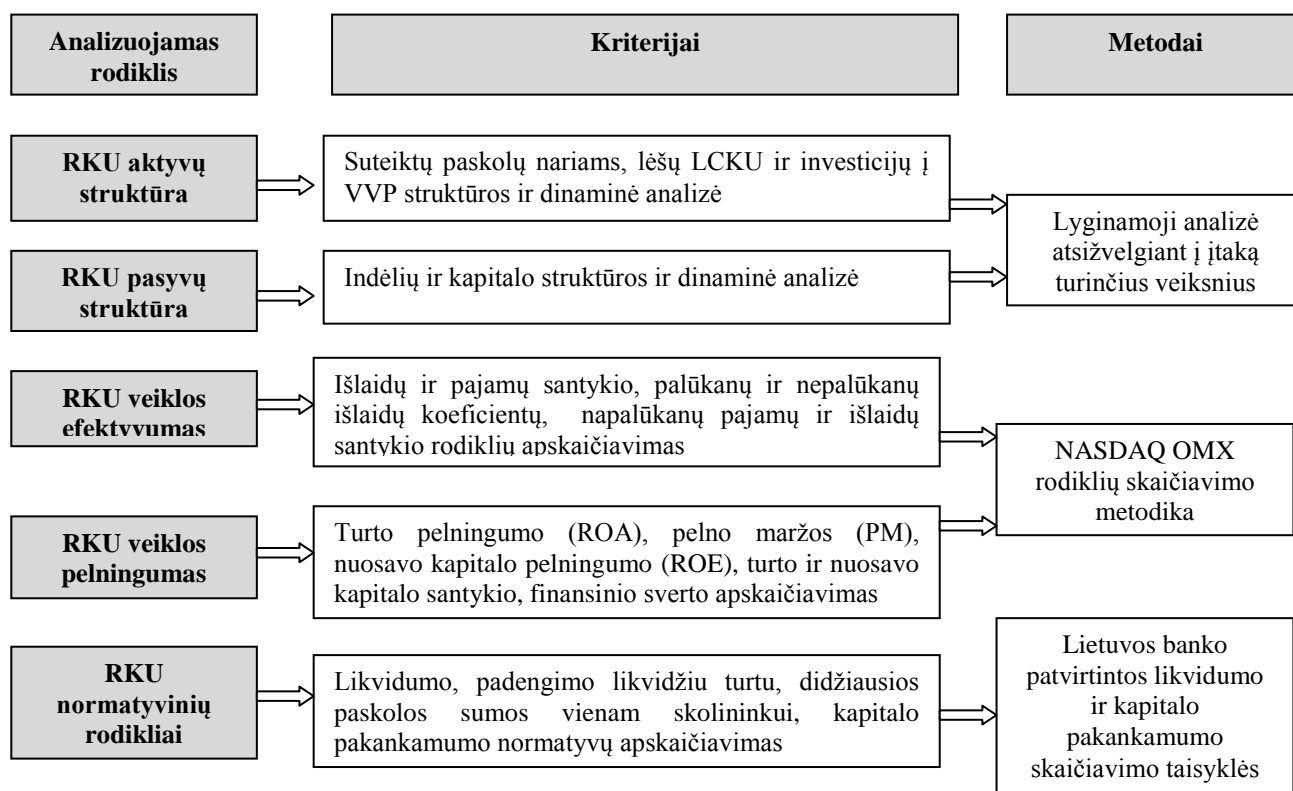
PK – perskaičiuotas kapitalas;

$T_{iv. \text{ pagal riziką}}$ – pagal riziką įvertintas turtas.

2. RASEINIŲ KREDITO UNIJOS VEIKLOS 2011–2015 M. ANALIZĖ

2.1. Tyrimo metodologija

Raseinių kredito unijos veiklos analizė atliekama remiantis 2011-2015 m. audituotomis finansinėmis ataskaitomis. Pasirinktas penkerių metų laikotarpis yra pakankamas identifikuoti analizuojamos kredito unijos veiklos stipriąsias ir problemines sritis bei finansinių rodiklių dinamiką bei tendencijas. Tyrimas vykdomas eiliškumo tvarka, kuri parodyta 10 paveiksle.

10 pav. Tyrimo metodikos schema

Raseinių kredito unijos aktyvų ir pasyvų dinaminė analizė atliekama atsižvelgiant į struktūriškai didžiausią dalį turte, įsipareigojimuose bei kapitale užimančias struktūrines dalis. Analizėje naudojamas lyginamasis metodas (absolūtus ir procentinis pokytis su praėjusiais metais) bei atliekama lemiančių veiksnių analizė.

Kiekviena kredito įstaiga siekia dirbti pelningai ir efektyviai, tačiau kasdieninėje veikloje susiduriama su įvairiomis rizikomis, kurios turi būti savalaikiai ir atsakingai valdomos. Siekiant išsiaiškinti Raseinių kredito unijos veiklos finansinę būklę, efektyvumo ir pelningumo rodikliai apskaičiuoti remiantis NASDAQ OMX (2010) parengta rodiklių skaičiavimo metodika.

Analizei pasirinkti šie veiklos efektyvumo rodikliai:

- išlaidų ir pajamų santykio rodiklis;
- palūkanų išlaidų koeficientas;
- nepalūkanų išlaidų koeficientas;
- nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykis.

Skaičiuojami pelningumo rodikliai:

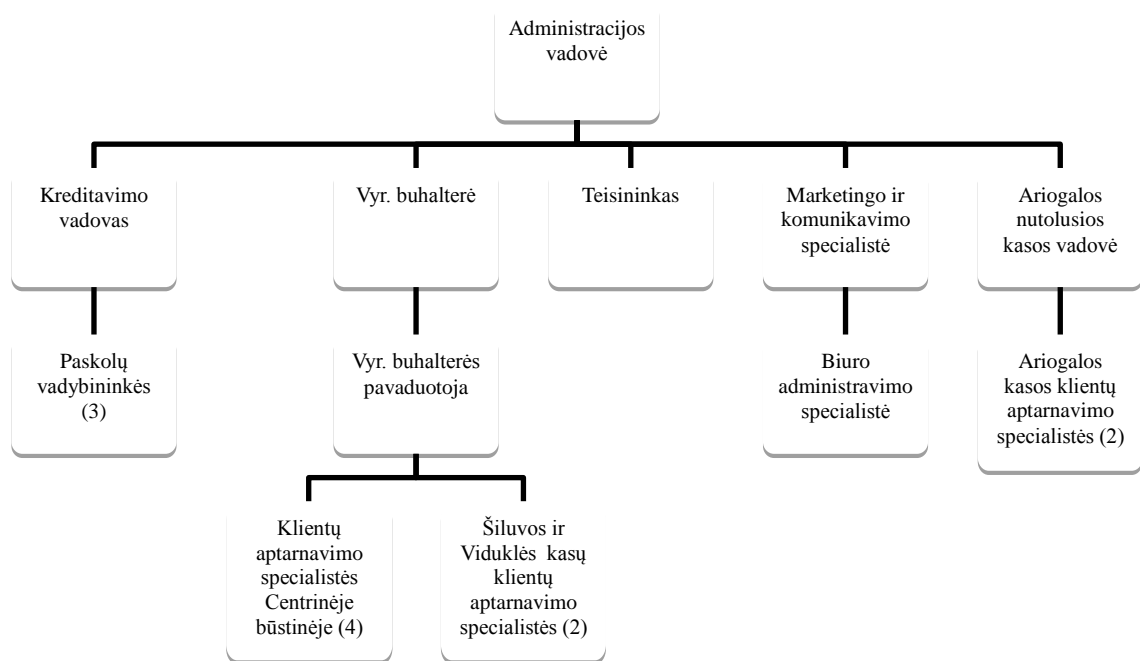
- turto pelningumas (ROA);
- pelno marža (PM);
- nuosavo kapitalo pelningumas (ROE);
- turto ir nuosavo kapitalo santykis;
- finansinis svertas.

Finansų įstaigas riboja ir Lietuvos banko patvirtinti veiklos normatyvai, tokie kaip likvidumo, padengimo likvidžiu turto, didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui ir kapitalo pakankamumo rodikliai, kuriems apskaičiuoti remiamasi LB parengtomis skaičiavimo taisyklėmis.

2.2. Raseinių kredito unijos veiklos trumpa charakteristika

Raseinių kredito unija (RKU) – kredito įstaiga, kuri tenkina savo narių ūkinius ir socialinius poreikius ir turi licenciją verstis, ir verčiasi indėlių ir kitų grąžintinų lėšų priėmimu iš neprofesionalių rinkos dalyvių ir jų skolinimu bei prisiima su tuo susijusią riziką ir atsakomybę. Tai kooperatinė bendrovė, LCKU narė, kuriai 2002 m. gegužės 16 d. išduota Lietuvos Banko valdybos licencija Nr. 47. RKU tikslai yra tenkinti savo narių ūkinius ir socialinius poreikius, teikti savo nariams kokybiškas ir savalaikes finansines paslaugas, užtikrinti unijos finansinį stabilumą ir patikimumą. Unijos nariu fizinis asmuo gali būti tik tuomet, jeigu jis gyvena, dirba arba mokosi Lietuvos Respublikos Raseinių rajono savivaldybės teritorijoje ar su šia savivaldybe besiribojančių savivaldybių teritorijose – Kėdainių, Kauno, Jurbarko, Tauragės, Kelmės, Radviliškio rajonų savivaldybėse. Jos nariai aptarnaujami pagrindinėje buveinėje – Raseinių mieste ir trijose nutolusiose Ariogalos, Viduklės, Šiluvos kasose.

RKU dirba 19 darbuotojų, iš kurių 12 darbuotojų tiesiogiai bendrauja su klientais: 4 klientų aptarnavimo specialistės, 3 paskolų vadybininkės ir 4 klientų aptarnavimo specialistės nutolusiose kasose ir Ariogalos nutolusios kasos vadovė (11 pav.).

11 pav. Kredito unijos organizacinė struktūra

Šaltinis: sudaryta autorės pagal RKU vidaus tvarkų nuostatas.

Kiekvienai pareigybei kredito unijoje patvirtinti pareiginiai nuostatai, apibrėžiantys kiekvieno darbuotojo pareigas, atsakomybę ir atliekamas operacijas, atitinkantys darbuotojų vietą organizacinėje struktūroje, pavaldumą bei atskaitomybę. Administracijos ir kitų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį pareigos, teisės, darbo ir poilsio laikas, paskatinimai už sąžiningą darbą ir atsakomybė išdėstyti Vidaus darbo tvarkos taisyklėse.

RKU apskaita kompiuterizuota, vykdoma naudojant kompiuterinę techniką ir apskaitos programas „Kubas“ bei „i-Kubas“. RKU buhalterinė apskaita tvarkoma vadovaujantis Kredito unijų įstatymu, kredito unijos įstatais, Lietuvos banko nutarimais ir kitais teisės aktais, bei kredito unijos valdybos patvirtintais vidaus reglamentais, iš kurių pagrindiniai, susiję su apskaitos vedimu, yra:

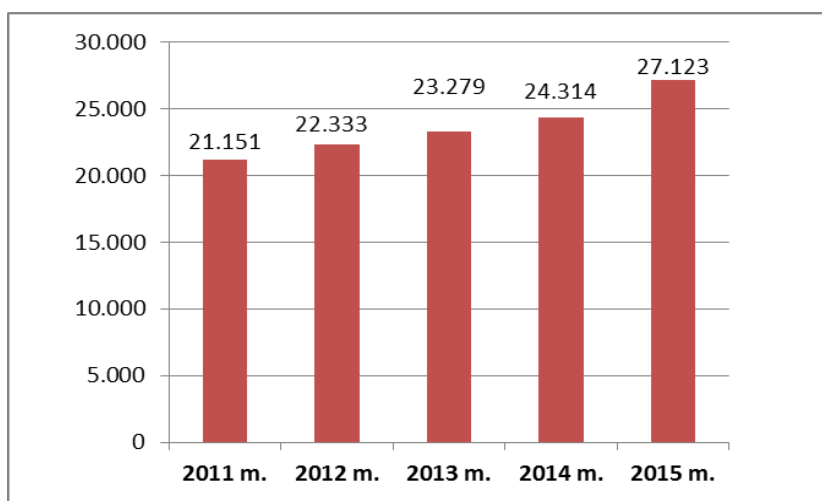
1. RKU apskaitos politika.
2. RKU apskaitos vedimo ir atsiskaitymų vykdymo tvarka.

RKU veiklos kontrolė vykdoma vadovaujantis vidaus kontrolės organizavimo tvarka, kuri apima organizacinės struktūros reglamentavimą, apskaitos procedūrų reglamentavimą, „keturių akių“ principo įgyvendinimą bei turto ir investicijų kontrolę. Vidaus kontrolė yra neatskiriama ir nenutrūkstama kredito unijos kasdieninės veiklos dalis.

Siekdama išvengti galimos žalos dėl techninių, informacinių ar technologinių veiksnių, RKU įgyvendina klaidų ir apgaulių prevencijos priemones, numatytas vidaus kontrolės organizavimo tvarkoje.

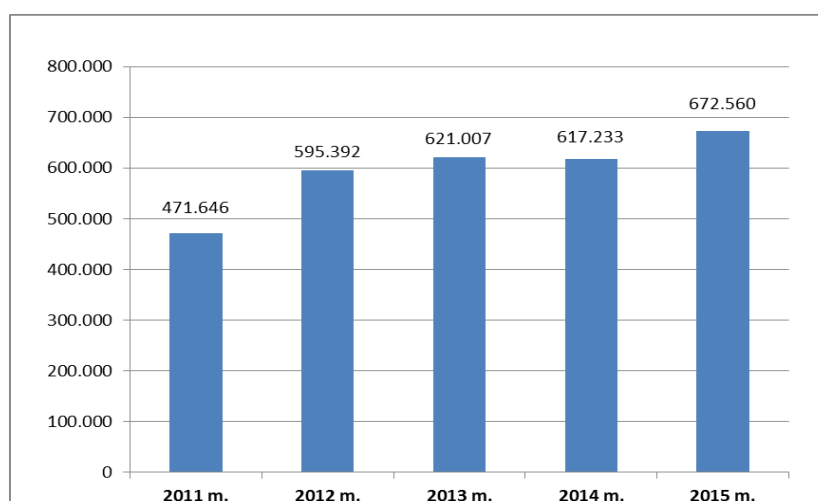
2.3. Raseinių kredito unijos aktyvų struktūros dinaminė analizė

Raseinių kredito unijos valdomas turtas (aktyvai) 2011–2015 m. kasmet didėjo (12 pav.). 2015 m. palyginus su 2011 m., aktyvai išaugo 28,24 proc. Didžiausias RKU aktyvų padidėjimas matomas 2015 m. palyginus su 2014 m. – 2809 tūkst. EUR arba 11,55 proc. 2012 m., 2013 m. ir 2014 m. RKU turtas padidėjo atitinkamai 5,59 proc., 4,23 proc. ir 4,45 proc. 2011–2015 m.

12 pav. Raseinių kredito unijos aktyvai 2011–2015 m., tūkst. EUR

Tuo tarpu viso kredito unijų sektoriaus aktyvai analizuojamu laikotarpiu padidėjo 42,60 proc. (13 pav.). RKU aktyvų augimas buvo lėtesnis nei viso kredito unijų sektoriaus, tačiau 2014 m. RKU išlaikė stabilų 4,45 proc. aktyvų augimą, nors sektoriaus aktyvai šiais metais sumažėjo 0,61 proc.

13 pav. Kredito unijų sektoriaus aktyvai 2011–2015 m., tūkst. EUR

RKU aktyvų struktūroje didžiausią dalį sudaro kredito unijos nariams suteiktos paskolos, investicijos į vertybinius popierius bei kredito įstaigoms suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos (1 lentelė).

1 lentelė

RKU aktyvų struktūra 2011-2015 m., tūkst. EUR

Rodiklis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	1863	262	1627	1838	3505
Investicijos į vertybinius popierius	1339	5293	4994	5055	4602
Kredito įstaigoms suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos	5318	2783	1765	1333	1216
Kredito unijos nariams suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos	12120	13548	14397	15443	17174
Kitas finansinis turtas	162	191	218	250	247
Atsargos, už skolas perimtas turtas ir kitas turtas	85	14	40	173	124
Ilgalaikis materialus turtas	264	241	238	221	255
Nematerialus turtas	0	1	0	1	0

Kredito unijos nariams suteiktos paskolos visu analizuojamu laikotarpiu didėjo (2 lentelė). Didžiausias jų augimas matomas 2012 m. palyginus su 2011 m. ir sudarė 11,79 proc. Tais pačiais metais visų kredito unijų sistemos suteiktos paskolos augo 20,29 proc., o 2013–2014 m. mažėjo atitinkamai 8,48 proc. ir 11,45 proc.

RKU investicijų į vertybinius popierius ypač staigus didėjimas atsispindi 2012 m., tačiau 2013 m. palyginus su 2012 m. šis rodiklis sumažėjo 5,66 proc. Kitas didžiausią dalį aktyvuose sudarantis rodiklis kredito įstaigoms suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos visu analizuojamu laikotarpiu mažėjo. Ženklus šios pozicijos sumažėjimas matomas 2012 m. palyginus su praėjusiais metais – 47,67 proc.

2 lentelė

RKU aktyvų struktūros pokytis 2011-2015 m., proc.

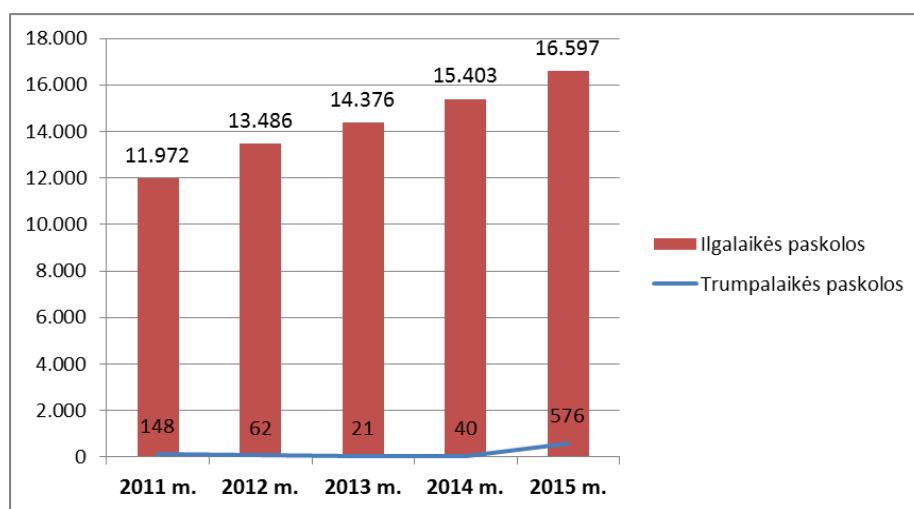
Rodiklis	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	-85,92	519,87	13,00	90,70
Investicijos į vertybinius popierius	295,35	-5,66	1,22	-8,96
Kredito įstaigoms suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos	-47,67	-36,56	-24,49	-8,78
Kredito unijos nariams suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos	11,79	6,26	7,27	11,21
Kitas finansinis turtas	17,29	14,59	14,48	-1,20
Atsargos, už skolas perimtas turtas ir kitas turtas	-83,56	187,50	332,85	-28,32
Ilgalaikis materialus turtas	-8,46	-1,44	-7,06	15,38
Nematerialus turtas	-	-50,00	245,28	-100,00

Atliktas tyrimas leido įvertinti, kad kredito unijos nariams suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos 2011 m. sudarė 57,3 proc. visų RKU aktyvų, o 2012-2015 m. jų dalis vis didėjo ir atitinkamai siekė 60,66 proc., 61,85 proc., 63,52 proc. ir 63,32 proc.

Analizuojamu laikotarpiu *suteiktų paskolų* suma išaugo 5054 tūkst. EUR (41,7 proc.), t.y. nuo 12120 tūkst. EUR. 2011 m. iki 17174 tūkst. EUR 2015 m. Didžiausias metinis pokytis matomas 2012 m., kuomet paskolų buvo suteikta 11,79 proc. daugiau nei 2011 m. 2013-2015 m. paskolų buvo suteikta atitinkamai 6,26 proc., 7,26 proc. ir 11,21 proc. lyginant su praėjusiais metais.

2011-2015 m. laikotarpiu Raseinių kredito unijos suteiktų paskolų struktūroje, kaip ir visoje kredito unijų sistemoje, dominuoja ilgalaikės paskolos, t.y. paskolos, suteiktos ilgesniam kaip 1 m. laikotarpiui (14 pav.). Visu analizuojamu laikotarpiu ilgalaikių paskolų dalis augo: 2012 m. palyginus su 2011 m. ilgalaikių paskolų padidėjo 13 proc., 2013 m. ir 2014 m. – po 7 proc., o 2015 m. – 8 proc. Analizuojamu laikotarpiu kredito unijų sistemos ilgalaikių paskolų kaita dėl struktūrinės dalies buvo tapati suteiktų paskolų kitimui ir 2011–2015 m. svyravo atitinkamai 19,96 proc., -7,39 proc., -10,45 proc., 6,64 proc.

Trumpalaikės paskolos 2011–2015 m. paskolų portfelyje užima labai mažą dalį: atitinkamai RKU 1,22 proc., 0,46 proc., 0,14 proc., 0,26 proc. ir 3,36 proc., o sistemoje 3,41 proc., 3,67 proc., 2,53 proc., 1,42 proc.

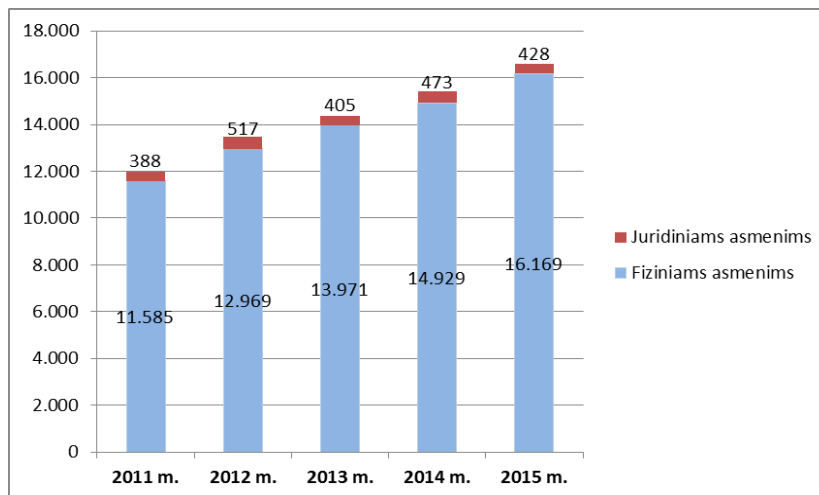

14 pav. Suteiktų paskolų struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR

Ilgalaikių paskolų dominavimas visame paskolų portfelyje rodo, kad Raseinių kredito unija yra patraukli skolinimuisi, nariams geba pasiūlyti geras komercines sąlygas. Taip pat analizuojama finansų institucija yra ypač dėmesinga veiklos regiono ūkininkams, siūlydama jiems ypatingas paskolų sąlygas pavasariniam žemės ūkio darbų finansavimui. Kiekvieną pavasarį unija vykdo specialias akcijas paskolų palūkanų normoms, kurios būna ženkliai mažesnės nei įprastai. Paskolų augimo dinamikai įtakos turėjo ir 2010 m. pasirašyta 5,5 m. sutartis su verslumo skatinimo fondo valdytoja UAB „Investicijų ir verslo

garantijos“ (INVEGA), pagal kurią buvo teikiami lengvatiniai kreditai mažoms ir ne ilgiau kaip vienerius metus veikiančioms įmonėms bei fiziniams asmenims, ketinantiems pradėti verslą.

Ilgalaikių paskolų portfelyje dominuoja tikriesiems kredito unijos nariams suteiktos paskolos (15 pav.).

15 pav. Ilgalaikių paskolų struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR

Ilgalaikių paskolų struktūroje dominuoja paskolos fiziniams asmenims, t.y. tikriesiems kredito unijos nariams. Jų augimas yra kone identiškas visų ilgalaikių paskolų augimui: 2011–2015 m. šis rodiklis didėjo atitinkamai 12 proc., 8 proc., 7 proc., 8 proc. Tuo tarpu ilgalaikės paskolos juridiniams asmenims kito netolygiai: 2012 m. palyginus su 2011 m. jų buvo išduota net 33 proc. 2013 m. matomas ryškus, 22 proc., paskolų asocijuotiems nariams sumažėjimas, 2014 m. palyginus su 2013 m. – 17 proc. augimas, o 2015 m. – 10 proc. sumažėjimas. Tokį nestabilumą sąlygojo maža paskolų asocijuotiems nariams dalis visame paskolų portfelyje, nes kiekvienos paskolos grąžinimas arba jos išdavimas yra labai jautrus.

Kaip ir RKU, visos unijų sistemos ilgalaikių paskolų struktūroje dominuoja paskolos tikriesiems nariams. Šio rodiklio pokytis 2012–2014 m. buvo mažėjantis – 2012 m. palyginus su 2011 m. ilgalaikės paskolos tikriesiems nariams augo 4,75 proc., 2013 m. – 0,07 proc., o 2014 m. palyginus su praėjusiais metais, paskolų sumažėjo 5,09 proc. 2015 m. situacija ženkliai pagerėjo ir ilgalaikių paskolų tikriesiems nariams 8,58 proc. padidėjimas sąlygojo visų ilgalaikių paskolų ir, žinoma, kredito unijų sistemos paskolų portfelio augimą.

Paskolų išdavimo procese Raseinių kredito unija daug dėmesio skiria skolininkų būklės visapusiškam vertinimui. Tai rodo turima paskolų portfelio kokybės struktūra (3 lentelė).

Didžiausią dalį paskolų apskaitinės vertės sudaro standartinės ir galimos rizikos grupėse esančios paskolos. 2013 m. palyginus su 2012 m. standartinės rizikos grupėje esančių paskolų apskaitinė vertė

padidėjo 49 tūkst. EUR, 2014 m. palyginus su 2013 m. – net 3645 tūkst. EUR, o 2015 m. – 1318 tūkst. EUR.

Augant visam paskolų portfeliui, neišvengiamas ir abejotinos bei nuostolingos rizikos grupių apskaitinės vertinės augimas. 2014 m. palyginus su 2013 m. abejotinos grupės vertė padidėjo daugiau kaip 2 kartus, o nuostolingos – beveik 3 kartus, todėl 2015 m. kreditavimui ir paskolų rizikos vertinimui buvo skiriamas ypač didelis dėmesys. To pasėkoje 2015 m. abejotinos rizikos grupėje esančių paskolų nebuvo, o nuostolingų paskolų vertė sumažėjo 9 proc.

3 lentelė

RKU paskolų portfelio struktūra ir pokyčiai, tūkst. EUR

Rizikos grupė	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
						2012	2013	2014	2015
Standartinė	3524	2768	2818	6463	7781	-756	49	3645	1318
Galimos rizikos	7396	9549	6959	5623	5737	2153	-2590	-1336	114
Padidintos rizikos	913	1115	4195	1232	3002	202	3080	-2963	1770
Abejotina	299	126	470	1424	0	-173	345	954	-1424
Nuostolinga	245	209	236	902	822	-36	28	666	-80
Iš viso:	12376	13767	14678	15644	17342	1391	911	966	1698

Kita stambi RKU aktyvų dalis yra investicijos į vertybinius popierius. 2011-2012 m. RKU investavo tik į Lietuvos Respublikos VVP, o nuo 2013 m. ilgalaikes investicijas papildė Europos Sąjungos VVP. Dėl didesnės investicijų gražos į ES VVP 2013 m. ir 2014 m. palyginus su praėjusiais metais investicijos į LR VVP atitinkamai sumažėjo 44,05 proc. ir 49,07 proc. o investicijos į ES VVP tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 100 proc. ir 70,5 proc. (4 lentelė). Tačiau 2015 m., siekiant stabilizuoti likvidumo rodiklį, ilgalaikės investicijos į LT VVP padidėjo 61 proc.

4 lentelė

RKU ilgalaikių investicijų struktūra ir pokyčiai, tūkst. EUR

Straipsnis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
						2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Ilgalaikės investicijos į LR VVP	1339	5293	2962	1508	3865	3954	-2332	-1453	2357
Ilgalaikės investicijos į ES VVP	0	0	1259	2146	410	0	1259	887	-1736
Iš viso:	1339	5293	4220	3654	4275	3954	-1073	-566	621

Raseinių kredito unija pradėjo investuoti į VVP tik 2010 m., todėl natūralu, kad 2011 m. investicijų suma buvo neženkli. Nuo 2012 m. Unija pasirašė sutartį su finansų maklerio įmone, kuri padėjo teikdama

konsultavimo ir investavimo rekomendacijas taip palengvindama rizikos optimizavimą net kone 4 kartus padidinus investicijų portfelį. Taip pat svarbu yra tai, kad pagal Raseinių kredito unijos koncentracijos rizikos valdymo tvarką (politiką), jeigu nors viena tarptautinė reitingo agentūra (Fitch, Standart's and Poor's, Moody's) valstybei yra suteikusi standartinių reitingų grupei priskiriamą reitingą, bendra investicijų suma į tokios valstybės VVP negali viršyti 45 proc. skaičiuotino Unijos kapitalo. Šis limitas nėra taikomas investuojant lėšas į LR VVP. Tai paaiškina Raseinių kredito unijos ilgalaikių investicijų į LR VVP dydį, nepaisant to, jog investicijos į ES VVP yra ženkliai pelningesnės.

Analizuojamu laikotarpiu RKU nebuvo suteikusi paskolų kitoms kredito įstaigoms, tačiau investavo į LCKU kapitalą laikydama terminuotus indėlius. 2011 m. terminuotų indėlių LCKU palūkanų normos svyravo nuo 1 proc. iki 4 proc. 2012 m. palūkanų normos nukrito iki 2 proc., o 2014 m. už laikomus terminuotus indėlius LCKU vidutiniškai mokėjo vos 0,7 proc. Dėl šios priežasties terminuotų indėlių LCKU suma vis mažėjo. 2015 m. palyginus su 2014 m. indėlių sumažėjo 158 tūkst. EUR, o 2014 m. palyginus su 2013 m. – 434 tūkst. EUR, t.y. 27 proc., 2013 m. palyginus su 2012 m. – sumažėjo 39 proc., o 2012 m. palyginus su 2011 m. – beveik 49 proc. (5 lentelė). Todėl natūralu, jog sukauptos palūkanos už terminuotus indėlius taip pat mažėjo – 2011 m. palūkanų buvo uždirbta 90 tūkst. EUR, 2012 m. – 6 tūkst. EUR, o 2013 m. bei 2014 m. gauta palūkanų vos po 1 tūkst. EUR. Žinoma, šiam terminuotų indėlių LCKU mažėjimui įtakos turėjo ir didėjančios investicijos į LR bei ES vertybinius popierius, kurių grąža tapo didesnė ir pelningesnė.

5 lentelė

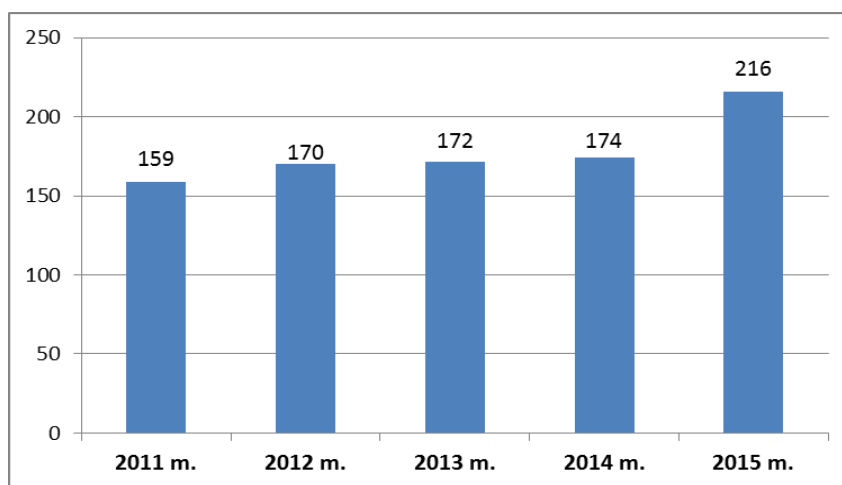
RKU kredito įstaigoms suteiktų paskolų ir kitų iš jų gautinų sumų struktūra ir pokyčiai, tūkst.

EUR

Straipsnis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
						2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Terminuoti indėliai LCKU	5068	2607	1593	1158	1000	-2462	-1014	-434	-158
Sukauptos palūkanos už terminuotus indėlius LCKU	90	6	1	1	0	-84	-6	0	-1
Lėšos laikomus likvidumo rezervo fonde LCKU	159	170	172	174	216	11	2	2	42
Iš viso:	5318	2783	1765	1333	1216	-2535	-1017	-432	-117

Raseinių kredito unija laiko specialiosios paskirties lėšas LCKU, likvidumo palaikymo rezerve, kuris yra sudaromas LCKU įstatymo nustatytu būdu. Šis rezervas skirtas kredito unijų (LCKU narių) veiklos likvidumui užtikrinti, suteikiant kredito unijoms likvidumo paskolas arba išmokant sukauptas lėšas pagal kredito unijos pareikalavimą jos likvidumui padidinti. Kredito unijos specialiai tam tikslui LCKU atidarytoje sąskaitoje turi laikyti LCKU Visuotinio narių susirinkimo patvirtintą dalį lėšų nuo visų indėlių kredito unijoje litais ir užsienio valiuta lėšų. Už likvidumo palaikymo rezervo kredito unijoms

mokamos metinės palūkanos, kurios 2010 m. siekė 1,5 proc., 2011 m. svyravo nuo 1 proc. iki 4 proc., 2012 m. – nuo 1 proc. iki 2,05 proc., 2013 m. – nuo 1,2 proc. iki 0,2 proc., 2014 m. – 0,2 proc., o 2015 m. buvo mokamos 0,05 proc. dydžio metinės palūkanos.

16 pav. RKU lėšos laikomos likvidumo rezervo fonde 2011–2015 m., tūkst. EUR

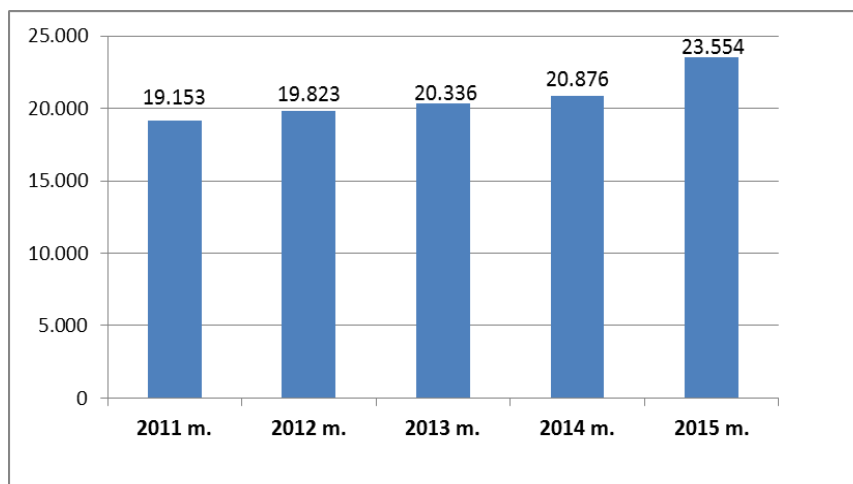
Kaip matome 16 paveiksle, kasmet Raseinių kredito unijos lėšos likvidumo rezervo fonde didėjo. 2011 m. buvo laikoma 159 tūkst. EUR, o 2012-2014 m. laikomų lėšų augo atitinkamai 6,92 proc., 1,02 proc., 1,35 proc. 2015 m. likvidumo rezervo fonde buvo sukaupta net 216 tūkst. EUR, t.y. 24,09 proc. daugiau nei 2014 m. Tai byloja apie Raseinių kredito unijos narių laikomų indėlių augimą ir kartu – indėlininkų pasitikėjimą šia kredito įstaiga.

Apibendrinant, analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unijos aktyvai didėjo 4,23 – 28,24 proc. Didžiausią turto dalį sudarė Unijos nariams teikiamos paskolos (nuo 57 proc. 2011 m. iki 63 proc. 2015 m.). Pastebėtina, jog daugiausia jų suteikiama fiziniams asmenims, nes Raseinių kredito unija ypač daug dėmesio skiria veiklos regiono ūkininkams. Paskolų portfelio didėjimą būtų galima paaiškinti Unijoje teikiamu išskirtiniu dėmesiu kiekvienam nariui, taikomomis rinkodaros priemonėmis, tokiomis kaip pavasarį vykstančios akcijos žemės ūkio ir kitos paskirties paskoloms.

Kredito unijų sektoriaus aktyvai per analizuojamą laikotarpį išaugo 42,6 proc., tačiau šis didėjimas nebuvo laipsniškas: 2012-2013 m. aktyvų augimas lėtėjo (atitinkamai 24,24 proc., 4,30 proc.), 2014 m. palyginus su 2013 m. turtas sumažėjo 0,61 proc., o 2015 m. rodiklis padidėjo 8,96 proc. Tokius kredito unijų sistemos valdomo turto pokyčius lėmė didžiausią dalį aktyvuose sudarančio paskolų portfelio pokyčiai. 2014 m. palyginus su 2013 m. ilgalaikių paskolų sumažėjo 10,45 proc., o 2015 m. ilgalaikių paskolų tikriesiems nariams suteikta 8,58 proc. daugiau.

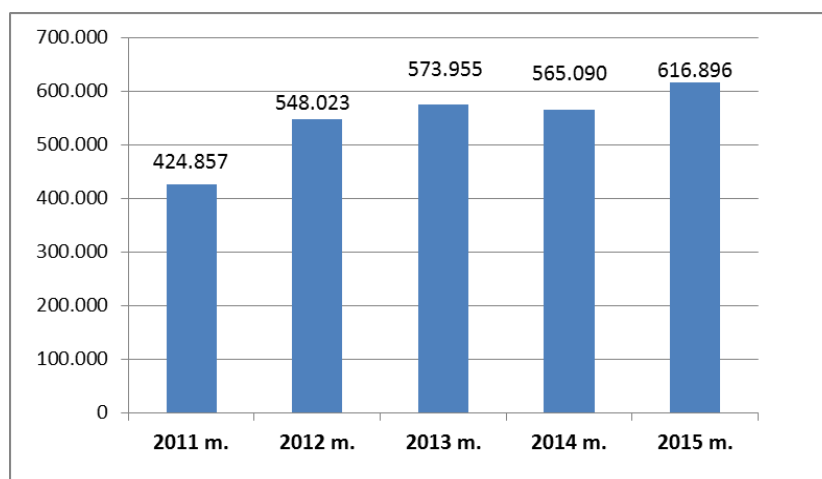
2.4. Raseinių kredito unijos pasyvų struktūros dinaminė analizė

2010–2014 m. Raseinių kredito unijos įsipareigojimai kasmet augo ir 2015 m. siekė 23554 tūkst. EUR (17 pav.). Per visą analizuojamą laikotarpį jie padidėjo 4401 tūkst. EUR arba 22,98 proc.

17 pav. RKU mokėtinos sumos ir įsipareigojimai, tūkst. EUR

Tuo tarpu viso kredito unijų sektoriaus pasyvai iki 2013 m. augo (18 pav.), o 2014 m. palyginus su 2013 m. sumažėjo 1,54 proc., o 2015 m. kredito unijų sektoriaus įsipareigojimai siekė 616.896 tūkst. EUR. Per visą analizuojamą laikotarpį kredito unijų įsipareigojimai padidėjo 45,20 proc.

18 pav. Kredito unijų įsipareigojimai, tūkst. EUR

Didžiausią dalį RKU įsipareigojimų struktūroje sudaro mokėtinos sumos ir įsipareigojimai klientams ir kredito unijos nariams, bei mokėtinos sumos ir įsipareigojimai kredito įstaigoms (6 lentelė). Narių indėliai visuose įsipareigojimuose 2011–2015 m. atitinkamai sudarė 89,63 proc., 90,26 proc., 90,92 proc., 97,86 proc. ir 99,03 proc. (unijų sektoriuje atitinkamai 86,32 proc., 88,63 proc., 87,12 proc., 86,67

proc., 87,25 proc.). Tai reiškia, jog visa pasyvų struktūra priklauso nuo pritrauktų iš Unijos narių indėlių, kurie, kaip matome ypač pasitiki Raseinių kredito unija. Taip pat pastebėtina, jog analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unija už indėlius nariams siūlė didžiausias palūkanas visame Raseinių rajone.

6 lentelė

RKU įsipareigojimų struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR

Straipsnis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai kredito įstaigoms	801	688	574	387	151
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai klientams ir kredito unijos nariams	17167	17892	18490	20430	23325
Kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	23	82	112	59	78
Subordinuoti įsipareigojimai	1161	1161	1161	0	0

Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai klientams ir kredito unijos nariams kasmet vis didėja (7 lentelė). Didžiausias indėlių augimo tempas matomas 2015 m. palyginus su 2014 m. – 2895,5 tūkst. EUR (14,17 proc.). Visų kredito unijų pritrauktų indėlių suma 2012–2014 m. mažėja: 2012 m. palyginus su 2011 m. indėlių priimta 29,61 proc. daugiau, 2013 m. palyginus su 2012 m. indėliai išaugo tik 2,53 proc., o 2014 m. matomas 1,12 proc. indėlių portfelio sumažėjimas. Natūralu, kad dėl Lietuvos nacionalinės valiutos pasikeitimo 2015 m. pritraukta 9,69 proc. indėlių daugiau nei kredito unijos jų turėjo 2014 m.

Tuo tarpu RKU mokėtinos sumos ir įsipareigojimai kredito įstaigoms kasmet mažėja. 2012 m. palyginus su 2011 m. RKU paskolos sumažėjo 14,09 proc., o 2015 m. pokytis siekė 61 proc.

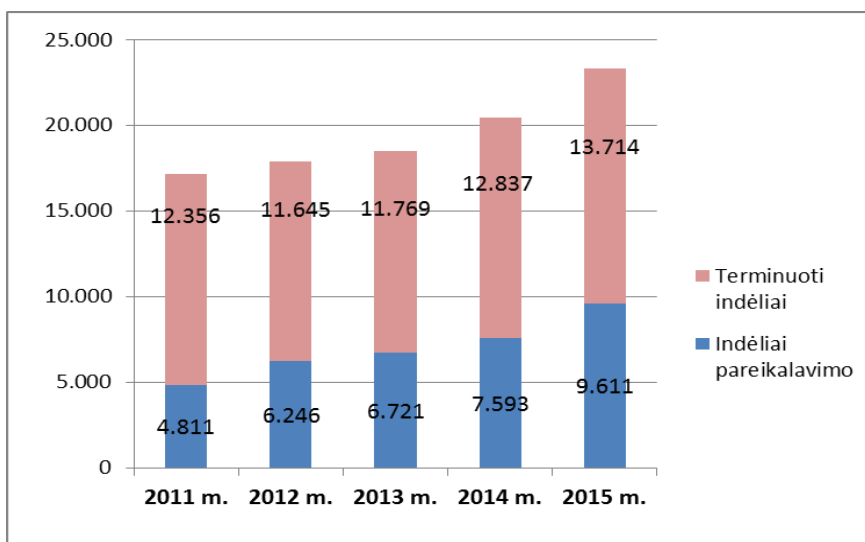
7 lentelė

RKU įsipareigojimų pokyčiai

Straipsnis	2012 m.		2013 m.		2014 m.		2015 m.	
	pokytis, tūkst. EUR	pokytis, proc.	pokytis, tūkst. EUR	pokytis, proc.	pokytis, tūkst. EUR	pokytis, proc.	pokytis, tūkst. EUR	pokytis, proc.
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai kredito įstaigoms	-113	-14,09	-114	-16,62	-186,8	-32,54	-236,2	-61,00
Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai klientams ir kredito unijos nariams	724,34	4,22	598,35	3,34	1939,6	10,49	2895,5	14,17
Kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	58,793	253,75	29,828	36,39	-52,79	-47,22	19	32,20
Subordinuoti įsipareigojimai	0	0,00	0	0,00	-1161	-100	0	-

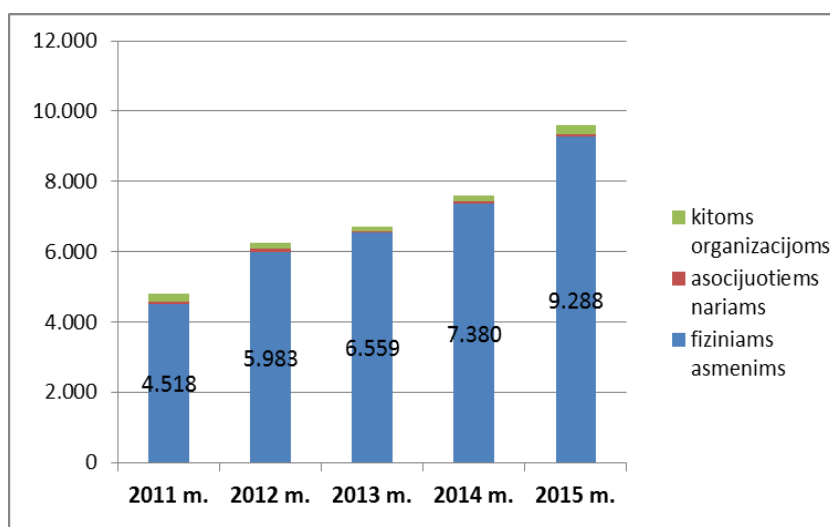
Terminuotieji indėliai Raseinių kredito unijoje (kaip ir visose kredito unijose) sudaro didžiąją indėlių portfelio dalį (19 pav.) 2011–2015 m. jie palaipsniui mažėjo ir sudarė atitinkamai 71,97 proc., 65,09 proc., 63,65 proc., 62,84 proc., 58,80 proc. visų indėlių. Kredito unijų sistemoje terminuotieji

indėliai 2011–2015 m. struktūriškai sudarė 80,74 proc., 82,81 proc., 79,22 proc., 77,38 proc., 74,08 proc. indėlių. Tuo tarpu RKU indėlių iki pareikalavimo dalis yra ženkliai mažesnė: nuo 28,03 proc. 2011 m. iki 41,20 proc. 2015 m. (unijų sektoriuje iki 25,92 proc. 2015 m.). Priešingai nei terminuotųjų, indėlių iki pareikalavimo kasmet didėjo. Tokiam atvirkštiniam indėlių pasikeitimui įtakos turėjo mažėjančios palūkanos už terminuotus indėlius bei didesnis narių apyvartos sąskaitose vykdymas.

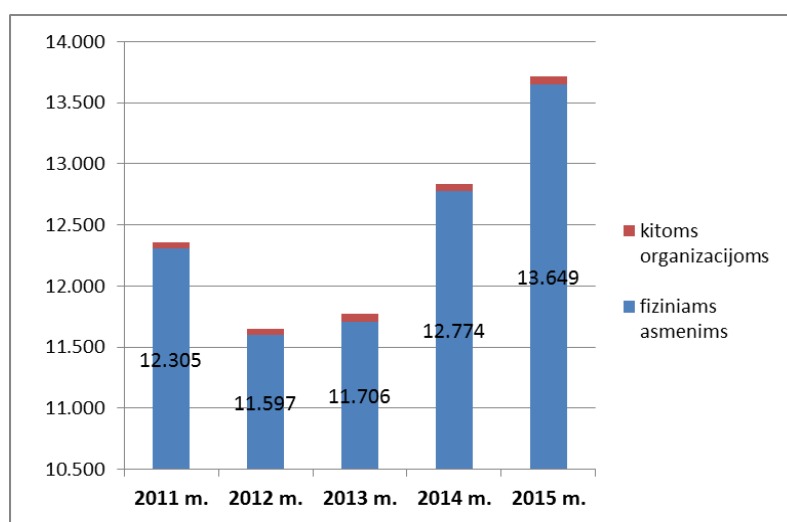
19 pav. RKU indėlių struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR

Indėlius iki pareikalavimo daugiausia laiko fiziniai asmenys (20 pav.). Per analizuojamą laikotarpį jų padidėjo 105,59 proc. Didžiausias šuolis pastebimas 2012 m., kuomet lėšų atsiskaitomosiose sąskaitose padidėjo 32,43 proc. lyginant su 2011 m. Kitos organizacijos taip pat laiko indėlius iki pareikalavimo, tačiau jų dalis siekė nuo 5 proc. 2011 m. ir vos iki 2 proc. 2013 m. ir 2014 m. Asocijuoti nariai Raseinių kredito unijos atsiskaitomosiomis sąskaitomis vangiai naudojami ir jose laiko iki 1 proc. visų indėlių iki pareikalavimo, kai visose kredito unijose juridinių asmenų indėliai sudaro iki 7 proc. visų indėlių iki pareikalavimo.

20 pav. RKU indėlių iki pareikalavimo struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR

RKU terminuotų indėlių struktūroje taip pat dominuoja fizinių asmenų indėliai, kurie per analizuojamą laikotarpį padidėjo 10,93 proc. (21 pav.). Tačiau 2011–2015 m. matomas netolygus terminuotų indėlių kitimas. 2012 m. palyginus su 2011 m. šios rūšies indėlių sumažėjo 5,75 proc. Vėlesniais metais fizinių asmenų indėliai vėl didėjo, o 2014 m. palyginus su 2013 m. šis straipsnis pasiekė 9,12 proc. augimą. Tai lėmė 2014 m. pabaigoje suaktyvėjęs gyventojų terminuotų indėlių sutarčių sudarymas dėl 2015 m. euro įvedimo. Taip pat Raseinių kredito unijoje yra kelios organizacijos, laikančios terminuotus indėlius. Tačiau jų dalis visuose terminuotuose indėliuose yra nežymi (iki 0,54 proc. 2013 m.). Taip pat pastebėtina, jog analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unija už terminuotus indėlius nariams siūlė didžiausias palūkanas visame Raseinių rajone. 2011 m. palūkanų normos svyruoja nuo 3,2 proc. iki 3,6 proc., 2012 m. – nuo 0,6 proc. iki 3,5 proc., 2013 m. – 0,6 proc. iki 3,6 proc., 2014 m. – nuo 0,2 proc. iki 2,65 proc., 2015 m. – nuo 0,05 proc. iki 1,3 proc.

21 pav. RKU terminuotų indėlių struktūra 2011–2015 m., tūkst. EUR

Raseinių kredito unijos kapitalo struktūros pagrindą sudaro pajinis kapitalas (8 lentelė). Nors pajinį kapitalą sudaro visų kredito unijos narių pajinių įnašų suma ir jis tiesiogiai neuždirba pajamų, šis rodiklis yra suprantamas kaip finansinio stabilumo garantas. 2011–2015 m. pajinis kapitalas padidėjo 383 tūkst. EUR arba 23,97 proc. (kredito unijų sistemoje – 6,63 proc.). Pajinio kapitalo augimui įtakos turėjo didėjantis kredito unijos narių skaičius. Kiekvienas pajininkas, įstodamas į narius turi įnešti 28,96 EUR į privalomo pajaus įnašą. Taip pat narys, imdamas paskolą, papildomo pajaus sąskaitą turi papildyti ne mažesne kaip 10 proc. nuo paskolos dydžio suma.

8 lentelė

RKU kapitalas ir jo pokyčiai 2011–2015 m., tūkst. EUR

Straipsnis	2011 m.	2012 m. (pokytis +/- su 2011 m., proc.)	2013 m. (pokytis +/- su 2012 m., proc.)	2014 m. (pokytis +/- su 2013 m., proc.)	2015 m. (pokytis +/- su 2014 m., proc.)
Pajinis kapitalas	1598	1748 (9,39)	1891 (8,18)	2116 (11,90)	1981 (-6,38)
Privalomieji rezervai ir kapitalas	267	399 (49,44)	763 (91,23)	1052 (37,88)	1322 (25,67)
Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	133	363 (172,93)	289 (-20,39)	270 (-6,57)	266 (-1,50)
Nuosavas kapitalas	1998	2519 (26,07)	2943 (16,32)	3438 (16,82)	3569 (3,81)

Privalomieji rezervai sudaromi visuotinio narių susirinkimo sprendimu į privalomąjį rezervą pervesti visas arba ne mažiau kaip 20 proc. visų metų nepaskirstyto pelno lėšas. Privalomieji rezervai ir kapitalas kasmet vis didėjo. 2013 m. palyginus su 2012 m. šis straipsnis išaugo net 91,23 proc., o tai byloja apie kredito unijos atsargų požiūrį į veiklos tęstinumą, siekį apsidrausti nesėkmės atveju.

2011 m. buvo pasiektas 133 tūkst. EUR pelnas. 2012 m. pelnas vėlgi išaugo net 172,93 proc., kas byloja apie puikų kredito unijos valdymą. Tam turėjo įtakos ir sprendimas investuoti ženklesnes sumas į vertybinius popierius, kurie yra tais metais buvo puikus papildomų pajamų šaltinis. 2013-2015 m. nepaskirstyto pelno ėmė mažėti – 2015 m. palyginus su 2014 m. jo sumažėjo 1,50 proc.

Analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unijos įsipareigojimai padidėjo 22,98 proc., tuo tarpu viso kredito unijų sektoriaus pasyvai išaugo net 45,20 proc. Šiam augimui daugiausiai įtakos turėjo mokėtinos sumos ir įsipareigojimai klientams ir kredito unijos nariams, kurie 2011 – 2015 m. RKU sudarė 90-99 proc. visų skolų (sektoriuje – iki 88 proc.). Todėl galime daryti prielaidą, jog terminuotųjų indėlių didėjimas kredito unijose buvo susijęs su didesnėmis nei komerciniuose bankuose indėlių palūkanomis. Analizuojamos kredito įstaigos nuosavas kapitalas taip pat kasmet augo. Didžiausias šio straipsnio didėjimas matomas 2012 m., kuomet nuosavo kapitalo pokytis siekė 26,07 proc.

2.5. Raseinių kredito unijos veiklos efektyvumo analizė

Finansines paslaugas teikiančių rinkos dalyvių veiklos analizė skiriasi nuo nefinansinių įmonių vertinimo. Literatūroje bankų ir kredito unijų veiklos vertinimui skiriama labai mažai dėmesio, todėl atliekant Raseinių kredito unijos veiklos efektyvumo analizę remiamasi NASDAQ OMX Vilnius (2010) parengta rodiklių skaičiavimo metodika. Taip pat pažymėtina, jog finansų įstaigų balansas ir pelno (nuostolių) ataskaitų struktūra yra savito stiliaus, kas apsunkina įprastų veiklos rodiklių skaičiavimą ir gauti rezultatai tampa iškreipti. Todėl ypač svarbu tinkamai pasirinkti veiklos vertinimo kriterijus bei metodus.

Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis parodo, kokia nepalūkanų išlaidų dalis tenka vienam kredito unijos uždirbamų grynujų palūkanų ir nepalūkanų pajamų eurui. Grynosios palūkanų pajamos šiame rodiklyje apskaičiuojamos neatsižvelgiant į paskolų portfelio kokybę ir nevertinant specialiųjų atidėjinių, skirtų paskolų nuostoliams padengti. Kuo mažesnis rodiklis rodo kredito įstaigos gebėjimą efektyviau valdyti išlaidas ir racionaliau uždirbti pajamas. Tai vienas svarbiausių veiklos efektyvumo rodiklių.

9 lentelė

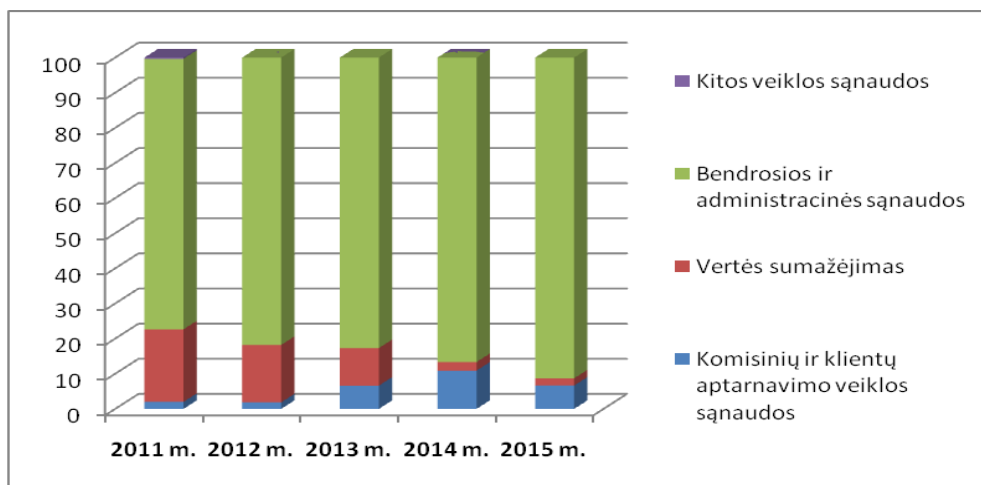
RKU išlaidų ir pajamų santykio rodiklio pokytis 2011–2015 m.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absolutus pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
0,61	0,72	0,89	0,95	0,94	0,11	0,17	0,06	-0,01

Kaip matome 9 lentelėje, visu analizuojamu laikotarpiu pajamų ir išlaidų santykio rodiklis nesiekia 1, kas rodo Raseinių kredito unijos gebėjimą efektyviai valdyti išlaidas. Mažiausia rodiklio reikšmė buvo 2011 m., kai uždirbdama vieną grynujų ir negrynujų pajamų eurą, unija patiria 0,61 EUR nepalūkanų išlaidų. Tokia žema rodiklio reikšmė 2011 m. buvo dėl mažų nepalūkanų išlaidų, kurias sąlygojo mažos komisinių ir klientų aptarnavimo veiklos bei bendrosios ir administracinės sąnaudos. Vėlesniais metais Raseinių kredito unija pritraukė vis daugiau aktyvių narių ir padidino teikiamų paslaugų spektrą, todėl natūralu, jog nepalūkanų išlaidų dalis padidėjo. To pasėkoje pajamų ir išlaidų santykio rodiklis padidėjo ir 2014-2015 m. uždirbdama vieną grynujų ir negrynujų pajamų eurą, unija patyrė atitinkamai 0,95 EUR ir 0,94 EUR nepalūkanų išlaidų.

Vertinant visas sistemoje esančias kredito unijas, pajamų ir išlaidų santykio rodiklis 2011–2015 m. ženkliai viršijo 1, todėl galima teigti, jog išlaidos buvo valdomos neefektyviai. 2011 m. šis rodiklis siekė 1,22, o 2012 m. dėl ženklaus nepalūkanų išlaidų padidėjimo išaugo 55,74 proc. ir siekė 1,90. Vėlesniais metais išlaidų ir pajamų santykis mažėjo, tačiau išliko aukštame lygyje (2015 m. reikšmė 1,41).

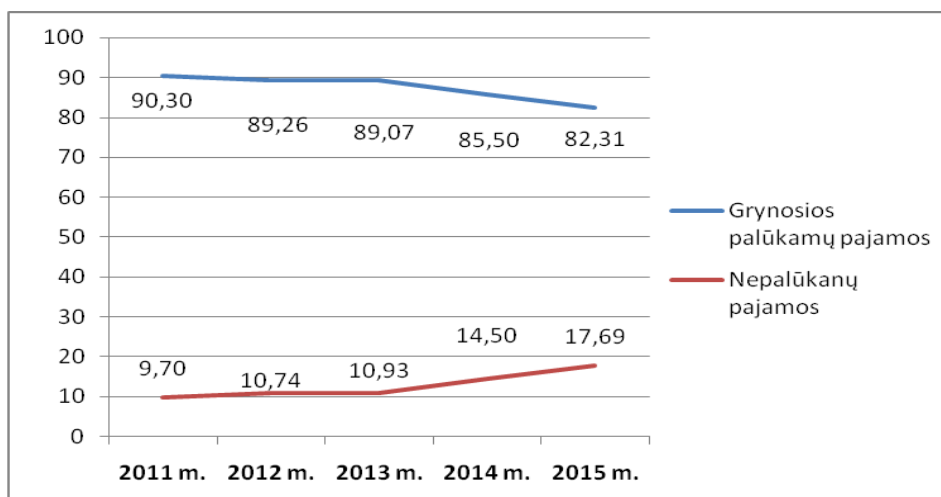
Nepalūkanų išlaidas sudaro komisinių ir klientų aptarnavimo veiklos sąnaudos, vertės sumažėjimas, bendrosios ir administracinės sąnaudos bei kitos veiklos sąnaudos.

22 pav. RKU nepalūkanų išlaidų struktūra 2011–2015 m., proc.

2011-2015 m. nepalūkanų išlaidų didžiausią dalį sudaro bendrosios ir administracinės sąnaudos (22 pav.). Šios rūšies išlaidų dalis visu analizuojamu laikotarpiu vis didėjo ir nuo 77 proc. dalies 2011 m. nepalūkanų išlaidose padidėjo iki 91,30 proc. 2015 m. Bendrosios ir administracinės sąnaudos kasmet augo vidutiniškai po 4,37 proc. Tai būtų galima paaiškinti didėjančiomis darbo jėgos išlaidomis.

Atvirkštinė tendencija matoma vertės sumažėjimo struktūroje. Didėjant grynosioms palūkanų ir nepalūkanų pajamoms (23 pav.), vertės sumažėjimo procentinė dalis nepalūkanų išlaidose mažėja. Tam įtakos turėjo specialiųjų atidėjimų sumažėjimas dėl sugriežtinto kreditavimo ir ypač didelio dėmesio skiriamo naujoms kredito unijos nariams suteikiamoms paskoloms. Taip pat 2014 m. palyginus su 2013 m. nurašytų paskolų sumažėjo net 75 proc. 2011 m. vertės sumažėjimas sudarė 20,66 proc. nepalūkanų išlaidų, o 2012-2015 m. atitinkamai 16,35 proc., 10,68 proc., 2,42 proc., 2,04 proc.

23 pav. RKU grynujų palūkanų ir nepalūkanų pajamų struktūra 2011–2015 m., proc.

Grynosios palūkanų pajamos sudaro didžiausią dalį visų Raseinių kredito unijos uždirbamų pajamų (21 pav.). Visu analizuojamu laikotarpiu grynosios palūkanų pajamos mažėjo: 2012 m. palyginus su 2011 m. ir 2013 m. palyginus su 2012 m. šios rūšies pajamos sumažėjo atitinkamai 1,15 proc. ir 0,21 proc., o 2014-2015 m. lyginant su praėjusiais metais jų mažėjimas buvo staigesnis – atitinkamai 4 proc. ir 3,74 proc. Tam daugiausia įtakos turėjo palūkanų pajamų sumažėjimas, kurį lėmė rinkos įtaka paskolų palūkanų normos bei ženklus investicijų į ES vertybinius popierius sumažėjimas.

Nepalūkanų pajamas sudaro komisinių ir klientų aptarnavimo veiklos bei kitos veiklos pajamos. Šios pajamos analizuojamu laikotarpiu didėjo. Dėl išaugusių klientų aptarnavimo pajamų 2014-2015 m. palyginus su praėjusiais metais matomas 30,84 proc. ir 27,78 proc. nepalūkanų pajamų padidėjimas.

Palūkanų išlaidų koeficientas rodo, kokia palūkanų išlaidų dalis tenka vienam bendrųjų veiklos pajamų (palūkanų ir nepalūkanų pajamų) eurui. Šis rodiklis įvertina veiklos efektyvumą, pritraukiant ir panaudojant finansinius išteklius. Kuo šis rodiklis mažesnis, tuo efektyvesnis išlaidų valdymas, ir tuo didesnis kredito unijos pelningumas.

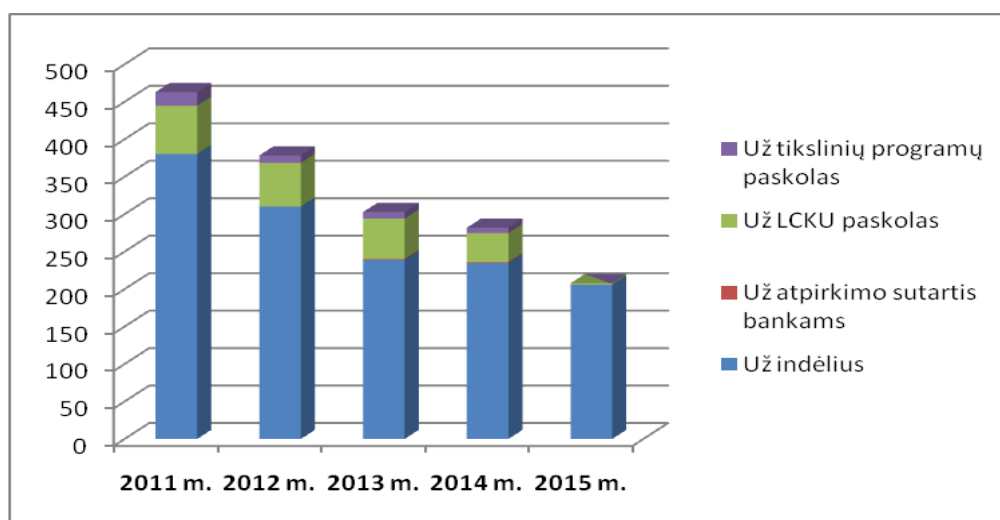
Analizuojamu laikotarpiu visų kredito unijų palūkanų išlaidų koeficientas buvo žemas ir aukščiausia jo reikšmė užfiksuota 2013 m. – 0,43. 2014–2015 m. rodiklis mažėjo atitinkamai 16,28 proc. ir 11,11 proc. Tai lėmė palūkanų išlaidų mažėjimas ir veiklos pajamų augimas, kas rodo pritrauktų finansinių išteklių panaudojimo efektyvumo didėjimą.

10 lentelė

RKU palūkanų išlaidų koeficiento pokytis 2011–2015 m.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absolutus pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
0,40	0,34	0,29	0,27	0,21	-0,06	-0,05	-0,02	-0,06

Apskaičiavus Raseinių kredito unijos palūkanų išlaidų koeficientą matome, kad visu analizuojamu laikotarpiu šis rodiklis turi tendenciją mažėti (10 lentelė). 2011 m. vienam kredito unijos uždirbtų bendrųjų pajamų eurui teko 0,40 EUR išlaidų (rodiklio reikšmė sutampa su sistemos rodiklio reikšme), atitinkamai 2012 m. – 0,34 EUR, 2013 m. – 0,29 EUR, 2014 m. – 0,27 EUR, 2015 m. – 0,21 EUR. Tokį rodiklio pokytį, kaip ir visos sistemos palūkanų išlaidų koeficiento mažėjimą nuo 2014 m., lėmė mažėjančios palūkanų sąnaudos.

24 pav. RKU palūkanų išlaidos 2011–2015 m., tūkst. EUR

2011-2015 m. didžiausią palūkanų išlaidų dalį sudaro palūkanos už Raseinių kredito unijos narių laikomus terminuotus indėlius (24 pav.). 2012-2015 m. palūkanų išlaidos už indėlius mažėjo atitinkamai 18,42 proc., 23,04 proc., 1,65 proc., 12,34 proc. lyginant su praėjusiais metais. Kaip jau buvo minėta atliekant aktyvų struktūros dinaminę analizę, kasmet palūkanų norma už terminuotus indėlius nariams mažėja. Raseinių kredito unija priima šiuos sprendimus atsižvelgdama į rinkos diktuojamas tendencijas ir toks palūkanų normos mažinimas yra būtinas, siekiant išlaikyti kredito unijos veiklos efektyvumą ir pelningumą.

Nepalūkanų išlaidų (be atlyginimų ir kitų išmokų) koeficientas yra vienas iš pagrindinių, skirtų finansų įstaigos valdymo efektyvumui įvertinti. Kuo jis mažesnis, tuo kredito įstaiga valdoma efektyviau, tuo didesnė operacinių ir kitų nepalūkanų išlaidų (nesusijusių su darbuotojų motyvacija) kontrolė.

11 lentelė

RKU nepalūkanų išlaidų (be atlyginimų ir kitų išmokų) koeficiento pokytis 2011–2015 m.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
0,39	0,42	0,53	0,56	0,51	0,03	0,11	0,03	-0,05

Gauti skaičiavimų rezultatai džiugina (11 lentelė): 2011 m. vienam Raseinių kredito unijos uždirbtam iš grynujų pajamų eurui teko 0,39 EUR nepalūkanų išlaidų, atitinkamai 2012 m. – 0,42 EUR, 2013 m. – 0,53 EUR, 2014 m. – 0,56 EUR, 2015 m. – 0,51 EUR. Nors nuo 2013 m. šis rodiklis viršijo 0,50 EUR, tačiau neženkliai, ir galima teigti, jog Raseinių kredito unija yra valdoma efektyviai ir yra pakankamai didelė nepalūkanų išlaidų, nesusijusių su darbuotojų darbo užmokesčiu bei kitomis išmokomis, kontrolė.

Tuo tarpo visų kredito unijų nepalūkanų išlaidų (be atlyginimų ir kitų išmokų) koeficientas byloja apie netinkamą operacinių ir kitų nepalūkanų išlaidų kontrolę. Nors nepalūkanų išlaidų be atlyginimų suma nuo 2013 m. mažėja, koeficiento reikšmė išlieka didelė ir 2013–2015 m. siekia atitinkamai 1,32, 1,20, 0,89.

Nepalūkanų išlaidų koeficientas rodo, kokia nepalūkanų išlaidų (jose ir operacinių išlaidų) dalis tenka vienam bendrųjų pajamų eurui. Mažesnis rodiklis rodo didesnę kredito unijos pelningumą. Tačiau pernelyg žemas rodiklis gali identifikuoti potencialias problemas, tokias kaip nepakankamą darbuotojų kvalifikaciją).

12 lentelė

RKU nepalūkanų išlaidų koeficiento rodikliai 2011–2015 m.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
0,37	0,48	0,64	0,72	0,74	0,11	0,16	0,08	0,02

Analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unijos nepalūkanų išlaidų koeficientas didėjo (12 lentelė). 2011–2012 m. šis rodiklis siekė 0,37–0,48, tačiau vėlesniais metais augimas buvo spartesnis. 2013 m. siekiant uždirbti vieną bendrųjų pajamų eurą patiriama 0,64 EUR nepalūkanų išlaidų, 2014–2015 m. atitinkami 0,72 EUR ir 0,74 EUR. Išaugęs nepalūkanų išlaidų koeficientas rodo mažėjantį kredito unijos pelningumą. Tokiems rezultatams įtakos turėjo nepalūkanų išlaidų padidėjimas dėl darbo užmokesčio fondo spartaus augimo. 2014–2015 m. Atlyginimų dalis nepalūkanų išlaidose sudarė 41–44 proc., todėl Raseinių kredito unijai verta apsvarstyti sandomų darbuotojų poreikį bei jų atliekamas funkcijas.

Tuo tarpu sektoriaus nepalūkanų išlaidų koeficientas visu analizuojamu laikotarpiu buvo itin aukštas ir 2012 m. siekė net 1,10. 2015 m. vienam bendrųjų pajamų eurui teko 0,96 EUR nepalūkanų išlaidų. Svarbiausia to priežastis yra veiklos pajamų mažėjimas, o to pasėkoje ir veiklos pelningumo mažėjimas.

Nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykis parodo, kiek nepalūkanų pajamų tenka vienam kredito unijos nepalūkanų išlaidų eurui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo efektyvesnis kredito įtaigos valdymas diversifikuojant skirtingas veiklas. Šio rodiklio reikšmė retai viršija 1, nes ji mažina būtinos veiklos išlaidos (pvz. investicijos naujoms technologijoms).

13 lentelė

RKU nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykio rodikliai 2011–2015 m.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
0,16	0,15	0,12	0,15	0,19	-0,01	-0,03	0,03	0,04

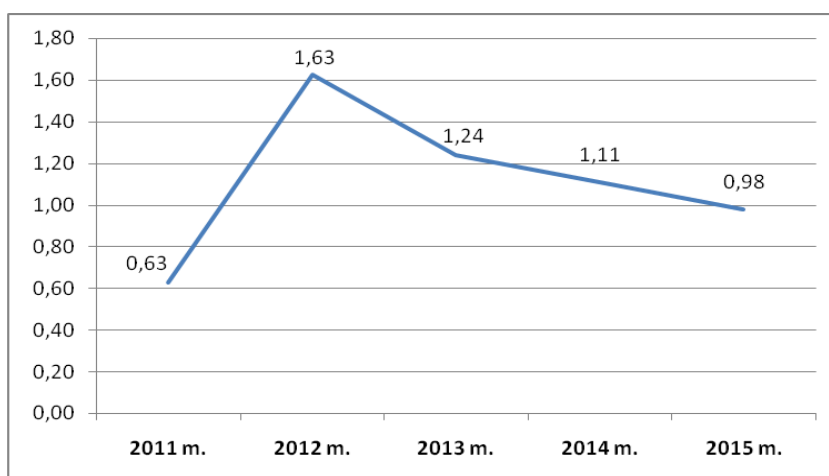
Apskaičiavus nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykį matome, kad Raseinių kredito unija, išleisdama vieną nepalūkanų išlaidų eurą, uždirba vidutiniškai 0,15 EUR nepalūkanų pajamų (13 lentelė). Tai rodo

mažą efektyvumą, susijusį su paslaugų ir komisinių pajamomis. Kitų kredito unijų rodiklis panašus – vidutiniškai uždirbama 0,12 EUR nepalūkanų pajamų. Džiugu, kad 2014–2015 m. palyginus su ankstesniais metais šis rodiklis Raseinių kredito unijoje padidėjo 0,03 ir 0,04 dėl spartesnio už nepalūkanų išlaidas nepalūkanų pajamų augimo, kurį sąlygojo peržiūrėti komisiniai mokesčiai didėjimo linkme. Atsižvelgiant į komercinių bankų taikomus įkainius, Raseinių kredito unijoje paslaugos klientams 2015 m. teikiamos pigiau ir patogiau.

Kaip parodė atlikta veiklos efektyvumo analizė, Raseinių kredito unija, priešingai nei dauguma sektoriaus kredito unijų, valdoma tinkamai ir efektyviai. Išlaidų ir pajamų santykis 2011-2013 m. vis didėjo, o 2014-2015 m. uždirbdama vieną grynujų ir negrynujų pajamų eurą, unija patyrė atitinkamai 0,95 EUR ir 0,94 EUR nepalūkanų išlaidų. Tai byloja apie reikalingumą mažinti nepalūkanų išlaidas, kurias sudaro komisinių ir klientų aptarnavimo veiklos sąnaudos, vertės sumažėjimas, bendrosios ir administracinės sąnaudos bei kitos veiklos sąnaudos. Apskaičiuotas nepalūkanų išlaidų koeficientas patvirtina šiuos pastebėjimus, nes visu analizuojamu laikotarpiu rodiklis didėjo, kas rodo mažėjantį kredito unijos pelningumą. 2014-2015 m. atlyginimų dalis nepalūkanų išlaidose sudarė 41-44 proc., todėl Raseinių kredito unijai verta apsvarstyti samdomų darbuotojų poreikį bei jų atliekamas funkcijas. Apskaičiavus Raseinių kredito unijos palūkanų išlaidų koeficientą matome, kad visu analizuojamu laikotarpiu dėl palūkanų sąnaudų pokyčių šis rodiklis turi tendenciją mažėti. 2011-2015 m. vienam kredito unijos uždirbtų bendrųjų pajamų eurui teko vidutiniškai 0,30 EUR išlaidų.

2.6. Raseinių kredito unijos pelningumo rodiklių analizė

Turto pelningumo rodiklis (ROA) apibūdina turto panaudojimo efektyvumą. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo pelningiau naudojamas kredito įstaigos turtas.

25 pav. Raseinių kredito unijos turto pelningumo rodiklis (ROA) 2011–2015 m., proc.

Analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unijos turtas pelningiausiai buvo naudojamas 2012 m. (25 pav.). 2013–2015 m. ROA procentinė reikšmė krito ir siekė atitinkamai 1,24 proc., 1,11 proc., 0,98 proc. Atsižvelgiant į kasmet didėjantį kredito unijos turą ir gan nemažą grynąjį pelną, toks nežymus turto pelningo rodiklio kritimas yra natūralus. Atliekant Raseinių kredito unijos aktyvų analizę nustatyta, kad 2015 m. lyginant su 2011 m. kredito unijos turtas padidėjo 5972 tūkst. EUR, t.y. 28,24 proc. Tam daugiausia įtakos turėjo kredito unijos nariams išduotos paskolos, kurios per analizuojamą laikotarpį padidėjo 41,7 proc.

Tuo tarpu kredito unijų sektoriaus turto pelningumas visu 2011–2015 m. buvo neigiamas arba vos aukščiau 0 (atitinkamai -0,86 proc., -2,92 proc., -1,84 proc., 0,10 proc., -0,09 proc.). Tokia rodiklio reikšmė buvo dėl patiriamų nuostolių ir parodo, kad turtas panaudojamas neefektyviai. Didžiausius nuostolius kredito unijos patyrė 2012 m. ir 2013 m.

Pelno marža (PM) parodo, kiek grynojo pelno uždirbama viename palūkanų ir nepalūkanų pajamų eurui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo geriau finansų institucija geba kontroliuoti savo išlaidas ir yra pelningesnė.

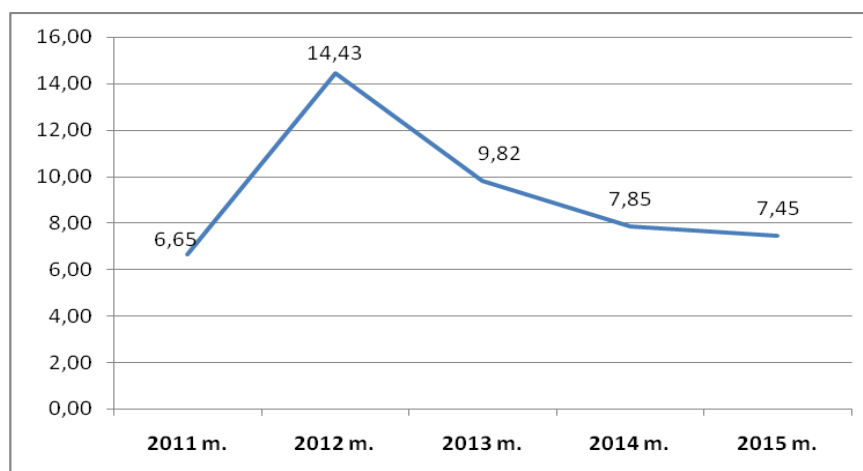
14 lentelė

RKU pelno maržos rodiklis ir jo pokytis 2011–2015 m., proc.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
11,56	32,53	27,32	26,29	26,92	20,97	-5,21	-1,03	0,63

Pelno marža 2011-2015 m. buvo teigiama (14 lentelė), kas rodo gerai valdomą palūkanų normos riziką. Didžiausia PM rodiklio reikšmė 32,53 proc. nustatyta 2012 m. dėl pasiekto didelio grynojo pelno, kurį sąlygojo specialiųjų atidėjinių sąnaudų sumažėjimas ir uždirbtų kitos veiklos pajamų dydis. 2013 m. ir 2014 m. uždirbdama vieną pajamų eurą, kredito unija uždirbo atitinkamai 0,27 EUR ir 0,26 EUR pelno. 2015 m. palyginus su 2014 m. pelno marža vėlgi padidėjo 0,63 proc. punkto ir siekė 26,92 proc.

Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE) parodo, kiek grynojo pelno tenka viename nuosavo kapitalo eurui.

26 pav. RKU nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (ROE) 2011–2015 m., proc.

Nuosavo kapitalo pelningumas 2011–2015 m. kito identišškai kaip ir turto pelningumas (26 pav.). Atlikta analizė rodo, kad Raseinių kredito unijos ROE rodiklis visu analizuojamu laikotarpiu buvo teigiamas: 2011 m. – 6,65 proc., 2012 m. – 14,43 proc., 2013 m. – 9,82 proc., 2014 m. – 7,85 proc., 2015 m. – 7,45 proc. Todėl galime teigti, kad kredito unijos veikla yra efektyvi bei pelninga. Kadangi nuosavo kapitalo dydis priklauso nuo pajinių įnašų, kurie didėjant narių skaičiui augo, ROE rodiklio mažėjimas 2012–2015 m. yra suprantamas ir natūralus.

Kaip ir turto pelningumas, taip ir nuosavo kapitalo pelningumas kredito unijų sistemoje 2011–2013 m. ir 2015 m. buvo neigiamas. 2012 m. vienam nuosavo kapitalo eurui teko 36,76 EUR nuostolių. 2014 m. kredito unijos pasiekė grynąjį pelną, tačiau ROE siekė vos 1,19 proc., o 2015 m. vėl tapo neigiamas (–1,10 proc.).

ROE rodiklį galima išskirti į turto gražos (pelningumo) rodiklį (ROA) bei turto ir nuosavo kapitalo santykį. Kuo didesnis turto ir nuosavo kapitalo santykis, tuo didesnis finansinis svertas, tuo didesnė kredito įstaigos mokumo rizika ir tuo labiau didinama nuosavo kapitalo graža.

Turto ir nuosavo kapitalo santykis rodo, kiek turto tenka vienam nuosavo kapitalo eurui. Šis rodiklis susijęs su kapitalo struktūros formavimo politika ir priklauso nuo kapitalo pakankamumo reguliavimo.

15 lentelė

RKU turto ir nuosavo kapitalo santykis 2011–2015 m.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Absoliutus pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
10,59	8,87	7,91	7,07	7,60	-1,72	-0,96	-0,84	0,53

Finansinis svertas yra priešingas turto ir kapitalo santykio rodikliui ir rodo kiek nuosavo kapitalo tenka vienam turto eurui.

RKU finansinio svėro rodiklis 2011–2015 m., proc.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
9,45	11,28	12,64	14,14	13,16	1,83	1,36	1,50	-0,98

2011-2015 m. finansinio svėro rodiklis buvo aukštas ir siekė atitinkamai 9,45 proc., 11,28 proc., 12,64 proc., 14,14 proc., 13,16 proc. (16 lentelė). Iki 2015 m. šis rodiklis kasmet didėjo ir tai rodė konservatyviai laikomą didesnę nuosavo kapitalo lygį ir to pasekoje prisiimamą žemesnę kapitalo pakankamumo riziką. 2015 m. finansinio svėro rodiklis sumažėjo 0,98 proc. punkto, kas šiek tik padidino kapitalo pakankamumo riziką. Tačiau atsižvelgiant į finansinio svėro rodiklio dydį, Raseinių kredito unija užtikrina finansinio svėro pakankamą lygį su nemenka atsarga.

Raseinių kredito unijos stabilią finansinę būklę patvirtina ir atlikta pelningumo analizė. 2012-2015 m. turto pelningumas (ROA) mažėjo ir 2015 m. siekė 0,98. Atsižvelgiant į kredito unijos nariams išduotas paskolas, kurios per analizuojamą laikotarpį padidėjo 41,7 proc., nežymus ROA mažėjimas yra natūralus. Pelno marža 2011-2015 m. buvo teigiama ir gan aukšta (atitinkamai 11,56 proc., 32,53 proc., 27,32 proc., 26,29 proc., 26,92 proc.), kas rodo gerai valdomą palūkanų normos riziką. Kaip ir ROA, kapitalo pelningumo rodiklis (ROE) visu analizuojamu laikotarpiu buvo teigiamas: 2011 m. – 6,65 proc., 2012 m. – 14,43 proc., 2013 m. – 9,82 proc., 2014 m. – 7,85 proc., 2015 m. – 7,45 proc. Todėl galime teigti, kad kredito unijos veikla yra efektyvi bei pelninga.

2.7. Raseinių kredito unijos normatyvinių rodiklių vykdymo analizė

Valdyba yra atsakinga už Unijos saugią ir patikimą veiklą bei priimamus sprendimus susijusius su rizikų identifikavimu, vertinimu ir jų valdymu. Valdybos tikslas yra, įvertinus veiklos perspektyvas, valdyti uniją veiksmingai ir pelningai. Taip pat nuolat kontroliuoti riziką ribojančių normatyvų vykdymą.

Likvidumo normatyvas yra reikalingas likvidumo rizikai valdyti, t.y. rizikai, kad kredito unija nesugebės tam tikru momentu įvykdyti savo finansinių einamųjų įsipareigojimų. Likvidumo rodiklis – tai likvidaus turto ir einamųjų įsipareigojimų santykis.

Likvidumo normatyvo skaičiavimo metodika patvirtinta Lietuvos banko valdybos 2004 m. sausio 24 d. nutarimu Nr. 1 (Lietuvos banko valdybos 2010 m. gegužės 25 d. nutarimo Nr. 03-58 redakcija) „Likvidumo normatyvo skaičiavimo taisyklės ir likvidumo atsargos bei atsvaros pajėgumo nustatymo bendrosios nuostatos“. Šiomis taisyklėmis unijoms nustatomas minimalus reikalaujamas ne mažesnis kaip 30 proc. likvidumas. Pagal Raseinių kredito unijos 2014 m. birželio 30 d. (Valdybos posėdžio protokolas Nr. 23) patvirtintą likvidumo palaikymo ir laisvų lėšų valdymo tvarką minimalus apibrėžiamas minimalus

ir maksimalus leistinas likvidumo normatyvo dydis. Augant kredito unijos turtui ir metiniam indėlių augimui, keičiasi reikalaujamas likvidumo normatyvo lygis.

Kredito unijos likvidusis turtas yra:

- pinigai;
- indėliai iki pareikalavimo ir terminuotieji indėliai, iki kurių grąžinimo dienos liko ne daugiau kaip mėnuo;
- lėšos Centrinėje kredito unijoje iki pareikalavimo ir terminuotieji indėliai, iki kurių grąžinimo dienos liko ne daugiau kaip mėnuo;
- 50 proc. paskolų, iki kurių grąžinimo dienos liko ne daugiau kaip mėnuo, ir 50 proc. diskontuotųjų vekselių, iki kurių apmokėjimo dienos liko ne daugiau kaip mėnuo;
- įsigyti ir neįkeisti vertybiniai popieriai.

17 lentelė

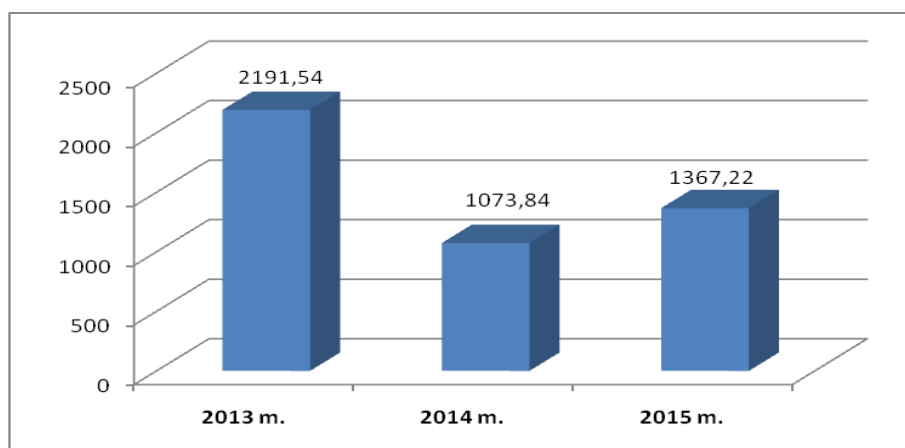
RKU likvidumo rodiklis 2011–2015 m., proc.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
44,67	44,27	46,78	43,57	45,57	-0,40	2,51	-3,21	2,00

Kaip matome 17 lentelėje, visu analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unija vykdė Lietuvos banko likvidumo normatyvo reikalavimą ir šis rodiklis gerokai viršijo nustatytąjį. 2012 m. palyginus su 2011 m. likvidumas sumažėjo 0,4 proc. punkto dėl spartesnio nei likvidaus turto einamųjų įsipareigojimų augimo, tačiau 2013 m. palyginus su praėjusiais metais šis rodiklis išaugo 2,51 proc. punktais. 2014 m. sumažėjęs likvidumo rodiklis vėlgi rodo einamųjų įsipareigojimų (didžiausia jų dalis – indėliai) gausėjimą. 2015 m. likvidumo rodiklis siekė 45,57 proc. ir net 51,9 proc. viršijo Lietuvos banko nustatytą minimalų rodiklio lygį. Šiais metais ypač padidėjo likvidžios lėšos, kas mažina likvidumo riziką.

Nuo 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojo pakeistos Kredito unijų didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui ir didelių paskolų apskaičiavimo taisyklės, pagal kurias apskaičiuojant didžiausios paskolos sumas ir dideles paskolas, įtraukiamos lėšos bankuose (išimtis lėšoms LCKU) bei atsiranda naujas padengimo likvidžiu turtu rodiklis.

Padengimo likvidžiu turtu rodiklis – kredito unijos aukštos kokybės likvidaus turto santykis su grynuoju netenkamų pinigų srautu, kuris yra apskaičiuojamas pagal Lietuvos banko nustatytą metodiką. Rodiklis pagal Lietuvos banko ribojimą turi būti ne mažesnis nei 100 proc., o pagal Raseinių kredito unijos vidaus tvarkas – 110 proc.

27 pav. RKU padengimo likvidžiu turtu rodiklis 2013–2015 m., proc.

Kaip matome 27 paveiksle, 2013-2015 m. padengimo likvidžiu turtu normatyvas buvo vykdomas ir ženkliai viršijo nustatytą minimalų jo lygį. Tai rodo Raseinių kredito unijos tinkamą grynojo netenkamų pinigų srauto valdymą ir ženklų jo padengimą likvidžiuoju turtu.

Nuo 2013 m. vasario 1 d. įsigaliojo *didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvas*, kuris pagal Lietuvos banko reikalavimus turi būti ne didesnis kaip 25 proc. nuo perskaičiuoto kapitalo, o pagal Raseinių kredito unijos vidinius nuostatus – iki 24,5 proc.

18 lentelė

RKU didžiausios paskolos vienam skolininkui rodiklis 2011–2015 m., proc.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
14,48	21,90	22,04	20,31	19,12	7,42	0,14	-1,73	-1,19

Visu analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unija vykdė didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvą (18 lentelė). 2011 m. šis rodiklis buvo mažas atsižvelgiant į paskolų apimtį bei lėšų srautus, tačiau vėlesniais metais šis rodiklis ženkliai išaugo ir 2013 m. siekė net 22,04 proc. Tai rodo kredito unijos gebėjimą pritraukti dideles paskolas ir kompetenciją jas valdyti. 2014 m. palyginus su 2013 m. šis rodiklis sumažėjo 1,73 proc. punkto, o 2015 m. palyginus su 2014 m. – 1,19 proc. Rodiklio mažėjimą šiais metais lėmė augantis kredito unijos kapitalas.

Kapitalo pakankamumo normatyvas – perskaičiuoto kapitalo ir aktyvų bei nebalansinių įsipareigojimų (turinčių požymių, kad bus įvykdyti), įvertintų pagal riziką, santykis. Pagal Lietuvos banko 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimą Nr. 138 „Dėl kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrųjų nuostatų“ (2010 m. spalio 21 d. redakcija Nr. 03-127), kapitalo pakankamumo normatyvas negali būti mažesnis nei 13 proc., o pagal Raseinių kredito unijos nuostatus – ne mažesnis kaip 15 proc.

RKU kapitalo pakankamumo normatyvas 2011–2015 m., proc.

2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Pokytis			
					2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
26,42	31,02	34,25	32,73	29,22	4,60	3,23	-1,52	-3,51

Iš 19 lentelėje pateiktų skaičiavimo rezultatų matome, kad ir šis rodiklis analizuojamoje kredito unijoje visais metais buvo vykdomas. Iki 2013 m. kapitalo pakankamumas vis augo, o 2014 m. palyginus su 2013 m. sumažėjo 1,52 proc. punkto ir siekė 32,73 proc. 2015 m. minėtas rodiklis sumažėjo iki 29,22 proc. dėl aktyvų ir nebalansinių įsipareigojimų spartesnio nei perskaičiuotas kapitalas augimo – Raseinių kredito unijos turtas 2015 m. palyginus su 2014 m. padidėjo 11,55 proc., kai tuo tarpu visas unijos kapitalas padidėjo 3,81 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unija vykdė visus normatyvinius rodiklius su nemenka atsarga. Likvidumo normatyvas 2011-2015 m. viršijo Lietuvos banko nustatytą minimalų 30 proc. dydį vidutiniškai 14,97 proc., kapitalo pakankamumo rodiklį – 17,73 proc. Taip pat pastebėtina, kad Raseinių kredito unija atsakingai vykdė didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvą, kuris 2015 m. siekė 19,12 proc. Tai rodo analizuojamos kredito unijos gebėjimą pritraukti dideles paskolas ir kompetenciją valdyti kredito riziką.

3. RASEINIŲ KREDITO UNIJOS VEIKLOS TOBULINIMO KRYPTYS

Visų kredito unijų, kaip ir Raseinių kredito unijos, valdyme išryškėja problema, kad kasmetinis pirmasis šaukiamas Visuotinis narių susirinkimas (VNS) neįvyksta dėl kvorumo trūkumo, kas rodo pasyvų narių dalyvavimą kredito unijų valdyme. Pakartotiniame VNS, įvykusiame 2016-03-22, dalyvavo 104 Raseinių kredito unijos nariai ir išankstiniu balsavimu balsavo 321 tikrasis narys, kai iš viso unijos narių yra 6158. Siekiant suaktyvinti narių dalyvavimą VNS priimant strateginius veiklos sprendimus, būtina dar labiau plėtoti išankstinio balsavimo galimybes, visais galimais informaciniais kanalais skleisti informaciją apie šaukiamą VNS. Narių dalyvavimas kredito unijos valdyme sustiprina pasitikėjimą kredito įstaigos skaidria veikla bei pritraukia narius aktyviau naudotis teikiamomis finansinėmis paslaugomis.

Raseinių kredito unijos nariu fizinis asmuo gali būti tuomet, jeigu jis gyvena, dirba arba mokosi Lietuvos Respublikos Raseinių rajono savivaldybės teritorijoje ar su šia savivaldybe besiribojančių savivaldybių teritorijose – Kėdainių, Kauno, Jurbarko, Tauragės, Kelmės, Radviliškio rajonų savivaldybėse. Pastebėtina, kad didžioji dalis Raseinių kredito unijos narių gyvena Raseinių rajone, todėl siekiant didesnio narių augimo, būtina didinti unijos žinomumą besiribojančiose savivaldybėse. Analizuojama kredito įstaiga siūlo konkurencingas kreditavimo bei kitų paslaugų sąlygas, todėl yra patraukli ir fiziniams asmenims, ir verslui. Informacijos sklaida turėtų būti pasiekta įvairiomis marketingo priemonėmis bei dalyvavimu įvairiuose renginiuose, tokiuose kaip žemės ūkio parodos.

Dar viena Raseinių kredito unijos tobulintina sritis yra jaunų žmonių pritraukimas. 2015 m. pabaigoje net 68 proc. unijos narių yra vyresni kaip 45 metų amžiaus. Ganėtinai reikšmingą dalį, net 14 proc., užima nariai, vyresni nei 77 metų. Todėl siekiant narių augimo, būtina suteikti išskirtinį dėmesį paslaugų spektro didinimui. Atsižvelgiant į jaunų žmonių polinkį skolintis, Raseinių kredito unija galėtų suteikti vartojimo paskolas per trumpą laikotarpį, t.y. nelaukiant kas savaitę vykstančių Paskolų komiteto ir Valdybos posėdžių. Atsakingi asmenys sprendimus dėl paskolos suteikimo galėtų priimti informacinių technologijų ir ryšio priemonėmis, tokiomis kaip telekonferencijos, posėdžiais virtualioje aplinkoje. Tai pagreitintų sprendimų priėmimo procesą bei sumažintų potencialių narių potraukį skolintis greitųjų paskolų bendrovėse su ženkliai didesne nei Raseinių kredito unijoje paskolų palūkanų norma.

Plečiant kreditavimą būtina subalansuoti ir indėlių pritraukimą taikant aukštesnes palūkanų normas lyginant su kitomis kredito įstaigomis. Kad kompensuoti palūkanų išlaidas, tikslinga svarstyti įkainių didinimo projektą. 2015 m. atlikta regione veikiančių kredito įstaigų įkainių apžvalga parodė, kad Raseinių kredito unijoje taikomos pačios mažiausios kasdienių paslaugų kainos, todėl yra tikslinga jas šiek tiek pakelti išliekant konkurencingai rinkoje. Teikiamos paslaugos kredito unijai ir nariams turi tapti abipusiai ekonomiškai naudingos.

Išlaidų ir pajamų santykis 2011-2015 m. vis didėjo dėl nepalūkanų išlaidų augimo. Tai byloja apie reikalingumą mažinti nepalūkanų išlaidas. Apskaičiuotas nepalūkanų išlaidų koeficientas patvirtina šiuos pastebėjimus, nes visu analizuojamu laikotarpiu rodiklis didėjo, kas rodo mažėjantį kredito unijos pelningumą. Ženklią dalį išlaidų Raseinių kredito unija patiria dėl Šiluvoje ir Viduklėje veikiančių nutolusių kasų. Atsižvelgiant į šiose klientų aptarnavimo vietose atliekamas darbuotojų operacijas, nutolusios kasos yra nuostolingos. Šiluvoje ir Viduklėje nėra išduodamos paskolos kredito unijos nariams, todėl realių palūkanų pajamų nėra uždirbama. Taip pat pastebėtina, kad šiose kasose apsilanko maža dalis klientų, kurie taip pat turi galimybę kasdienes operacijas atlikti Raseinių kredito unijos centrinėje buveinėje. Siekiant sumažinti Raseinių kredito unijos išlaidas, būtina objektyviai įvertinti patiriamas sąnaudas, susijusias su šių dviejų nutolusių kasų veikla, kurias sudaro: patalpų nuoma ir komunaliniai mokesčiai, nuolatinis darbo vietos atnaujinimas (kompiuterinė įranga, programų atnaujinimas), darbuotojų išlaikymo kaštai, draudimo įmokos ir t.t. Taigi atsisakius šių nutolusių kasų veiklos tęstinumo pagerėtų Raseinių kredito unijos pelningumas ir veiklos efektyvumas.

2014-2015 m. atlyginimų dalis nepalūkanų išlaidose sudarė 41-44 proc., todėl Raseinių kredito unijai verta apsvarstyti samdomų darbuotojų poreikį bei jų atliekamas funkcijas. Atsižvelgiant į tai, kad Raseinių kredito unijoje ženkliai didėja suteikiamų paskolų tempas, racionalu peržiūrėti darbuotojų struktūrą, prioritetą teikiant kreditavimo srities gerinimui. Tinkamas, savalaikis ir efektyvus paskolų administravimas ir vidaus kontrolė sumažintų patiriamą kredito riziką ir kartu blogų paskolų apimtis. Atsižvelgiant į komercinių bankų praktiką, planų vykdymas ir darbuotojų premijavimas yra populiariausia motyvavimo priemonė. Pritaikius šią praktiką Raseinių kredito unijoje darbuotojai turėtų daugiau entuziazmo parduoti turimus finansinius produktus ir atsakingiau aptarnauti klientus, kiekvienam nariui suteikiant išskirtinį dėmesį. Tai pagerintų Raseinių kredito unijos įvaizdį ir kartu padidintų uždirbamas pajamas, kas gerintų visus kredito unijos veiklos rodiklius.

Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatyme nebeliko nuostatos, pagal kurią suteikiant paskolas unijos nariams būtina įsigyti papildomą pajų. Dėl šios priežasties išskirtinį dėmesį reikėtų skirti ir tvaraus kapitalo didinimui. 2015 m. pabaigoje 54 proc. Raseinių kredito unijos kapitalo sudarė papildomo pajaus įnašai, 6 proc. – privalomojo pajaus įnašai ir 40 proc. – rezervai ir atsargos kapitalas. Dėl įstatymo pakeitimo mažėjantis papildomo pajaus įnašų augimo tempas turi būti kompensuojamas tvariu kapitalu, kurį padidinti tikslinga metų paskirstytinąjį pelną skirti rezervams. Lietuvos banko kredito unijų sektoriaus stiprinimo tiksluose (2016) numatoma, kad atskaitymai į kredito unijos privalomąjį rezervą negali būti mažesni kaip 90 proc. KU paskirstytinojo pelno, kol privalomasis rezervas ir atsargos kapitalas sudarys ne mažiau 9/10 nuosavo kapitalo. To pasekoje nenukentės Lietuvos banko nustatytas kapitalo pakankamumo normatyvas, o kartu nepadidės kredito unijos veiklos rizika.

IŠVADOS

Kredito unija – kooperatiniais pagrindais veikianti kredito įstaiga, kuri tenkina savo narių ūkinius ir socialinius poreikius bei verčiasi indėlių ir kitų grąžintinų lėšų priėmimu iš neprofesionalių rinkos dalyvių ir jų skolinimu, kitų finansinių paslaugų teikimu ir prisiima su veikla susijusią riziką bei atsakomybę. Kredito unijos skiriasi nuo bankų tuo, kad kiekviena unija yra atskira, autonomiškai narių valdoma įmonė, kurios nariai kartu yra ir savininkai, atsakingi už įmonės veiklą, augimą bei efektyvumą.

2011–2015 m. Raseinių kredito unijos turtas (aktyvai) didėjo 28,24 proc., kai tuo tarpu visos kredito unijų sistemos aktyvai didėjo 42,60 proc. Tam didžiausios įtakos turėjo suteiktų paskolų augimas – analizuojamu laikotarpiu nariams suteiktos paskolos visuose aktyvuose sudarė 57–63 proc. Taip pat pastebėtina, kad paskolų portfelyje dominuoja ilgalaikės paskolos fiziniams asmenims dėl koncentracijos į žemės ūkio verslo kreditavimą.

Raseinių kredito unijos pasyvų struktūroje dominuoja indėliai ir kapitalas. 2011–2015 m. mokėtinų sumų ir įsipareigojimų klientams bei kredito unijos nariams padidėjo 35,87 proc., o kapitalas per analizuojamą laikotarpį išaugo 78,63 proc. Indėlių augimui tiesioginės įtakos turėjo taikoma aukštesnė nei komerciniuose bankuose terminuotų ir taupomųjų indėlių palūkanų norma bei aktyvesnis narių apyvartos vykdymas turimose atsiskaitomosiose sąskaitose. Kapitalo struktūros pokyčiams didžiausią svarbą turi pajinis kapitalas, kuris 2011–2014 m. išaugo 32,42 proc. 2015 m. palyginus su 2014 m. Raseinių kredito unijos pajinis kapitalas sumažėjo 6,38 proc. Tai lėmė 2015-05-14 Valdybos numatyta galimybė skolinti nereikalaujant naujai suteikiamoms paskolos formuoti papildomo pajaus lėšų.

Kaip parodė atlikta veiklos efektyvumo analizė, Raseinių kredito unija valdoma tinkamai ir efektyviai. Išlaidų ir pajamų santykis bei nepalūkanų išlaidų koeficientas analizuojamu laikotarpiu didėjo, kas siekiant didesnio kredito unijos pelningumo rodo būtinybę mažinti nepalūkanų išlaidas. 2014-2015 m. atlyginimų dalis nepalūkanų išlaidose sudarė 41-44 proc., todėl Raseinių kredito unijai verta apsvarstyti samdomų darbuotojų poreikį bei jų atliekamas funkcijas. Raseinių kredito unijos stabilią finansinę būklę patvirtina ir atlikta pelningumo analizė. Pelno marža 2011-2015 m. buvo teigiama ir gan aukšta (atitinkamai 11,56 proc., 32,53 proc., 27,32 proc., 26,29 proc., 26,92 proc.), kas rodo gerai valdomą palūkanų normos riziką. Todėl galime teigti, kad kredito unijos veikla yra efektyvi bei pelninga.

Apibendrinant galima teigti, kad analizuojamu laikotarpiu Raseinių kredito unija vykdė visus normatyvinius rodiklius su nemenka atsarga. Likvidumo normatyvas 2011-2015 m. viršijo Lietuvos banko nustatytą minimalų 30 proc. dydį vidutiniškai 14,97 proc., kapitalo pakankamumo rodiklį – 17,73 proc. Taip pat pastebėtina, kad Raseinių kredito unija atsakingai vykdė didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvą, kuris 2015 m. siekė 19,12 proc. Tai rodo analizuojamos kredito unijos gebėjimą pritraukti dideles paskolas ir kompetenciją valdyti kredito riziką.

Siekiant Raseinių kredito unijos finansinių rodiklių gerinimo ir plėtros finansų rinkoje tobulintinos veiklos sritys yra:

- 1) informacinėmis priemonėmis aktyvinti narių dalyvavimą kredito unijos valdyje ir sprendimų priėmime;
- 2) pritraukti jaunas žmones naudotis teikiamomis paslaugomis stiprinant Raseinių kredito unijos įvaizdį ir žinomumą;
- 3) didinti tvarų kapitalą paskirstytinąjį metų pelną skiriant rezervams;
- 4) įdiegti pardavimų ir darbuotojų motyvavimo sistemą,
- 5) tobulinti rizikos valdymą;
- 6) plėsti produktų asortimentą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymas. *Valstybės žinios*, 2009. Nr. 45-1289.
2. *Lietuvos kredito unijos* (2014). Lietuvos kredito unijos [žiūrėta 2015-09-22]. Prieiga per internetą <http://lku.lt/wp-content/uploads/2012/06/kredito-uniju-zinios_nr192.pdf>.
3. Stonkus, R., Dirginčius, F. (2012). Kredito unijos stiprina pozicijas. *Ekonomika ir visuomenė*, Nr. 133, p. 10. ISSN 1392-5601.
4. Jasevičienė, F., Mačiulis, D. (2014). Kredito unijų veiklos analizė. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 1 (33). 17-31. ISSN 1648-9098.
5. Emmons, W.R., Schmid, F.A. (1999). Wages and Risk-Taking in Occupational Credit Unions. *Review. Federal Reserve Bank of St. Louis*.
6. Saunders, A., Cornett, M. M. (2008). *Financial Institutions Management. A Risk Management Approach. McGraw Hill*.
7. Urniežius, R. (2001). *Rizika*. Vilnius. ISBN 5-417-00836-2.
8. Rutkauskas, A. V., Navickas, V. (2011). *Finansų ir komercijos sprendimų modeliavimas*. Vilnius. ISBN 978-9955-20-594-4.
9. Vaškelaitis, V. (2003). *Pinigai: komerciniai bankai ir jų rizikos valdymas*. Vilnius. ISBN 9986-795-21-4.
10. Kredito unijoms taikomi reikalavimai (2015). Lietuvos bankas. [žiūrėta 2015-10-09]. Prieiga per internetą <https://www.lb.lt/kredito_unijoms_taikomi_reikalavimai>.
11. Nutarimas dėl Lietuvos banko valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimo Nr. 138 „Dėl kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrųjų nuostatų“ pakeitimo (2010). *Lietuvos bankas*, Nr. 03-127.
12. Kancerevičius, G. (2009). *Finansai ir investicijos, III atnaujintas leidimas*. Kaunas, „Smaltijos“ leidykla. ISBN 978-9955-707-64-6.
13. Vidaus kontrolės organizavimo tvarka (2010). *Raseinių kredito unija*, versijos Nr. 1.4.1.
14. Valdymo informacinė sistema (1999). *Asociacija Lietuvos kredito unijos*.
15. Raseinių kredito unijos įstatai (2014). *Raseinių kredito unija*.
16. *Oficialiosios statistikos portalas*. Lietuvos statistikos departamentas [žiūrėta 2016-02-08]. Prieiga per internetą <<http://osp.stat.gov.lt>>.
17. *Makroekonominės prognozės*. Lietuvos bankas [žiūrėta 2016-02-08]. Prieiga per internetą <http://www.lb.lt/makroekonominės_prognozes>.
18. *Kredito unijų finansinės ataskaitos*. Lietuvos bankas, [žiūrėta 2016-02-09]. Prieiga per internetą <http://www.lb.lt/finansines_ataskaitos>.
19. Paužuolis, V., Cvilikas, A. (2010). *Lietuvos kredito unijų kredito rizikos mažinimo galimybės*. Kauno technologijos universitetas.

20. Cvilikas, A. *Kredito unijų rizikos valdymo efektyvumo tobulinimas*. Lietuvos centrinė kredito unija.
21. Žalkauskienė, N., Novošinskienė, A. (2002) *Credits Markets Development in Lithuania*. Lietuvos žemės ūkio universitetas.
22. Špicas, R., Nekrošiūtė, G. (2012) *Įmonių kredito rizikos vertinimo modelių taikymas Lietuvos kredito unijose*. Vilniaus universitetas, Ekonomikos fakultetas.
23. Buškevičiūtė, E. A., Šinkūnienė, K. (2002) *Finansinio tarpininkavimo sistemos institucijų veiklos plėtojimas Lietuvoje*. Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. ISSN 1392-1142.
24. Levišauskaitė, K., Kaupelytė, D. (2003). *Credit Unions in Lithuania, their Regional Development and Perspectives*. Management of Organizations: Systematic Research.
25. *Studijos besikeičiančioje verslo aplinkoje*. Respublikinės mokslinės – praktinės konferencijos, įvykusios Alytaus kolegijoje 2011 m. balandžio 15 d., pranešimų medžiaga. Vilnius.
26. Dima, C., Corches, R. (2013). Non-Bank Financial Institutions. Types and Functions. *Contemporary Readings in Law and Social Justice*, 5 (2).
27. Cvilikas, A. (2012). *The Assessment of Banking Risk Management's Economic Efficiency in Retail Banking*. Kaunas.
28. Dubauskas, G. (2012). *Sustainable Growth of The Financial Sector, The Case of Credit Unions*. Journal of Security and Sustainability Issues.
29. Aleknavičienė, V., Jatkūnaitė, D. (2005). *Paskolos gavėjo kreditingumo įvertinimas*. Lietuvos žemės ūkio universitetas, Tiltai.
30. Adamonienė, R., Makutėnienė, D., Trifonova, J. (2008). *Smulkaus ir vidutinio verslo kaimo vietovėse finansavimo galimybės ir ypatumai*. Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai, ISSN 1822-6760.
31. Rūkšys, G. (2002). *Rizikos parametrų įvertinimo ypatumai Lietuvos finansų rinkoje*. Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, ISSN 1392-1142.
32. Girdžiūtė, L., Slavickienė, A. (2011). *Žemės ūkio rizikos ir jų vertinimo modeliai*. Management theory and studies for rural business and infrastructure development, Nr. 3 (27). ISSN 1822-6760.
33. Jasevičienė, F., Valiulienė, V. (2013). *Main Risks in The Lithuanian Banking Sector: Analysis and Evaluation*. Ekonomika, vol. 92(1). ISSN 1392-1258.
34. Aleknavičienė V. (2005) *Finansai ir kreditas*. Vilnius:Enciklopedija.
35. Damodaran, A. (2009) *Valuing financial service firms*. [žiūrėta 2015-02-09]. Prieiga per internetą: <<http://people.stern.nyu.edu/adamodar/>>.
36. Danilowska, A. (2008) Credit as a Tool of Intervention in Agriculture, Polish Experiences. *Social Research*, 3 (13).

37. Gudavičius, S. (2014). *Kredito unijų veiklos griežtinimas: baiminamasi, kad už kelis kaltus sumus visus*. [žiūrėta 2015-03-01]. Prieiga per internetą: <<http://vz.lt/archive/article/2014/3/18/kredito-uniju-veiklos-grieztinimas-baiminasi-kad-uz-kelis-kaltus-sumus-visus>>.
38. Igarytė, J., Ramanauskas, J. (2011) Lietuvos kredito unijų sistemos vystymosi tendencijų ir perspektyvų vertinimas. *Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai*, 4 (28).
39. Finansinių rodiklių skaičiavimo metodika. [žiūrėta 2016-02-14]. Prieiga per internetą: <http://www.nasdaqbaltic.com/files/vilnius/leidiniai/Rodikliu_skaiciavimo_metodika-final.pdf>.
40. Jasevičienė, F., Miniotienė, R., Stankevičienė, V. (2000). *Bankų rizikos: sisteminis požiūris*. Vilnius: Lietuvos bankininkystės, draudimo ir finansų institutas.
41. Ketlisol, H.L., Brown, K. (2009). *Financing Aboriginal Enterprise Development. The Potencial of Using Cooperatives Model. Occasional Paper Series*. Centre for the Study of Cooperatives: University of Saskatchewan.
42. Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymas, 2002. *Valstybės žinios*, Nr. 91-3891.
43. Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas, 1993. *Valstybės žinios*, Nr. 20-488.
44. Lietuvos Respublikos Centrinės kredito unijos įstatymas, 2000. *Valstybės žinios*, Nr. 45-1288.
45. Lietuvos Respublikos indėlių draudimo įstatymas, 2001. *Valstybės žinios*, Nr. 23-760.
46. Mazūre, G. (2011). Development of Credit Unions as Instrument for Expansion of Crediting. *Proceedings of the International Scientific Conference: Rural Development*, December 1.
47. McKillop, D., Ward, A., Wilson, J. (2007). The Development of Credit Unions And Their Role in Tackling Financial Exclusion. *Public money and management*, 27(1).
48. Preidys, G. (2011). Kredito unijų veiklos plėtros galimybės Lietuvoje. *Studijos besikeičiančioje verslo aplinkoje*.
49. Ramanauskas, J. (2013). Šiuolaikiniai kooperatinės veiklos ypatumai. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 65.
50. Ryder, N., Chambers, C. (2009). The Credit Crunch – Are Credit Unions Able To Ride Out The Storm? *Journal of Banking Regulation*, 11.
51. Stankevičius, A. (2003). Kooperacijos principai – ar jie dar gyvi? *Kredito unijų žinios*, 1 (28), sausis – kovas.
52. Taraila, S. (2001). *Kreditavimas: teorija ir praktika*. Vilnius: Lietuvos bankininkystės, draudimo ir finansų institutas.

PRIEDAI

1 priedas

Kredito unijų narių teisės ir pareigos

Narių teisės

- ✓ dalyvauti kredito unijos visuotiniuose narių susirinkimuose ir balsuodamas turėti tik vieną balsą;
- ✓ rinkti kredito unijos valdymo ir priežiūros organus ir būti išrinktas į juos;
- ✓ gauti informaciją apie kredito unijos metinių ir tarpinių finansinių ataskaitų rinkinius, valdybos ataskaitas dėl kredito unijos veiklos, visuotinių narių susirinkimų protokolus ir sprendimus;
- ✓ apskųsti teismui visuotinio narių susirinkimo, valdymo ir priežiūros organų nutarimus;
- ✓ išstoti iš kredito unijos;
- ✓ gauti nariams skirstomo pelno dalį;
- ✓ gauti likviduojamos kredito unijos turto dalį, proporcingą jo pajinio įnašo dydžiui;
- ✓ palikti testamentu savo pagrindinį ir (ar) papildomus pajus vienam ar keliems asmenims;
- ✓ kredito unijos valdybos sutikimu perleisti savo pagrindinį ir (ar) papildomus pajus kitų asmenų nuosavybėn. Valdyba neduoda sutikimo perleisti pajų, jeigu jį įgyjantis asmuo pagal šį įstatymą negali būti kredito unijos nariu ar neatitinka narystės kriterijaus;
- ✓ reikalauti, kad kredito unija grąžintų jo pajinį įnašą ar pajinio įnašo dalį, laikydamosi šio įstatymo 18 ir 48¹ straipsniuose nustatytos tvarkos;
- ✓ įstatuose nurodytos kitos teisės, neprieštaraujančios Lietuvos Respublikos įstatymams.

Narių pareigos

- ✓ turėti kredito unijoje ne mažesnio, negu šio įstatymo ir įstatų nuostatos reikalauja, dydžio pagrindinį pajų;
- ✓ laiku pranešti apie savo narystės kredito unijoje pagrindo išnykimą;
- ✓ įstatuose nurodytu laiku ir tvarka mokėti stojamąjį mokestį, pajinius įnašus ir kitus papildomus įnašus;
- ✓ laikytis įstatų, vykdyti įsipareigojimus kredito unijai, jos valdymo ir priežiūros organų nutarimus, dalyvauti kredito unijos veikloje;
- ✓ tinkamai ir laiku vykdyti su juo sudarytas paskolų, indėlių laikymo kredito unijoje ir kitas sutartis.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal KUI 14 str.

Raseinių kredito unijos 2011-2015 m. balansinė ataskaita

Eil. Nr.	Straipsnis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
A.	TURTAS	21151	22333	23279	24314	27123
I.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	1863	262	1627	1838	3505
II.	Investicijos į vertybinius popierius	1339	5293	4994	5055	4602
III.	Kredito įstaigoms suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos	5318	2783	1765	1333	1216
IV.	Kredito unijos nariams suteiktos paskolos ir kitos iš jų gautinos sumos	12120	13548	14397	15443	17174
V.	Kitas finansinis turtas	162	191	218	250	247
VI.	Atsargos, už skolas perimtas turtas ir kitas turtas	85	14	40	173	124
VII.	Ilgalaikis materialus turtas	264	241	238	221	255
VIII.	Nematerialus turtas	0	1	0	1	0
	IŠ VISO TURTO:	21151	22333	23279	24314	27123

Eil. Nr.	Straipsnis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
B.	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	19153	19823	20337	20876	23554
I.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai kredito įstaigoms	801	688	574	387	151
II.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai klientams ir kredito unijos nariams	17167	17892	18490	20430	23325
III.	Kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	23	82	112	59	78
IV.	Subordinuoti įsipareigojimai	1161	1161	1161	0	0
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	1998	2511	2943	3438	3569
I.	Pajinis kapitalas	1598	1748	1891	2116	1981
II.	Privalomieji rezervai ir kapitalas	267	399	763	1052	1322
III.	Nepaskirstytas pelnas (nuostolis)	133	363	289	270	266
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:	21151	22333	23279	24314	27123

Raseinių kredito unijos 2011-2015 m. pelno (nuostolių) ataskaita

Eil. Nr.	Straipsnis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
I.	Palūkanų pajamos	1083	1038	975	919	850
II.	Palūkanų sąnaudos	463	379	303	282	208
III.	Komisinių ir klientų aptarnavimo veiklos pajamos	60	69	78	106	135
IV.	Komisinių ir klientų aptarnavimo veiklos sąnaudos	8	10	45	81	49
V.	Finansinio turto vertės pasikeitimo ir pardavimo rezultatas	-214	125	9	63	47
V.1.	Specialiųjų atidėjinių sąnaudos	214	-38	63	-80	-32
V.2.	Kitas finansinio turto vertės pasikeitimo ir pardavimo rezultatas	0	87	72	-18	15
VI.	Kitas finansinės ir investicinės veiklos pelnas (nuostoliai)	13	8	171	243	204
VII.	Bendrosios ir administracinės sąnaudos	324	435	556	644	672
VIII.	Kitos veiklos pajamos	7	11	4	2	3
IX.	Kitos veiklos sąnaudos	1	0	0	0	0
X.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	152	427	335	326	310
XI.	Pelno mokestis	19	63	45	56	44
XII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	133	363	289	270	266

Kredito unijų 2011-2015 m. balansinė ataskaita, tūkst. EUR

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
TURTAS (AKTYVAI)					
1. PINIGAI	3.613	4.283	4.890	5.213	3.389
2. LĖŠOS BANKUOSE	12.970	23.334	8.801	12.165	32.282
2.1. INDELIAI	12.970	23.334	8.801	12.165	32.282
2.1.1. Iki pareikalavimo	12.484	22.224	8.801	12.161	31.953
2.1.2. Terminuotieji	486	1.110	-	4	329
2. LĖŠOS UŽSIENIO BANKUOSE	-	-	0	-	-
1. LĖŠOS CENTRINĖJE KREDITO UNIJOJE	90.636	89.840	84.625	86.213	120.487
1.1. INDELIAI	87.375	85.964	79.652	82.036	115.816
1.1.1. Iki pareikalavimo	40.395	39.938	38.477	49.521	63.915
1.1.2. Terminuotieji	46.980	46.025	41.174	32.515	51.901
1.2. Specialiosios lėšos	3.261	3.877	4.974	4.178	4.671
1.2. PASKOLOS	-	-	-	-	-
1.2.1. Trumpalaikės (iki 1 metų)	-	-	-	-	-
1.2.2. Ilgalaikės (daugiau kaip metai)	-	-	-	-	-
5. LĖŠOS KREDITO UNIJOSE	-	-	-	-	6.613
5.1. INDELIAI	-	-	-	-	0
5.1.1. Iki pareikalavimo	-	-	-	-	0
5.1.2. Terminuotieji	-	-	-	-	-
5.2. PASKOLOS	-	-	-	-	6.613
5.2.1. Trumpalaikės (iki 1 metų)	-	-	-	-	6.613
5.2.2. Ilgalaikės (daugiau kaip metai)	-	-	-	-	-
6. SUTEIKTOS PASKOLOS	270.360	325.216	297.623	263.536	281.939
6.1. TRUMPALAIKĖS (iki 1 metų)	9.224	11.948	7.523	3.737	4.888
6.1.1. KREDITO UNIJOS NARIAMS	5.251	6.514	4.262	2.078	2.394
6.1.1.1. Juridiniams asmenims	-	714	733	-	-
6.1.1.2. Fiziniam asmeniui	5.251	5.800	3.530	2.078	2.394
6.1.2. KREDITO UNIJOS ASOCIJUOTIEMS NARIAMS	3.920	5.434	3.260	1.659	2.493
6.1.2.1. Juridiniams asmenims	3.889	5.429	3.258	1.642	2.493
6.1.2.2. Fiziniam asmeniui	31	6	2	17	-
6.1.2. Kredito unijų asociacijoms	53	-	-	-	-
6.2. ILGALAIKĖS (daugiau kaip metai)	261.135	313.267	290.101	259.799	277.052
6.2.1. KREDITO UNIJOS NARIAMS	197.450	206.832	206.971	196.427	213.277
6.2.1.1. Juridiniams asmenims	6	-	-	-	-
6.2.1.2. Fiziniam asmeniui	197.444	206.832	206.971	196.427	213.277
6.2.2. KREDITO UNIJOS ASOCIJUOTIEMS NARIAMS	63.686	106.435	83.130	63.372	63.775
6.2.2.1. Juridiniams asmenims	61.914	104.936	82.326	63.234	63.711
6.2.2.2. Fiziniam asmeniui	1.772	1.499	804	138	63
6.2.2. Kredito unijų asociacijoms	-	-	-	-	-
7. DISKONTUOTIEJI VEKSELIAI	-	-	-	-	-
8. INVESTICIJOS Į VERTYBINIUS POPIERIUS	68.715	119.451	187.125	221.323	191.790

8.1. Trumpalaikius (iki 1 metų)	5.828	2.318	3.540	5.870	4.360
8.1.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės	4.415	2.069	3.133	1.596	2.764
8.1.2. Lietuvos banko	30	-	-	-	-
8.1.2. ES valstybių narių ir EEE valstybių vyriausybių	1.384	249	407	4.274	1.596
8.2. Ilgalaikius (daugiau kaip metai)	62.887	117.133	183.585	215.454	187.430
8.2.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės	53.663	89.528	111.030	126.380	153.201
8.2.2. Lietuvos banko	296	234	-	-	-
8.2.2. ES valstybių narių ir EEE valstybių vyriausybių	8.928	27.372	72.555	89.073	34.230
9. INVESTICIJOS Į CENTRINĖS KREDITO UNIJOS KAPITALĄ	6.693	7.618	8.598	9.135	9.135
10. ILGALAIKIS TURTAS (likutinė vertė)	9.719	11.544	14.257	9.498	9.850
10.1. Materialusis turtas	9.570	11.315	14.046	9.263	9.607
10.2. Nematerialusis turtas	149	229	212	235	244
11. UŽ SKOLAS PERIMTAS TURTAS	1.841	3.108	5.511	3.365	10.426
12. KITAS TURTAS (AKTYVAI)	7.098	10.998	9.576	6.784	6.648
IŠ VISO:	471.646	595.392	621.009	617.233	672.560
ISIPAREIGOJIMAI, NUOSAVYBĖ (PASVYVAI)					
12. ISISKOLINIMAI BANKAMS	-	787	10.979	8.170	8.701
12.1. Trumpalaikės paskolos (iki 1 metų)	-	787	10.979	8.121	8.660
12.2. Ilgalaikės paskolos (daugiau kaip metai)	-	-	-	49	41
11. ISISKOLINIMAI UŽSIENIO BANKAMS	-	-	-	-	-
15. ISISKOLINIMAI CENTRINEI KREDITO UNIJAI	6.256	7.843	9.742	12.268	7.949
15.1. Paskolos likvidumui palaikyti	-	-	-	44	-
15.2. Kitos paskolos	6.256	7.843	9.742	12.225	7.949
16. ISISKOLINIMAI KREDITO UNIJOMS	-	-	-	333	6.613
16.1. INDELIJAI	-	-	-	-	0
16.1.1. Iki pareikalavimo	-	-	-	-	0
16.1.2. Terminuotieji	-	-	-	-	-
16.2. PASKOLOS	-	-	-	333	6.613
16.2.1. Trumpalaikės (iki 1 metų)	-	-	-	-	6.613
16.2.2. Ilgalaikės (daugiau kaip metai)	-	-	-	333	-
17. ISISKOLINIMAI KREDITO UNIJŲ ASOCIACIJOMS	-	-	-	-	-
18. INDELIJAI	407.148	527.694	541.050	534.982	586.797
18.1. IKI PAREIKALAVIMO	78.416	90.722	112.422	121.022	152.105
18.1.1. KREDITO UNIJOS NARIŲ	70.405	82.036	103.063	111.728	141.400
18.1.1.1. Juridinių asmenų	4	7	-	-	-
18.1.1.2. Fizinų asmenų	70.401	82.028	103.063	111.728	141.400
18.1.2. KREDITO UNIJOS ASOCIJUOTŲ NARIŲ	5.204	6.355	7.029	7.358	9.064
18.1.2.1. Juridinių asmenų	4.903	6.093	6.819	7.175	8.926
18.1.2.2. Fizinų asmenų	301	263	210	184	138
18.1.2. Kredito unijų asociacijų	0	0	0	20	26
18.1.1. Kitų organizacijų	2.807	2.331	2.330	1.915	1.615
18.2. TERMINUOTIEJI	328.732	436.972	428.628	413.960	434.692
18.2.1. KREDITO UNIJOS NARIŲ	321.014	427.754	421.242	408.105	428.700
18.2.1.1. Juridinių asmenų	1	61	-	-	-
18.2.1.2. Fizinų asmenų	321.013	427.693	421.242	408.105	428.700
18.2.2. KREDITO UNIJOS ASOCIJUOTŲ NARIŲ	6.915	8.295	6.137	5.003	5.336

18.2.2.1. Juridinių asmenų	3.424	5.299	4.526	3.851	4.412
18.2.2.2. Fizinų asmenų	3.491	2.995	1.611	1.152	925
18.2.2. Kredito unijų asociacijų	190	173	58	65	97
18.2.1. Kitų organizacijų	613	750	1.190	787	559
19. INKASUOTIEJI VEKSELIAI	-	-	-	-	-
20. KITI ĮSISKOLINIMAI	4.051	4.170	3.809	3.014	2.531
21. SPECIALIEJI IR KITI REZERVAI	-	-	0	2	15
21.1. Specialieji atidėjiniai nebalansiniams straipsniams	-	-	0	2	15
21.2. Kiti rezervai	-	-	-	-	-
22. SUBORDINUOTOSIOS PASKOLOS	7.403	7.531	8.374	6.320	4.291
22. KREDITO UNIJOS KAPITALAS	46.789	47.369	47.054	52.143	55.664
22.1. Pajinis kapitalas	51.485	68.414	60.437	51.437	54.897
22.2. Privalomasis rezervas arba rezervinis kapitalas	2.077	2.415	3.368	4.550	6.469
22.2. Atsargos kapitalas	169	1.199	1.002	3.810	1.715
22.1. Praėjusių metų nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	-2.917	-7.280	-6.355	-8.308	-6.829
22.5. Ilgalaikio materialiojo turto perkainojimo rezervas	15	15	15	-	-
22.6. Kiti rezervai	21	19	6	32	27
22.7. Einamųjų metų nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	-4.060	-17.414	-11.418	622	-615
IŠ VISO:	471.646	595.392	621.009	617.233	672.560

Kredito unijų 2011-2015 m. pelno (nuostolių) ataskaita, tūkst. EUR

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
1. PALŪKANŲ PAJAMOS	28.696	33.160	30.977	25.736	23.932
1.1. Už lėšas bankuose	237	318	268	8	7
1.2. Už lėšas užsienio bankuose	-	-	-	-	-
1.2. Už lėšas centrinėje kredito unijoje	1.413	1.121	705	574	553
1.1. Už lėšas kitose kredito unijose	4	-	-	-	13
1.5. Už paskolas kredito unijos nariams	18.569	18.662	16.185	13.983	13.489
1.6. Už paskolas kredito unijos asocijuotiems nariams	5.262	7.841	7.951	4.843	5.243
1.7. Už paskolas kredito unijų asociacijoms	-	-	-	-	-
1.8. Už vertybinius popierius	3.210	5.218	5.868	6.328	4.627
1.9. Už diskontuotuosius vekselius	-	-	-	-	-
2. PASLAUGŲ IR KOMISINIŲ PAJAMOS	1.635	1.877	2.029	2.062	3.205
2.1. Už pervedimo, atsiskaitymo ir mokėjimo operacijas	269	270	278	297	338
2.2. Už kreditavimo įsipareigojimus	945	1.128	1.241	1.171	2.154
2.2. Kitos	421	478	510	594	713
2. KITOS VEIKLOS PAJAMOS	1.745	1.962	1.542	825	1.966
2.1. Stojamasis mokestis	49	59	74	60	50
2.2. Kitos pajamos	1.696	1.903	1.467	765	1.916
1. REALIZUOTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	130	2.604	2.964	10.961	10.066
1.1. Iš operacijų užsienio valiuta	120	86	123	115	11
1.2. Iš operacijų vertybiniais popieriais	10	2.519	2.841	10.846	10.056
5. DIVIDENDAI, GAUTI IŠ CENTRINĖS KREDITO UNIJOS	179	0	1	-	-
6. NEREALIZUOTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	34	115	586	3.355	-1.549
6.1. Iš operacijų užsienio valiuta	157	66	-19	-6	48
6.2. Iš operacijų vertybiniais popieriais	-123	49	605	3.361	-1.597
IŠ VISO PAJAMŲ	32.419	39.718	38.098	42.939	37.620
7. PALŪKANŲ IŠLAIDOS	12.987	15.612	14.807	10.411	9.226
7.1. Bankams	-	1	20	39	63
7.2. Užsienio bankams	-	-	0	0	-
7.2. Centrinei kredito unijai	521	571	537	540	314
7.1. Kitoms kredito unijoms	4	-	-	827	12
7.5. Kredito unijų asociacijoms	7	5	3	2	1
7.6. Kredito unijos nariams	11.944	14.656	13.833	8.655	8.484
7.7. Kredito unijos asocijuotiems nariams	378	263	238	123	128
7.8. Kitoms organizacijoms	132	116	175	226	223
8. PASLAUGŲ IR KOMISINIŲ IŠLAIDOS	463	1.237	1.756	3.821	2.087
8.1. Už pervedimo, atsiskaitymo ir mokėjimo operacijas	358	488	500	559	514
8.2. Kitos	105	750	1.255	3.262	1.572
9. KITOS VEIKLOS IŠLAIDOS	1.724	2.832	3.348	2.192	3.070
10. OPERACINĖS IŠLAIDOS	9.091	12.207	13.305	14.212	17.313
10.1. PERSONALO IŠLAIKYMO IŠLAIDOS	5.370	6.860	7.679	8.730	10.370
10.1.1. Atlyginimai ir darbo užmokestis	4.037	5.152	5.759	6.487	7.696

10.1.2. Socialinio draudimo išlaidos	1.304	1.682	1.892	2.222	2.608
10.1.2. Išmokos nenuolatiniams darbuotojams	26	13	5	3	18
10.1.1. Kitos išmokos	3	13	22	19	48
10.2. BENDROSIOS IR ADMINISTRACINĖS IŠLAIDOS	3.721	5.347	5.626	5.482	6.943
10.2.1. Reklamos ir rinkodaros išlaidos	584	1.786	1.065	590	819
10.2.2. Įstaigos įrangos naudojimo išlaidos	149	248	240	367	682
10.2.2. Nuomos išlaidos	278	425	437	445	689
10.2.1. Kitos išlaidos	2.710	2.888	3.885	4.080	4.753
11. AMORTIZACIJA IR NUSIDĖVĖJIMAS	577	720	810	666	742
11.1. Materialiojo turto amortizacija	561	689	773	615	668
11.2. Nematerialiojo turto nusidėvėjimas	17	31	37	51	74
12. VERTĖS SUMAŽĖJIMAS	12.090	24.423	15.311	10.334	5.568
12.1. Paskolų	11.610	23.538	14.789	10.370	5.093
12.2. Kito turto	480	885	521	-36	475
12. IŠLAIDOS ATIDĖJINIAMS	-	35	0	2	13
12.1. Nebalansiniams straipsniams	-	-	0	2	13
IŠ VISO IŠLAIDŲ	36.933	57.067	49.336	41.638	38.019
11. MOKESČIAI	-454	66	180	679	217
11.1. Mokesčiai į biudžetą	-400	149	202	545	359
11.2. Kiti pelno mokėjimai	-54	-83	-22	134	-142
PELNAS (NUOSTOLIAI)	-4.060	-17.414	-11.418	622	-615